

LÖSA PAPPER

MELLAN AKT

3-4

1964

Brunt kvart:

- ✓ 1) Färdig handskrivna P.M. ang. samtal mellan prof Nanna Freutz och A.L. Mjærnholm. ... 6/7-65.
- ✓ 2) P.M. ang statens Erl. samtal med Kongen 11/6-65 ang W.
- ✓ 3) Samtal mellan Erl och Kongen: Utsänd 17/6-65
- ✓ 4) Utkast till svarst. i två st, varav en med ändringar, som redan införts i 3) ovan
- ✓ 5) Koncept med redigeringsändring till 2) ovan.

Röd plattmapp:

Endast kopior av handl. i den.

Blå plattmapp: (Nanna Freutz) kopia-teckningar av

Den 27 jan. 1961 höll jag föreläsning i
 Vetenskapshuset, där professor G.
 Myasnikov var president. Jag
 inbjöds av honom att bese hans
 forskningsinstitut den 27/1 kl. 10 f.m.
 Sedan att ha besökt laboratorier
 och även vissa sjukavdelningar
 i Institute of Therapy, Petrovskij per 10
 återvände vi till prof M. S. Mottlag
 Ningskum & disputerade kongressen,
 föreläsning m.m. Efter en stund bad
 jag prof. M. mycket om ursäkt
 att jag även ville en fråga som
 han ville bli min vän och
 mycket om hjärtat. Jag frågade
 om han kände till Palle Raut.
 Wallenberg, varvid han nickade
 ja. Jag frågade honom då om
 han kunde ge mig något råd
 hur jag kunde följare för att vinna
 klubben, var han befinnen sig.
 Jag berättade, att vi i Sverige fått
 uppgifter om, att han levde. Han
 skröt sig sedan och att han
 anhöriga berättar sig ha uppgifter
 som tyder på att Palle Wallenberg
 fortfarande lever. Jag frågade
 honom om M. visste något ^{den} om.
 Han sade då tvärt, att han nog
 kände till fallet och att det var
 "in sehr schlechter Zustand". "Vollst-
 ändt ihu sedan"? Jag blev berättat
 över denna fråga och tyckte, att

2) prof. M. kanske mitterfäst mig eller ville
höra hur mycket jag visste i saken.
Jag sade, ^{men att} kanske inte detta
var så viktigt, men att hurvidtän
vore om han kunde föras hem i
vilket tillstånd han än vore. M.
sade då mycket lågt: "er ist en
Mental-Schrankenhaus". Jag skall
kalla hit professor Danischewsky,
"er ist en Kommunist". Han ^{hinnade}
^{berörja sig starkt med prof.}
Prof. D. kom in i rummet ^{och}
endast c:a 4-5 min. ^(er ist en gyllnad) Han satte sig
på en stol alldeles intill mig och smitt
erist mig. Jag frågade om prof. M.
talat om vad saken gällde och han
bekräftade det. Han frågade mig nog
om herr Wallenberg tjänstgjort och
bed ~~my~~ skriver hans namn på
ett papper. Jag skrev då Alarik
Raboch Wallenberg. Jag berättade
att hans mor var min patient
och att hon var förmödot, ytligt
nervös etc. Saust att hon spred
mycket oron med att tala med
någon alla hon träffar om sin son
Raboch. Hon skulle behöva få ro
och få full visshet. För om
sonen vore sin så sjuk, skulle
det vara en förgäring mot
hennes och f. d. hela Sverige om
han kunde få vårdas i hemlandet.
Jag fråga prof. D. om han kunde
hjälpa och och han svarade, att
han skulle göra allt vad han förmådde.

3)

PROFESSOR NANNA SVARTZ
STOCKHOLM

Jag sade honom, att hela
 den finska folket skulle bli förjet-unionen
 och Wallenberg, om Wallenberg, finge föras hem
 även om han vore både fysiskt och
 psykiskt tvärt sjukt. Denna sak,
 sade jag, ligger ej minst vår regering
 varmt om hjärtat och jag sade mig
 vara övertygad om att Regeringen
 skulle göra sitt yttersta för att åter
 kronsten skulle skä i lagn och
 utan bråk i pressen. Jag sade också
 att jag trodde mig kunna inverka
 på Wallenbergs mor, så att även hon
 förhålla sig lugn och bleve tackfull
 mot Förjet-Præsidiat som nu genom
 sina nya undersökningar kan ha
 kommit idetificera Wallenberg.
 Jag talade om, att jag kommer
 Minister Lennert och sedan länge
 och fick genom Rådet att visa
 mig till honom utan att säga
 något om mitt samtal med prof.
 M. och D.

Jag frågade prof. D., om han
 ansåg det möjligt, att jag som talare
 kunde föra hem Wallenberg. Han
 ansåg att ob er noch lebendig ist
 vore ett sådant tillvägagångssätt
 ej möjligt, men det skulle jag ta
 med Lennert om.

Jag återvände till hotellet
Fick numret till Semenov genom att
telefonera till Svenska ambassaden
och var härvid kanske något påtrilad.
Telefonerade på numret, men fick
svaret att Semenov rest till Kairo.
På kvällen hölls bankett.

Efter måltiden fick jag plötsligt se
Danischewsky, som kom emot mig
och frågade, om jag träffat Semenov.
Jag svarade då att han rest till
Kairo och frågade d. om han ansåg
att jag kunde skriva till Semenov.
Han svarade ja. Efter mycket
smärtrykning lovade han att jag
fick säga i brevet att jag råb-
gjort med honom och M., men
att de endast fått mig att
vända mig till Semenov. Jag
fick ej säga något om Santski
eller något med dem.

1/2 61

Nanna Sartz

Den 24 jan. 1961 höll jag föredrag i Vetenskaps-
huset, där professor A. Myasnikov var president. Jag
inbjöds av honom att bese hans forskningsinstitut den
27/1 kl. 10 f.m. Efter att ha besökt laboratorierna
och även vissa sjukavdelningar i Institute of Therapy,
Petroverigsky per. 10 återvände vi till prof. M:s mottag-
ningsrum och diskuterade kongresser, forskning m.m.
Efter en stund bad jag prof. M. mycket om ursäkt, att
jag drog upp en fråga, som låg mig och andra svenskar
mycket om hjärtat. Jag frågade om han kände till fallet
Raoul Wallenberg, varvid han nickade jakande. Jag frågade
honom då, om han kunde ge mig något råd hur jag kunde för-
fara för att vinna klarhet, var han befinner sig. Jag
omtalade, att vi i Sverige fått uppgifter om att han
levde ännu för två år sedan och att hans anhöriga anser
sig ha uppgifter som tyder på att Raoul Wallenberg fort-
farande lever. Jag frågade huruvida M. visste något i
den saken. Han sade då plötsligt, att han nog kände
till fallet och att pat. var "in sehr schlechter Zustand".
"Wollen Sie ihn sehen?" Jag blev bestört över denna
fråga och trodde, att prof. M. kanske missförstått mig
eller ville höra hur mycket jag visste i saken. Jag
sade, dumt nog, att kanske inte detta var så viktigt, men
att huvudsaken vore, om han kunde föras hem i vilket
tillstånd han än vore. M. sade då mycket lågt: "er ist
in Mental-Krankenhaus". Jag skall kalla hit professor
Danischewsky, "er ist ein Kommunist". Han lämnade rummet
och återkom med prof. D.

Prof. D. kom in i rummet, efter endast c:a 4-5 min.,
varefter M. avlägsnade sig. Han satte sig på en stol
alldeles intill mig och mitt emot mig. Jag frågade om
prof. M. talat om vad saken gällde och han bekräftade
det. Han frågade mig noga om var Wallenberg tjänstgjort
och bad mig skriva hans namn på ett papper. Jag skrev

då Attaché Raoul Wallenberg. Jag berättade, att hans mor var min patient och att hon var sömnlös, ytterst nervös etc. samt att hon spred mycken oro med att tala med nästan alla hon träffar om sin son Raoul. Hon skulle behöva få ro och få full visshet. Även om sonen vore än så sjuk, skulle det vara en välgärning mot henne och f.ö. hela Sverige om han kunde få vårdas i hemlandet. Jag frågade prof. D., om han kunde hjälpa oss och han svarade, att han skulle göra allt vad han förmådde. Jag sade honom, att hela svenska folket skulle bli Sovjetunionen oerhört tacksam, om Wallenberg finge föras hem, även om han vore både fysiskt och psykiskt svårt sjuk. Denna sak, sade jag, ligger ej minst vår regering varmt om hjärtat och jag sade mig vara övertygad om att regeringen skulle göra sitt yttersta för att återkomsten skulle ske i lugn och utan bråk i pressen. Jag sade också att jag trodde mig kunna inverka på Wallenbergs mor, så att även hon förhölle sig lugn och bleve tacksam mot Sovjet-Presidiet, som nu genom sina nya undersökningar kanske kunnat identifiera Wallenberg. Jag talade om att jag känner minister Semenov sedan länge och fick genast rådet att vända mig till honom utan att säga något om mitt samtal med prof:a M. och D.

Jag frågade prof. D., om han ansåg det möjligt, att jag som läkare kunde föra hem Wallenberg. Han ansåg att "ob er noch lebendig ist" vore ett sådant tillvägagångssätt ej omöjligt, men det skulle jag tala med Semenov om.

Jag återvände till hotellet. Fick numret till Semenov genom att telefonera till Svenska ambassaden och var härvid kanske något påstridig. Telefonerade på numret, men fick svaret att Semenov rest till Kairo.

På kvällen hölls bankett. Efter måltiden fick jag plötsligt se Danischewsky, som kom emot mig och frågade, om jag träffat Semenov. Jag svarade då att han rest till Kairo och frågade D., om han ansåg att jag kunde skriva till Semenov. Han svarade ja. Efter mycken påtryckning

lovade han att jag fick säga i brevet att jag rådgjort med honom och M., men att de endast rått mig att vända mig till Semenov. Jag fick ej säga något om samtalet i övrigt med dem.

1/2 61.

Nanna Svartz

20/3 denna
uppteckning jämför tyck
missatning medtegit a prof. Alton
Svart 2 vid anser idag
fr ic evenhett
om ande vid
bambler där.
Tector fr eter
någa ordning
jämfört med
resprings
teckningar
1/2.
JC

Den 24 januari 1961 höll jag föredrag i Vetenskaps-
huset, där professor A. Myasnikov var president. Jag inbjöds
av honom att bese hans forskningsinstitut den 27 januari
klockan 10 f.m. Efter att ha besökt laboratorierna och även
vissa sjukavdelningar i Institute of Therapy, Petroverigsky
per. 10, återvände vi till professor M:s mottagningsrum och
diskuterade kongresser, forskning m.m. Efter en stund bad
jag professor M. om ursäkt, att jag drog upp en fråga, som
låg mig och andra svenskar mycket om hjärtat. Jag frågade
honom, om han kände till fallet Raoul Wallenberg, varvid han
nickade jakande. Jag frågade honom då, om han kunde ge mig
något råd hur jag kunde förfara för att vinna klarhet, var
Raoul Wallenberg befinner sig. Jag omtalade, att vi i Sverige
hade uppgifter om att han levde ännu för ett par år sedan och
att hans anhöriga anser sig ha uppgifter, som tyder på att
Raoul Wallenberg fortfarande lever. Jag frågade om professor
M. visste något i den saken. Han sade då plötsligt, att han
nog kände till fallet och att patienten var "in sehr schlecht
Zustand". "Wollen Sie ihn sehen?" Jag sade, att kanske inte
detta var så viktigt, men att huvudsaken vore, om han kunde
föras hem i vilket tillstånd han än vore. Professor M. sade
då mycket lågt: "er ist im Mental-Krankenhaus". "Jag skall
kalla hit professor Danischevsky och rådgöra med honom." Han
lämnade rummet och återkom efter c:a 4-5 minuter tillsammans
med professor D. Professor M. avlägsnade sig därefter åter.

Professor D. satte sig på en stol mitt emot mig.
Jag frågade om professor M. talat om vad saken gällde och
han bekräftade det. Han frågade mig noga om var Wallenberg
tjänstgjort och bad mig skriva hans namn på ett papper. Jag
skrev då Attaché Raoul Wallenberg. Jag berättade, att hans
mor var min patient och att hon var sömlös, ytterst nervös
och avmagrad samt att hon talade med nästan alla hon träffade
om sin son Raoul. Hon skulle behöva få ro och få full visshe-
Även om sonen voré än så sjuk, skulle det vara en välgärning
mot henne och f.ö. hela Sverige om han kunde få vårdas i hem-
landet. Jag frågade professor D., om han kunde hjälpa oss,
och han svarade, att han skulle göra allt vad han förmådde.

Jag sade honom, att hela svenska folket skulle bli Sovjetunionen oerhört tacksamt, om Wallenberg finge föras hem, även om han vore både fysiskt och psykiskt svårt sjuk. Denna sak, sade jag ligger även vår regering varmt om hjärtat och jag sade mig vara övertygad om att regeringen skulle göra sitt yttersta för att återkomsten skulle ske i lugn och ro utan bråk i pressen. Jag sade också, att jag trodde mig kunna inverka på Wallenbergs mor, så att även hon förhölle sig lugn och bleve tacksam gentemot Sovjet-Presidiet, som nu genom sina nya undersökningar kanske kunnat identifiera Wallenberg. Jag talade om att jag känner minister Semenov sedan länge och fick genast rådet att vända mig direkt till honom.

Jag frågade professor D., om han ansåg det möjligt, att jag som läkare kunde föra hem Wallenberg. Han ansåg, att "wenn er noch lebendig ist", vore ett sådant tillvägagångssätt ej omöjligt, men det skulle jag tala med Semenov om.

Jag återvände till hotellet. Fick numret till minister Semenov genom att telefonera till Svenska ambassaden. Telefonerade på numret, men fick svaret, att Semenov rest till Kairo.

På kvällen hölls bankett. Efter måltiden fick jag plötsligt se Denischevsky, som kom emot mig och frågade, om jag träffat Semenov. Jag svarade då, att han rest till Kairo och frågade D., om han ansåg, att jag kunde skriva till Semenov. Han svarade ja. Efter resonemang lovade han att jag fick säga i brevet att jag rådgjort med honom och professor M., men att de endast rått mig att vända mig till Semenov. Jag borde ej säga något om samtalet i övrigt med dem. D. berättade, att professor M. och han diskuterat den fråga, som vårt samtal gällt, sedan jag hade lämnat institutet på f.m. De voro båda av den uppfattningen, att en eventuell överflyttning till Sverige av patienten, wenn er noch lebendig ist, givetvis måste organiseras på diplomatisk väg, vilket jag sade mig helt förstå.

1 februari 1961

NANNA SVARTZ

Den 24 januari 1951 höll jag föredrag i Vetenskaps-
huset, där professor A. Myasnikov var president. Jag inbjöd
av honom att besöka hans forskningsinstitut den 27 januari
klockan 10 f.m. Efter att ha besökt laboratorierna och även
vissa sjukavdelningar i Institute of Therapy, Petroverigsky
per. 10, återvände vi till professor M:s mottagningsrum och
diskuterade kongresser, forskning m.m. Efter en stund bad
jag professor M. om ursäkt, att jag drog upp en fråga, som
låg mig och andra svenskar mycket om hjärtat. Jag frågade
honom, om han kände till fallet Raoul Wallenberg, varvid han
nickade jakande. Jag frågade honom då, om han kunde ge mig
något råd hur jag kunde förfara för att vinna klarhet, var
Raoul Wallenberg befinner sig. Jag berättade, att vi i Sverige
hade uppgifter om att han levde ännu för ett par år sedan och
att hans anhöriga ansåg sig ha uppgifter, som tyder på att
Raoul Wallenberg fortfarande lever. Jag frågade om professor
M. visade något i den saken. Han sade då plötsligt, att han
nog kände till fallet och att patienten var "in sehr schlechten
Zustand". "Wollen Sie ihn sehen?" Jag sade, att kanske inte
detta var så viktigt, men att huvudsaken vore, om han kunde
föras hem i vilket tillstånd han än vore. Professor M. sade
då mycket lågt: "er ist im Mental-Krankenhaus". "Jag skall
kalla hit professor Denishevsky och rådgöra med honom." Han
lämnade rummet och återkom efter c:a 4-5 minuter tillsammans
med professor D. Professor M. avlägsnade sig därefter åter.

Professor D. satte sig på en stol mitt emot mig.
Jag frågade om professor M. talat om vad saken gällde och
han bekräftade det. Han frågade mig näga om var Wallenberg
tjänatgjort och bad mig skriva hans namn på ett papper. Jag
skrev då Attaché Raoul Wallenberg. Jag berättade, att hans
mor var min patient och att hon var sömlös, ytterst nervös
och avmagrad samt att hon talade med nästan alla hon träffade
om sin son Raoul. Hon skulle behöva få ro och få full viss
Även om sonen vore än så sjuk, skulle det vara en välgärning
mot henne och f.ö. hela Sverige om han kunde få vårdas i hem-
landet. Jag frågade professor D., om han kunde hjälpa oss,
och han svarade, att han skulle göra allt vad han förmådde.

Jag sade honom, att hela svenska folket skulle bli Sovjetunionen oerhört tacksam, om Wallenberg finge föras hem, och om han vare både fysiskt och psykiskt svårt sjuk. Denna sak sade jag ligger även vår regering varmt om hjärtat och jag sade mig vara övertygad om att regeringen skulle göra sitt yttersta för att återkomsten skulle ske i lugn och ro utan bråk i pressen. Jag sade också, att jag trodde mig kunna intverka på Wallenbergs mer, så att även han förhålla sig lugn och bleve tacksam gentemot Sovjet-Præsident, som nu genom sina nya undersökningar kanske kunnat identifiera Wallenberg. Jag talade om att jag känner minister Semenov sedan länge och fick genast rådet att vända mig direkt till honom.

Jag frågade professor D., om han ansåg det möjligt, att jag som läkare kunde föras hem Wallenberg. Han ansåg, att "vann er noch lebendig ist", vare ett sådant tillvägagångssätt ej omöjligt, men det skulle jag tala med Semenov om.

Jag återvände till hotellet. Fick numret till minister Semenov genom att telefonera till Svenska ambassaden. Telefonerade på numret, men fick svaret, att Semenov rest till Kairo.

På kvällen hölls bankett. Efter måltiden fick jag plössligen se Danischevsky, som kom emot mig och frågade, om jag träffat Semenov. Jag svarade ja, att han rest till Kairo och frågade D., om han ansåg, att jag kunde skriva till Semenov. Han svarade ja. Efter resonemang lovade han att jag fick säga i brevet att jag rådgjort med honom och professor K., men att de endast rått mig att vända mig till Semenov. Jag borde ej säga något om samtalet i övrigt med den. D. berättade, att professor K. och han diskuterat den fråga, som vårt samtal gällit, sedan jag hade lämnat institutet på f.m. De vero båda av den uppfattningen, att en eventuell överflyttning till Sverige av patienten, wern er noch lebendig ist, givetvis måste organiseras på diplomatisk väg, vilket jag sade mig hölt förstå.

1 februari 1962

HANNA SVARTZ

11
Moskva 2.6.1962.

Redan före min avresa från Stockholm den 3/5 62 var det tydligt, att stämningen ej var fullt den samma som vid inbjudan till kongressen c:a 3-4 veckor tidigare. Konsuln på ambassaden sade så-
lunda, ^{den 15/5} att han inte trodde, att det var ordnat med rum för mig, utan att jag själv borde ombesörja detta. Något program hade ej heller kommit. Det som var fallet då jag hämtade mitt pass d. 23/5.

Då jag anlände till Moskva i jan. 61 var en professor och en tolk inte vid flygfältet för att möta mig. Denna gång var visserligen Intourist där, men ingen representant för kongressen däremot vänliga medlemmar av svenska ambassaden.

Den 3/5 vid 10-tiden ringde jag upp hälsovårdsministeriet. Fick tala med en tysktalande herre, som sade sig ej förstå, att jag inte fått veta, att jag var inbjuden att bo på Hotel Moskva på statens bekostnad. Han meddelade, att någon ^(från ministeriet) aningen skulle telefonera till mig vid 12 1/2-tiden.

2) eller event. hämta mig till gemensam lunch
på Hotel Moskva. Omkring kl. 12.45 kom en utom-
ordentligt älskvärd sekreterare från ministeriet.
Hon sade, att hon fått order att föra mig
+ bagage till ovannämnda hotell. En lustig
episod av allmänt intresse inträffade nu. Jag
hade redan märkt en förändring med
avseende på s.k. drickspengar sedan föregående
år och frågade därför sekreteraren hur
mycket jag borde betala för hjälp med
kappsäcken. Hon svarade: "Fingering. Här
i Sovjet tycker vi inte om sådant".
Men bäraren ^{på hotellet} blev förargad och
sade ~~att~~, att han ville ha betalt.
I lunchen ^{på Hotel Moskva} deltog bl.a. en amerikansk,
en engelsk, en belgisk och en öster-
rikisk läkare. Då jag hörde, att
engelsmannen och amerikanaren skulle
gå till Myxomatosis forskningsinstitut
följde jag med dit desto mera, som
jag hörde, att en demonstration över
yrkessjukdomar för kongressmedlemmar
skulle äga rum där. - Prof. M. blev
utan tvivel oroad av att se mig och
verkade till en början ytterst nervös,
vilket också hans medarbetare av
allt att döma märkte. Han visade
oss, tre utställningar, laboratorierna och

3) ^{hans och hans medarbetares} ~~Leras~~ (största) ~~rdn~~ på arterioskleros-
forskningens område. Demonstrationen
varade c:a 2 t. Under denna kom jag
ett par ggr att gå ensam bredvid
prof. M. Jag sökte få klarhet i, om
det var han som låg bakom inbjudan
till mig och fick uppfattningen, att
det icke var så. Strax innan jag
gick, frågade jag honom, om han
ansåg, att jag borde besöka Minster
Kurasov dels för att tacka och dels
för diskussion. Han svarade: "Versuche
Sie."

Nästa morgon (16) började föredragen
kl. 9. Genast i trappan träffade
jag prof. Nesterov. Han tryckte mine
händer och sade, att han glädde
sig mycket åt att se mig, vilket jag
varmt returnerade. Han bad mig
sitta bredvid sig vid konmöresbordet.
Vi pratade i pauserna. Jag frågade,
om det var han, som haft vänligheten
ordna så att jag blev inbjuden till
kongressen. Han svarade: "Vielleicht"

4) Jag frågade honom, om jag ej borde upp-
märksa hälsovårdsministern för att tacka
och kanske också för diskussion.
Han ~~svarade~~ ja och frågade, om jag själv
ville försöka telefonera eller om han
skulle göra det. Jag sade, att jag var
mycket tacksam, om han ville göra det.
Han förtröm nu, som jag tror, tillom-
mans med prof. Lukomsky (som
har någon form av expert-arbete i
hälsovårdsministeriet). Jag fick intet
besked under dagens löpp.

Nästa dag mötte jag ännu
prof. Nestor på väg in i mötes-
lokalen. Han sade, att han omedel-
bart skulle ringa hälsovårdsminister
men prof. N. återkom ej. Jag satt
kvar under hela sessionen.

Jag blev nu ganska irriterad över
att dagarna gick och att jag ej fick
något besked. Detta visade jag
hos Ambassadör Sohlman, men ej
på kongressen.

5)

Nesterov kom ej heller till eftermiddags-
förhandlingarna. Prof: a Myasnikov och de-
komsky undvek mig påtagligt. M. läste
nästan hela tiden i någon handling
och hade överlämnat ordförandeskapet
till Lukomsky. se X

Plötsligt satte sig prof. M. bredvid
mig och sade: "Der Herr Minister
kann nicht und will nicht die empfangen
Er ist der Meinung dass die Frage die
Sie ~~erörtern~~ mit ihm diskutieren
muss auf diplomatischen Weg behan-
delt werden." Jag svarade, att det
hade man gjort sedan 15 år till-
baka. Han återkom till att saken
bör diskuteras på diplomatnivå. Vi
båda professorer kan inte vidare
ha några privata samtal med
varandra, sade han.

Det blev snart paus i förhand-
lingarna. Professor Astjarenko (hon ar-
betar hos Nesterov och lämnade
under förhandlingarna flera ggr
meddelanden till Myasnikov) kom
fram till mig och föreslog att vi
skulle dricka kaffe tillsammans.

6) Vi överenskommo att träffas den 4/6 på
Nesterövs institut tillsammans med honom.
Då den tid, som överenskommits, visade sig
kollidera med lunch för pojet-kollegor
på svenska ambassaden telefonerade
jag den 3/6 på morgonen till henne,
varvid hon bad att få komma
upp på hotellet. Vi hade ett
hjärtligt samtal och utväxlade gävar.

1) "ord inte Sveriges keller"
varken her eller till "Gode
M. till N. S.

2) M. inte till N. S. om i
en bon skulle gå till
Stavinsen inte för (makt) bruk

3) Cuvache - resa till Västboken
- När till Sver.? - färdig bara i
för ingårda N. S. ? Kraft inte
dec - jan - 5 el. 6 därefter även
en Kivark

M + Nerven +
prof H. Lykowskij
(ministeriet)

4) olika anstalter mellan N. S. +
Sver. N. S. inte

möjligt i Munkar iteknyta
5) Nerven ordnad med för en
Sver. N. S. : Kuvach har men detta
Kuvach har tyckes inte

3
6) Nerven för it sidan
för ett ringe

X) Ett par tim, tidigare hade jag
lämnat ett kort brev till Myasnikov,
skrivet kvällen förut. Det var skrivet
på tyska och hade följande innehåll:
Ärde Kollega, det skulle glädja mig
mycket, om jag kunde få företräde
hos Minister K., dels för att
få tacka honom för den vänliga
inbjudan att deltaga i kongressen,
dels för diskussion. Jag ber Eder
vara försäkrad om att denna dis-
kussion kommer att från min sida
föras i mycket försiktig form och
att jag så lite som möjligt
skall beröra våra tidigare dis-
kussioner. Jag kommer att i möj-
ligaste mån hålla mig till ^{förut givna} ~~tidigare~~
undersökningar samt informationer från
familjen. Jag vore ytterst tack-
sam för meddelande huruvida
ni har något råd att ge mig
Eder tillgivna N-a S-z.

X) ett par tim. Tidigare hade jag lämnat
ett kort brev till Myasnikov, skrivet
kvällen förut. Det var skrivet på
ryska och hade följande innehåll:
Käre Kollega, det skulle glädja mig
mycket om jag kunde få företräde
hos Minister N., dels för att få
tacka honom för den vänliga inbjudan
att delta i kongressen, dels för
diskussion. Jag ber Eder vara för-
säkrad om att denna diskussion
kommer att från min sida föras
i mycket försiktig form och att
jag så litet som möjligt skall
beröra våra tidigare diskussioner.
Jag kommer att i möjligaste mån
hålla mig till förut gjorda ~~samt~~
~~lag~~ meddelanden samt in-
formationer från familjen. Jag vill
tillägga att ledningen i Sverige
sedan länge varit beläckt på
att publicera även det senaste
årets kön i den fråga det här
gäller.

Jag vore ytterst tacksam för
meddelande hurvida ni har något
råd att ge mig. Eder tillgivna H-a S-

Moskva 2.6.1962.

Avskrift.

Redan före min avresa från Stockholm den 30.5.62 var det tydligt, att stämningen ej var fullt densamma som vid inbjudan till kongressen c:a 3-4 veckor tidigare. Konsuln på ambassaden sade sålunda den 15/5, att han inte trodde, att det var ordnat med rum för mig, utan att jag själv borde ombesörja detta. Något program hade ej heller kommit. Detsamma var fallet då jag hämtade mitt pass den 23/5.

Då jag anlände till Moskva i jan.61 var en professor och en tolk ute vid flygfältet för att möta mig. Denna gång var visserligen Intourist där, men ingen representant för kongressen, däremot vänliga medlemmar av svenska ambassaden.

Den 31/5 vid 10-tiden ringde jag upp hälsovårdsministeriet. Fick tala med en tysktalande herre, som sade sig ej förstå, att jag inte fått veta, att jag var inbjuden att bo på Hotel Moskva på statens bekostnad. Han meddelade, att någon från ministeriet antingen skulle telefonera till mig vid 21-tiden eller event. hämta mig till gemensam lunch på Hotel Moskva. Omkring kl.12.45 kom en utomordentligt älskvärd sekreterare från ministeriet. Hon sade, att hon fått order att föra mig + bagage till ovannämnda hotell. En lustig episod av allmänt intresse inträffade nu. Jag hade redan märkt en förändring med avseende på s.k. drickspengar sedan föregående år och frågade därför sekreteraren hur mycket jag borde betala för hjälp med kappsäcken. Hon svarade: "Ingenting. Här i Sovjet tycker vi inte om sådant" men bäraren på hotellet blev förargad och sade, att han ville ha betalt.

I lunchen på Hotel Moskva deltog bl.a. en amerikansk, en engelsk, en belgisk och en österrikisk läkare. Då jag hörde, att engelsmannen och amerikanaren skulle gå till Myasnikovs forskningsinstitut följde jag med

dit desto mera, som jag hörde, att en demonstration över yrkes-sjukdomar för kongressmedlemmar skulle äga rum där. - Prof. M blev utan tvivel oroad av att se mig och verkade till en början ytterst nervös, vilket också hans medarbetare av allt att döma märkte. Han visade oss, tre utlänningar, laboratorierna och hans och hans medarbetares senaste rön på arterioskleros-forskningens område. Demonstrationen varade c:a 2 t. Under denna kom jag ett par ggr att gå ensam bredvid prof.M. Jag sökte få klarhet i, om det var han som låg bakom inbjudan till mig och fick uppfattningen, att det icke var så. Strax innan jag gick, frågade jag honom, om han ansåg, att jag borde besöka Minister Kurasov dels för att tacka och dels för diskussion. Han svarade: "Versuchen Sie."

Nästa morgon (1/6) började föredragen kl.9. Genast i trappan träffade jag prof.Nesterov. Han tryckte mina händer och sade, att han glädde sig mycket åt att se mig, vilket jag varmt returnerade. Han bad mig sitta bredvid sig vid honnörsbordet. Vi pratade i pauserna. Jag frågade, om det var han, som haft vänligheten ordna så att jag blev inbjuden till kongressen. Han svarade: "Vielleicht." Jag frågade honom, om jag ej borde uppvakta hälsovårdsministern för att tacka och kanske också för diskussion. Han svarade ja och frågade, om jag själv ville försöka telefonera eller om han skulle göra det. Jag sade, att jag var mycket tacksam, om han ville göra det. Han försvann nu, som jag tror, tillsammans med prof. Lukomsky (som har någon form av expert-arbete i hälsovårdsministeriet). Jag fick intet besked under dagens lopp.

Nästa dag mötte jag ånyo prof.Nesterov på väg in i möteslokalen. Han sade, att han omedelbart skulle ringa hälsovårdsministern, men prof.N. återkom ej. Jag satt kvar under hela sessionen. Jag blev nu ganska irriterad över att dagarna gick och att jag ej fick något besked. Detta visade jag hos Ambassadör Sohlman, men ej på kongressen.

Nesterov kom ej heller till eftermiddagsförhandlingarna. Prof:a Myasnikov och Lukomsky undvek mig påtagligt. M. läste nästan hela tiden i någon handling och hade överlämnat ordförandeskapet till Lukomsky.

Ett par tim. tidigare hade jag lämnat ett kort brev till Myasnikov, skrivet kvällen förut. Det var skrivet på tyska och hade följande innehåll: Ärade Kollega, Det skulle glädja mig mycket, om jag kunde få företräde hos Minister K., dels för att få tacka honom för den vänliga inbjudan att deltaga i kongressen, dels för diskussion. Jag ber Eder vara försäkrad om att denna diskussion kommer att från min sida föras i mycket försiktig form och att jag så litet som möjligt skall beröra våra tidigare diskussioner. Jag kommer att i möjligaste mån hålla mig till förut gjorda undersökningar samt informationer från familjen. Jag vill tillägga, att ledningen i Sverige sedan länge varit betänkt på att publicera även det senaste årets rön i den fråga det här gäller.

Jag vore ytterst tacksam för meddelande huruvida Ni har något råd att ge mig. Eder tillgivna N-a S-z.

Plötsligt satte sig prof.M. bredvid mig och sade: "Der Herr Minister kann nicht und will nicht Sie empfangen. Er ist der Meinung dass die Frage die Sie mit ihm diskutieren wünschen muss auf diplomatischen Weg behandelt werden." Jag svarade, att det hade man gjort sedan 15 år tillbaka. Han återkom till att saken bör diskuteras på diplomatnivå. Vi båda professorer kan inte vidare ha några privatsamtal med varandra, sade han.

Det blev snart paus i förhandlingarna. Professor Astapenko (hon arbetar hos Nesterov och lämnade under förhandlingarna flera ggr meddelanden till Myasnikov) kom fram till mig och föreslog att vi skulle dricka kaffe tillsammans. Vi överenskommo att träffas den 4/6 på Nesterovs institut tillsammans med honom. Då den tid, som överenskommits, visade sig kollidera med lunch för sovjet-kolleger på svenska ambassaden, telefonerade jag den 3/6 på morgonen till henne, varvid hon bad att få komma upp på hotellet. Vi hade ett hjärtligt samtal och utväxlade gåvor.

Moskva 2.6.1962.

Avskrift.

Redan före min avresa från Stockholm den 30.5.62 var det tydligt, att stämningen ej var fullt densamma som vid inbjudan till kongressen c:a 3-4 veckor tidigare. Konsuln på ambassaden sade sålunda den 15/5, att han inte trodde, att det var oränt med rum för mig, utan att jag själv borde ombesörja detta. Något program hade ej heller kommit. Detsamma var fallet då jag hämtade mitt pass den 23/5.

Då jag anlände till Moskva i jan.61 var en professor och en tolk ute vid flygfältet för att möta mig. Denna gång var visserligen Intourist där, men ingen representant för kongressen, däremot vänliga medlemmar av svenska ambassaden.

Den 31/5 vid 10-tiden ringde jag upp hälsovårdsministeriet. Fick tala med en tysktalande herre, som sade sig ej förstå, att jag inte fått veta, att jag var inbjuden att bo på Hotel Moskva på statens bekostnad. Han meddelade, att någon från ministeriet antingen skulle telefonera till mig vid 11-tiden eller event. hämta mig till gemensam lunch på Hotel Moskva. Omkring kl.12.45 kom en utomordentligt älskvärd sekreterare från ministeriet. Hon sade, att hon fått order att föra mig + bagage till ovannämnda hotell. En lustig episod av allmänt intresse inträffade nu. Jag hade redan märkt en förändring med avseende på s.k. drickspengar sedan föregående år och frågade därför sekreteraren hur mycket jag borde betala för hjälp med kappsäcken. Hon svarare: "Ingenting. Här i Sovjet tycker vi inte om sådant" men bäraren på hotellet blev förargad och sade, att han ville ha betalt.

I lunchen på Hotel Moskva deltog bl.a. en amerikansk, en engelsk, en belgisk och en österrikisk läkare. Då jag hörde, att engelsmannen och amerikanaren skulle gå till Myasnikovs forskningsinstitut följde jag med

dit desto mera, som jag hörde, att en demonstration över yrkes- sjukdomar för kongressmedlemmar skulle äga rum där. - Prof. M blev utan tvivel oroad av att se mig och verkade till en början ytterst nervös, vilket också hans medarbetare av allt att döma märkte. Han visade oss, tre utlänningar, laboratorierna och hans och hans medarbeters senaste rön på arterioskleros- forskningens område. Demonstrationen varade c:a 2 t. Under denna kom jag ett par ggr att gå ensam bredvid prof.M. Jag sökte få klarhet i, om det var han som låg bakom inbjudan till mig och fick uppfattningen, att det icke var så. Strax innan jag gick, frågade jag honom, om han ansåg, att jag borde besöka Minister Kurasov dels för att tacka och dels för diskussion. Han svarade: "Versuchen Sie."

Nästa morgon (1/6) började föredragen kl.9. Genast i trappan träffade jag prof.Nesterov. Han tryckte mina händer och sade, att han glädde sig mycket åt att se mig, vilket jag varmt returnerade. Han bad mig sitta bredvid sig vid honnörsbordet. Vi pratade i pauserna. Jag frågade, om det var han, som haft vänligheten ordna så att jag blev inbjuden till kongressen. Han svarade:

"Vielleicht." Jag frågade honom, om jag ej borde uppvakta hälso- vårdsministern för att tacka och kanske också för diskussion. Han svarade ja och frågade, om jag själv ville försöka telefonera eller om han skulle göra det. Jag sade, att jag var mycket tacksam, om han ville göra det. Han försvann nu, som jag tror, tillsammans med prof. Lukomsky (som har någon form av expert-arbete i hälso- vårdsministeriet). Jag fick intet besked under dagens lopp.

Nästa dag mötte jag ånyo prof.Nesterov på väg in i mötes- lokalen. Han sade, att han omedelbart skulle ringa hälsovårds- ministern, men prof.N. återkom ej. Jag satt kvar under hela sessio- nen. Jag blev nu ganska irriterad över att dagarna gick och att jag ej fick något besked. Detta visade jag hos Ambassadör Sohlman, men ej på kongressen.

Nesterov kom ej heller till eftermiddagsförhandlingarna. Prof:a Myasnikov och Lukomsky undvek mig påtagligt. M. läste nästan hela tiden i någon handling och hade överlämnat ordförandeskapet till Lukomsky.

Ett par tim. tidigare hade jag lämnat ett kort brev till Myasnikov, skrivet kvällen förut. Det var skrivet på tyska och hade följande innehåll: Ärade Kollega, Det skulle glädja mig mycket, om jag kunde få företräde hos Minister K., dels för att få tacka honom för den vänliga inbjudan att deltaga i kongressen, dels för diskussion. Jag ber Eder vara försäkrad om att denna diskussion kommer att från min sida föras i mycket försiktig form och att jag så litet som möjligt skall beröra våra tidigare diskussioner. Jag kommer att i möjligaste mån hålla mig till förut gjorda undersökningar samt informationer från familjen. Jag vill tillägga, att ledningen i Sverige sedan länge varit betänkt på att publicera även det senaste årets rön i den fråga det här gäller.

Jag vore ytterst tacksam för meddelande huruvida Ni har något råd att ge mig. Eder tillgivna N-a S-z.

Plötsligt satte sig prof.M. bredvid mig och sade: "Der Herr Minister kann nicht und will nicht Sie empfangen. Er ist der Meinung dass die Frage die Sie mit ihm diskutieren wünschen muss auf diplomatischen Weg behandelt werden." Jag svarade, att det hade man gjort sedan 15 år tillbaka. Han återkom till att saken bör diskuteras på diplomatnivå. Vi båda professorer kan inte vidare ha några privatsamtal med varandra, sade han.

Det blev snart paus i förhandlingarna. Professor Astapenko (hon arbetar hos Nesterov och lämnade under förhandlingarna flera ggr meddelanden till Myasnikov) kom fram till mig och föreslog att vi skulle dricka kaffe tillsammans. Vi överenskommo att träffas den 4/6 på Nesterovs institut tillsammans med honom. Då den tid, som överenskommits, visade sig kollidera med lunch för sovjet-kolleger på svenska ambassaden, telefonerade jag den 3/6 på morgonen till henne, varvid hon bad att få komma upp på hotellet. Vi hade ett hjärtligt samtal och utväxlade gåvor.

PROFESSOR NANNA SVARTZ
STOCKHOLM

2/9 63

Meddelande av 31/8 63.

*Sin tillgivna
Professor Nanna Svartz
Sänder härmad rapport.
Nesterov reser i morgon.
Stockholm*

Då jag i maj detta år deltog i firandet av ett jubileum vid ett forskningsinstitut i Prag, frågade jag den ryska kollega, som också var där, om han skulle komma till den reumatologiska kongressen i Sthlm i slutet av augusti. Han trodde inte, att han kunde resa utomlands en gång till i år. Jag frågade, om han hört, om prof. Nesterov skulle deltaga i kongressen. De svenska kollegerna hoppades detta mycket, sade jag och tillade, att Nesterovs arbeten skattades högt i Sverige. Den ryska kollegan sade, att Nesterov och två andra skulle resa till kongressen.

Då man ännu i början av juli ej fått bestämt besked i kongresskommittén ang. Sovjet-kollegernas deltagande, skrev jag till Nesterov, att vi här i Sverige glädde oss mycket åt, att han och hans kolleger skulle komma till kongressen. Jag tillade, att jag gärna skulle vilja diskutera frekvensen av kronisk ledgångsreumatism efter reumatisk feber med honom, eftersom han har stor erfarenhet på detta område. Vidare inbjöd jag honom och prof. Astapenko (som jag förstått är invigd i Wallenbergärendet) att komma till en reception i mitt hem den 28.8 kl 5³⁰ e.m. På detta brev fick jag nästan omgående svar, att han och andra skulle infinna sig, inte minst efter denna vänliga och personliga inbjudan.

Då jag den 24.8 på f.m. kom upp på Gustaf V:s forskningsinstitut för att göra nya prov före reumatologkongressen, fann jag till min förvåning 5 ryssar, bland dem Astapenko, gående omkring på institutet tillsammans med docent Olhagen. Prof. Astapenko, som jag känner mycket väl, hade ej ringt upp mig och föreföll tydligt besvrad. Jag fick emellertid höra, att prof. Nesterov skulle anlända med flyg samma dag.

Den 25.8 kl. 15, då kongressbyrån öppnades, fick jag genast tag i Nesterov. En tolk kom omedelbart till vår sida. Vid receptionen på Stadshuset på kvällen var han omgiven av tre tolkar (en tysk-, en fransk-, en engelsktalande) varav endast en var medicinskt bildad. Vid reumatologkongressen i Rom 1961 hade Nesterov

inga tolkar omkring sig. Han lämnades aldrig ensam under kongressen här och föreföll mycket besvärad härav. Särskilt samlades tolkarna, då jag var i närheten, föreföll det. Det blev emellertid bestämt, att Nesterov och kolleger skulle besöka Konung Gustaf V:s forskningsinstitut den 27.8 kl. 11 f.m. Ingen kom. Efter en timme ringde Nesterov, att han måste vara på ambassaden hela f.m. Det överenskoms om besök följande dag kl. 10, varvid jag hämtade med bil. I förväg sökte jag nå Kabinettssekreterare Belfrage för att fråga, om jag borde ta upp Wallenbergärendet i tolkars närvaro, vilket han ej ansåg, och vilket jag ju även antagit, att jag ej borde göra.

Nesterov et.al. gick omkring med mig på institutet c:a 1 t. Nesterov begärde separat av mina skrifter och bad, att jag skulle signera dem. Jag genmälde, att jag hade en bättre penna på mitt skrivbord. Jag bad Nesterov stiga in i mitt rum och tolkarna tänkte följa efter, men jag stängde hastigt dörren framför dem. Efter att ha skrivit på separaten bad jag Nesterov om ursäkt, men jag kunde inte underlåta att fråga efter den man om vilken jag talat med honom tidigare.

Svartz: "Ich bitte Dich freundlichst zu sagen, was wir jetzt tun können um Wallenberg nach Schweden zu bringen." Nesterov: "Er ist wahrscheinlich nie (!) in Sovjet gewesen." S-z: "Wie kannst Du so sagen? Du weisst ja, dass er seit vielen Jahren in Sovjet gewesen ist und dass er wahrscheinlich noch lebt, wenigstens war dies der Fall zwei Jahren zurück." N-v: "Man sagt dass dies ein Missverständnis ist." S-z: "Aber doch nicht. Wir und auch Sie in Sovjet wissen ja dass er lange Zeit in Ihrem Land gewesen ist. Es ist juridisch bewiesen dass er wenigstens 1951 am Leben war in Sovjet, und die Juristen einer Spezial-Kommission sind ausserdem der Meinung dass dies wahrscheinlich auch im Jahre 1955 der Fall war. Diese Verhältnisse sind durch die Aussagen mehrerer Personen die jetzt in Deutschland oder in d. Schweiz sich befinden aber früher zusammen mit Wallenberg in Gefängnis in Sovjet gewesen sind. Dazu kommen meine Erfahrungen zwei Jahren zurück." Wie Du weisst ist die Mutter Wallenbergs mit mir befreundet. Aus verschiedenen Gründen ist es gegenwärtig viel schwerer die Familie ruhig zu halten. Sie haben gehört (nicht von mir), dass etwas neues ^{vorgekommen} ~~eingetroffen~~ ist.

*Willst Du mir
sagen, ob er
noch lebt?
Kein Antwort*

Die Mutter hat mich dringend gebeten etwas zu tun. Es wird nahezu unmöglich immer zu sagen, dass ich nichts weiss." N-v: "Ich kann nichts tun." S-z: "Aber was können dann wir tun? Kann der Sovjet-Ambassadör hier in Stockholm uns helfen?" N-v: "Er kann nicht." S-z: "Die Mutter Wallenbergs hat jetzt die Absicht nach Moskau zu gehen. Was glaubst Du davon?" Nesterov reste sig nu ivrigt och svarade mycket bestämt: "Es ist kein Sinn, gar nicht!" S-z: "Meinst Du, dass Krusjtjev der einzige ist mit welchem man reden muss?" N-v: "Ich glaube". S-z: "Glaubst dass es von Nutzen wäre, wann ich, alles, was ich erfahren habe, mit ihm diskutieren würde?" N-v: "Ich glaube nicht. Krusjtjev wird ja nach Schweden kommen. Die Regierung hier konnte vielleicht dann diese Frage mit ihm diskutieren." S-z: "Können wir vor dieser Zeit etwas tun?" N-v: "Nein, ich glaube nicht." S-z: "Ich weiss, dass Du alles was für Dich möglich gewesen ist, versucht hast. Ich bin dafür unendlich dankbar."

Vi lämnade sedan rummet. I korridorerna nära dörren stod de 3 tolkarna i en rad. De såg ut att vara mycket oangenämt berörda. Jag sade skämtsamt till Nesterov, att vi ju tyvärr blivit försenade. Vi skrattade då båda, varefter stämningen lättade.

Jag har sedan varit tillsammans med Nesterov + 3 tolkar på Millesgården, Storkyrkan, Gyldene Freden m.m., men har ej kunnat återta samtalet i Wallenbergärendet.

Nanna Svartz

Bästa Fru Swartz,

Jag tillskriver Er i samband med på nytt framkomna uttalanden i Stockholm rörande herr Wallenbergs öde. I dessa citerades jag - på så sätt, att jag skulle ha givit Eder några slags uppgifter om honom under Ert besök vid Terapiska Institutet (under reumatologkonferensen 1961 i Moskva).

Som Ni säkert erinrar Er, sade jag Er då, att jag ingenting vet om herr Wallenberg, aldrig hört hans namn och inte har den ringaste uppfattning om han är i livet eller ej.

Jag rådde Er att i denna angelägenhet vända Er till vårt utrikesministerium, genom Eder ambassadör eller personligen. På Eder begäran att jag skulle efterfråga denne persons öde hos vår regeringschef N.S. Chrustjov, vars läkare jag enligt Eder hypotes vore, svarade jag Eder att N.S. Chrustjov, såsom alla väl visste, var fullständigt frisk och att jag inte var hans läkare.

På grund av något mig oförståeligt missförstånd har detta mitt korta samtal med Eder (det försiggick på tyska språket, vilket jag måhända icke helt behärskar) blivit felaktigt tolkat i svenska officiella kretsar.

Senare fick jag reda på att herr Wallenberg avlidit redan år 1947 och att vår regering vid senare tidpunkt meddelat svenska regeringen och den avlidnes familj härom.

Jag ber Eder mottaga mina bästa önskningar om full hälsa och framgång i Er vetenskapliga och läkareverksamhet.

Med uppriktig högaktning

u/ Mjasnikov

Stockholm den 28 maj 1964.

Professor Dr. A.L. Myasnikov
Institute of Therapy
Academy of Medicine SSSR
Petroverigskij per. 10
M o s k v a

Högt värderade Kollega,

Jag ber Er först mottaga mitt hjärtliga tack för Edra vänliga önskningsar om framgång i min fortsatta verksamhet.

Beträffande vårt samtal år 1961 om den svenske diplomaten Raoul Wallenberg förhöll det sig, som Ni säkert erinrar Er, så, att jag berättade för Er dels vad jag läst i den bok, som utgivits av vårt Utrikesdepartement år 1957, dels vad jag hört berättas av Wallenbergs mor och styvfar, som äro mina nära vänner. - Jag meddelade Er, att de som äro insatta i frågan, först och främst äro ense om att Wallenberg måste ha varit i livet i början av 50-talet enligt vittnesbörd av f.d. fångar, som återkommit till Tyskland och andra länder.

Den dödsattest, som utfärdats över Wallenberg år 1947, har således tillkommit genom personförväxling, vilket man ju väl kan förstå skulle kunna inträffa med hänsyn till det utomordentligt stora antal utländska medborgare, som vid denna tid vistades i Edert land.

För att återgå till 1950-talet nämnde jag för Eder, att uppgifter från personer, som erhållit tillåtelse att återvända till sitt fosterland, givit starka stöd för att Wallenberg fanns i Vladimir-fängelset omkring år 1955.

Genom enorma ansträngningar har Wallenbergs mor, som sedan många år ägnat så gott som alla sina krafter åt sökandet efter sin son Raoul,

fått ytterligare uppgifter tydande på att han även långt senare var i livet, vilka uppgifter verkat synnerligen övertygande. - Som Ni vet, var det jag, som berättade detta för Er och icke Ni för mig. Jag sade Er också, att jag liksom många andra i vårt land på grund av de upplysningar, som erhållits, voro förvissade om att Wallenberg funnits i Edert land under hela 1950-talet och även därefter. Något skäl att betvivla uppgifter härom från personer i olika länder förelåg icke. - Jag är medveten om att jag försatte Er i en utomordentligt obehaglig situation, då jag sade, att jag antog, att Ni kände till fallet Wallenberg och visste, att han alltjämt fanns i Edert land. Att Ni medgav, att så var fallet, berodde tvivelsutan på att Ni ansåg Er böra vara uppriktig gentemot en kollega. Det förtroende, Ni härvid visade mig, är en av de händelser, som gjort det djupaste intrycket på mig under min verksamhet.

Då Ni i Edert brev av den 29 april 1964 gör gillande, att något missförstånd skulle ha uppkommit beträffande vårt samtal på tyska språket, måste jag påminna om att vi vid det flertal samtal vi haft sedan 1954, då vi första gången råkades, alltid förstått både frågor och svar synnerligen väl. Så också 1961. Jag anser mig vid detta tillfälle icke böra ingå på ytterligare detaljer.

Det har sagts, att samtliga uppgifter om att Wallenberg funnits i livet efter 1947 skulle bero på misstag. Ingen som är insatt i saken, kommer någonsin att tro detta. Däremot förstå vi, att myndigheterna ej kunnat kontrollera vistelseorten för alla utlänningar i landet och likaså att identitetshandlingar kan ha förväxlats och försvunnit. Vi inse, att man i den centrala ledningen icke haft möjlighet att i detalj överblicka, huruvida en utlänning förflyttats till olika platser i Edert land. - Beträffande Wallenberg har hans namn, som vi tror, avförts från det centrala registret efter uppgiften om hans död. - Då nu samstämmiga uppgifter ge vid handen, att han funnits i livet såväl under 1950- som 1960-talen, hyser såväl den svenska regeringen som Wallenbergs mor och övriga svenskar den enträgna och varma förhoppningen, att Sovjetunionens ledning så snart sig göra låter, skall vidtaga åtgärder för att lämna oss full klarhet om Wallenbergs nuvarande status. Givetvis vill vi svenskar lämna allt det bistånd, som kan anses önskvärt.

Vid vårt samtal nämnde Ni att Wallenberg är i mycket dåligt tillstånd. Vi finner det vara en angelägenhet av djupaste mänskliga innebörd, att han i så fall får vårdas i hemlandet och att hans mor får visshet i den gnagande

ängest, som tär på henne både till kropp och själ.

Om Wallenberg tillåtes återvända hem, kommer det misstroende, som för närvarande otvivelaktigt förefinnes, att förbytas i djup tacksamhet. Jag vet, att den svenska regeringen är beredd att vidtaga alla nödiga åtgärder för att undvika sensationsartiklar i pressen etc. Som en sjuk man måste Wallenberg givetvis transporteras direkt till isoleringsrum för fortsatt vård. Den svenska regeringen är, efter vad jag vet, beredd till varje ansträngning i detta sammanhang. Vi svenskar våga hoppas, att Eder store ledare Chrustjov skall låta oss få tilltro till den Sovjetiska Statens rättfärdighet.

Låt mig tillägga, att jag är djupt bedrövad över att ha vällat Eder, högt skattade Kollega, oro och störningar i Eder viktiga uppgift som världens sannolikt främste forskare på arteriosclerosområdet. - Utom som vetenskapsman har Ni, Herr Kollega, varhelst Ni uppträtt, vunnit beundran och uppskattning för Er helgjutna personlighet, som värdigt uppehåller traditionen från Pavlov och andra Edra framstående landsmän.

Jag ber Er vara förvissad om att mina goda önskningar om fortsatt framgång i Eder betydelsefulla verksamhet ständes följer Eder, och min förhoppning är, att vi, svenska läkare, ska få ta emot Er som föredragshållare vid för Er lämplig tidpunkt och få tillfälle diskutera viktiga medicinska frågor med Er.

Med hjärtlig kollegial hälsning

Eder tillgivna

N.S.

Стокгольм 28 мая 1964 г.

Профессору Доктору А.Л. Мясникову
Институт Таралии
Академия Медицинских Наук СССР
г. Москва

Глубоко уважаемый Коллега,

Прошу прежде всего выразить искреннюю благодарность за Ваши любезные пожелания об успехе в моей дальнейшей деятельности.

Что касается нашей беседы в 1961 году о шведском дипломате Рауле Валленберге факт был - как Вы наверно помните - что я Вам рассказала о том, что я прочитала в изданной шведским Министерством Иностранных Дел в 1957 г. книге, а также о том, что я узнала от матери и отчима Валленберга, которые близкие мне друзья. Я Вас сообщила что ознакомленные с делом лица в первую очередь согласны на то что Валленберг был несомненно в жизни в начале 1950-ых годов по показаниям возвращенных в Германию и в другие страны бывших пленных.

Следовательно, изданное в 1947 г. свидетельство о смерти Валленберга написано вследствие ошибки в личности, что, разумеется, очень понятно в виду чрезвычайно большого числа иностранцев находящихся в то время в Вашей стране.

В связи с речью о 1950-ых годах Я Вам сказала что сведения лиц, которые возвратились на родину с разрешения, сильно утверждают ^{факт} что Валленберг находился в Владимирской тюрьме около 1955 г. Вследствие своих огромных усилий мать Валленберга - которая много лет уделяет почти все силы размышлению сына Рауля - получила

дальнейшие и по-видимому очень убедительные данные указывающие на то что он в жизни и много позднее. Как Вы знаете, я Вам это рассказала, а Вы не мне. Также я Вам сказала, что я как и многие прочие в нашей стране убеждены в том, что Валленберг находился в Вашей стране в течение всех годов 1950-х, и также позднее. Не имеется повода сомневаться в данных об этом со стороны граждан разных стран. - Я знаю что выражая предположение о том что Вы знакомы с делом Валленберга и что Вам известно что он все еще в жизни в Вашей стране, я Вас поставила в чрезвычайно неприятное положение. То что Вы признались что это так несомненно зависит от того что Вы считались своей должностью быть откровенными и коллегу. Указанное Вами мне при этом доверие - то одно из обстоятельств которые произвели на меня самое большее впечатление в течение моей деятельности.

Так как Вы письмом от 29-го апреля 1964 г. заявляете что недоразумение возникло о нашей беседе на немецком языке, я должна напоминать о том что в течение неоднократных бесед с 1954 г. - когда я с Вами в первый раз встретила - мы всегда очень хорошо поняли как вопросы так и ответы. Так и в 1961 г. Я думаю что мне в настоящее время не нужно еще вдаваться в подробности.

Говорилось, что все сведения о том что Валленберг в жизни после 1947 г. зависит от ошибок. Никто, кто знаком с делом, никогда не будет этого верить. Зато нам понятно что власти не имели возможности контролировать места пребывания всех иностранцев в стране, а также что документы личности, может быть, смешивались или затерялись. Понятно что центральным управлениям не было возможным до подробностей иметь представления о перемещении иностранца в разные места Вашей страны. - Что касается Валленберга - по нашему мнению - его фамилия была списана со центрального регистра после сведения об его смерти. - Так как единогласные сведения теперь свидетельствуют о том что он в жизни так в 1950-ых как и в 1960-ых годах, и шведское Правительство и мать Валленберга и прочие шведы питают настойчивую и искреннюю надежду чтобы руководящие органы Советского Союза, возможно скорее, провели мероприятия с целью нам привести в полную ясность о настоящем положении Валленберга. Мы шведы, разумеется, готовы оказать все содействие что считается желательным.

В течение нашей беседы Вы сказали что Валленберг в очень плохом состоянии. Мы считаем то делом самого глубокого гуманного значения что он имеет возможность, в таком случае, ухода на родине и что мать

его получит справку в своем гнетущем отчаянии, которое изнуляет и тело и душу ее.

Если бы Валленберг имел возможность вернуться домой, недоверие, что в настоящее время несомненно существует, сменилось бы глубокой благодарностью. Я знаю что Шведское Правительство готово провести все нужные мероприятия с целью избегать сенсационных статей со стороны печати и других. Надо, разумеется, перевезти Валленберга - как больного - непосредственно в изоляционную комнату больницы для дальнейшего ухода. Мне известно, что Шведское Правительство готово к всем усилиям в этом отношении. Мы шведы имеем смелость надеяться, чтобы Ваш великий руководитель Н.С.Хрущев дал нам повод питать доверие к справедливости Советского Государства.

Разрешите еще выразить искреннее сожаление о том что я Вас - глубоко уважаемого коллеги - беспокоила и нарушила в Вашей важной работе в качестве ученого - наверно самого выдающегося мира - в области артериосклероза. Не только в качестве научного работника, Вы, дорогой Коллега, возбуждали - где бы Вы ни были - удивление и уважение за Вашу цельную личность, поддерживавшую достойным образом традицию Павлова и других из Ваших выдающихся соотечественников.

Я Вас прошу быть уверенны что мои добрые пожелания о дальнейшем успехе в Вашей важной деятельности всегда с Вами, и я имел надежду чтобы мы - шведские врачи - имели честь Вас принять докладчиком в удобное Вам время и обсуждать с Вами важные медицинские вопросы.

С сердечным, коллегиальным приветом

ваша преданная

Strängt förtrolig.

P.M.

./.

Med anledning av bifogade PM angående det i Sovjetunionen försvunna österrikiska sändebudet i Prag, Dr Ferdinand Marek, föreslås att ambassaden i Wien hos österrikiska vederbörande inhämtar svar på följande frågor:

- 1) Har österrikarna erfarit något nytt om Dr Marek sedan 1957?
- 2) Kan vi få kopior av sovjetnoten 25.5.54 och dödsattesten?
- 3) Har österrikiska myndigheter eller Dr Mareks anhöriga väckt skadeståndsanspråk och i så fall vari resulterade detta?

Stockholm den 6 april 1965.

914

Strängt förtroligt.

angående Dr Ferdinand Marek, Österrikiskt sändebud i Prag 1945

- ett "parallellfall" till Wallenberg-ärendet. En

30 juni 1954 förefaller Marek. Skrivelsens huvudinnehåll återges här nedan.

Dr Marek, som från den tjeckoslovakiska republikens tillkomst, efter första världskrigets slut, och intill "Anschluss", varit Österrikiskt sändebud i Prag och där upprätthållit utomordentliga personliga förbindelser med såväl Masaryk som Benes, var under det andra världskriget fortfarande bosatt i Tjeckoslovakien och återupptog efter vapenstilleståndets undertecknande, i början av maj 1945, sin befattning som Österrikiskt sändebud i Prag. På eftermiddagen den 23 maj samma år, sålunda blott några veckor efter hans återinträde på sändebuds-posten, uppsökte dr Marek i sin våning av en för honom obekant sovjetisk officer, som meddelade, att den ryske stads-kommandanten i Prag önskade ett samtal. Då dr Marek kort förut själv begärt att få träffa stadskommandanten för diskussion av några löpande ärenden, som berörde Österrikiska intressen, fann han den sovjetiske officerens meddelande helt förklarligt och följde därför omedelbart med denne. På gatan nedanför ministerns bostad väntade en bil med några andra ryska officerare, vilkas sällskap dr Marek, såsom han då synbarligen trodde, begav sig på väg till den ryske stadskommandanten. Sedan den Österrikiske ministern lämnade sin bostad, har han varit totalt försvunnen och endast avhört så tillvida, som hans dotter på följande dag emottog ett telefonsamtal från honom, varvid han tydligen i största hast meddelade denna, att han talade från en väns apparat och uppmanade henne att skyndsamt sätta sig i förbindelse med presidenten Benes och utbedja sig dennes bistånd för hans räddning.

Efterforskningarna efter dr Marek, som efter hans för-

914

svinnande i slutet av maj 1945 oavbrutet pågått och bedrivits av såväl de österrikiska myndigheterna som av familjen, ledde under de nio följande åren icke till något som helst resultat. Från olika personer, som tillfångatagits eller häktats av sovjetryska myndigheter och, efter att ha tillbringat ett flertal år i olika fängelser eller koncentrationsläger, så emåningom frigivits och återvänt till Väst-europa, har - liksom i fallet Wallenberg - ett stort antal upplysningar ingått, vilka med en till visshet gränsande sannolikhet ådagalagt, att dr Marek förts till Sovjetunionen och där jämte tyska och italienska diplomater och militärpersoner varit inspärrad på olika platser, bl.a. vid det i utkanten av Moskva belägna, från undersökningarna i fallet "Wallenberg" välkända "Lefortovskaja"-fängelset. Dessutom har från österrikiska beskickningarna i Moskva och Prag på sida har under de gångna åren upprepade framställningar till de sovjetryska, respektive tjeckoslovakiska regeringarna, gjorts med begäran om efterforskningar av dr Marek. Dessa démarcher har dock, såsom redan i det föregående antytts, till länge icke lett till något som helst resultat. Vederbörande sovjetryska och tjeckoslovakiska myndigheter har nämligen ständigt försäkrat, att de saknade varje kännedom om den österrikiske ministerns försvinnande och nuvarande vistelseort. Då slutligen den österrikiske ambassadören i Moskva Bischoff - såvitt Allard kan erinra sig - i början av mars 1954 gjorde en förnyad och energisk framställning i det sovjetryska utrikesministeriet samt hänvisade till att den österrikiska regeringen genom vittnesmål av tidigare i Sovjetunionen häktade och nu frigivna personer erhållit lovederläggliga bevis för att dr Marek - sannolikt så sent som under 1950 - varit inspärrad i ett sovjetiskt fängelse, ansåg sig de sovjetryska myndigheterna omsider nödsakade erkänna, att den förutvarande österrikiske ministern i Prag omhändertagits av dem. Detta medgivande lämnades emellertid i den osedvanliga och överraskande formen, att det sovjetryska utrikesministeriet med en den 25 maj 1954 dagtecknad note överlämnade en dödsattest för dr Marek, i vilken den 4 maj 1947 angivits såsom dagen för fränfallet (Wallenbergs uppgivna dödsdatum är 17.7. 1947). Dödsorsaken uppgavs ha varit hjärtfel och kronisk

njurinflammation. Någon antydning om den ort eller plats, där det föregivna dödsfallet ägt rum, lämnades däremot icke, vare sig i missivskrivelsen eller attesten.

De tjänstemän inom österrikiska utrikesministeriet, som handlagt detta ärende, är ingalunda övertygade om att dr Marek verkligen avlidit och än mindre att dödsfallet ägt rum så tidigt som den 4 maj 1947. Enligt senaste för UD tillgängliga uppgifter (mars 1954) är man sysselsatt med att undersöka, huruvida något vittne sammanträffat med eller på annat sätt kan intyga, att dr Marek varit i livet efter den angivna dödsdagen.

Allard ansåg att vad han enligt det föregående inhämtat om ärendet var av betydelse, då det belyser de metoder, som från sovjettrysk sida tillämpas, då det gäller att till en början bortförklara och därefter medgiva kännedom om ett till synes gåtfullt försvinnande av en häktad utlänning i framskjuten ställning.

Parallellen med fallet Wallenberg är påtaglig, fortsätter Allard. Dr Marek iakttogs för sista gången i Prag - i sällskap med sovjettryska officerare - blott några få månader, sedan den förstnämnde under likartade omständigheter försvunnit från Budapest. Under de nio år, som därefter förflutit, har högre tjänstemän i det sovjettryska utrikesministeriet - liksom för Wallenbergs vidkommande - kategoriskt förnekat, att de hade någon som helst kunskap om försvinnandet eller den bortfördes nuvarande vistelseort. När slutligen den österrikiska regeringen, i början av 1954, gjorde en förnyad démarche i Moskva och därvid, under åberopande av vittnesutsagor, hävdade, att den försvunne ministern, åtminstone under några år, befunnit sig i ett sovjettryskt fängelse, fann de sovjettryska myndigheterna sig så småningom föranledda att indirekt erkänna, att så varit fallet, men överlämnade samtidigt, i syfte att förebygga fortsatta démarcher från österrikisk sida, en dödsattest, utvisande att dr Marek avlidit redan i maj 1947.

I februari 1957 ställde utrikesdepartementet en fråga till ambassaden i Wien, om det fanns några ytterligare upplysningar om dr Marek. Österrikiska vederbörande meddelade, att de icke hade något ytterligare att förtälja om Marek efter 1947 annat än att MID nu meddelat, att anledningen till Ma-

Prof. A. M. Myasnikov
Belgrade 10/4 1965 Deyel

Professor Alexander Myasnikov, Member of the USSR Academy of Medical Science, who will fly to Geneva in a few days to receive an award from the International Society of Cardiology—a gold stethoscope.

Stockholm den 11 februari 1965.

Ärade Herr Ministerpresident,

Jag ber att med Eder, Herr Ministerpresident, få taga upp till behandling ett ärende, som alltsedan krigets slut varit föremål för långvariga meningsutbyten mellan de svenska och sovjetiska regeringarna, nämligen frågan om den i Sovjetunionen försvunne svenske diplomaten Raoul Wallenberg. Som Ni säkert förstår, skulle jag icke på nytt återkomma till ärendet, om detta icke varit och är av så stor betydelse för Sverige och svensk opinion och om jag icke hade varit övertygad om att ett klarläggande av frågan skulle avlägsna ett besvärande moment i de svensk-sovjetiska relationerna och därigenom på ett utomordentligt gynnsamt sätt befrämja den framtida harmoniska utvecklingen av dessa relationer.

Såsom torde vara Eder bekant, omhändertogs Raoul Wallenberg i januari 1945 av de framryckande ryska trupperna i Budapest. Detta bekräftades av ett meddelande, som framfördes av dåvarande vice utrikesministern Dekanosov till svenske ministern i Moskva den 16 januari 1945, att de sovjetiska myndigheterna vidtagit åtgärder för att skydda Raoul Wallenberg och hans egendom. Under de följande månaderna, och sedermera under alla de år som gått, har ett stort antal framställningar riktats från svensk sida till de sovjetiska myndigheterna om att Raoul Wallenberg måtte friges och klarhet vinnas om hans öden. Jag vill i detta sammanhang erinra om de överläggningar som ägde rum i Moskva under mitt besök i april 1956, då man från sovjetisk sida utfäste sig att vidtaga en undersökning i ärendet med utgångspunkt från nytt material, som

Hans Excellens Herr A.N. Kosygin,

Ordförande i De Socialistiska Rådsrepublikernas Unions Ministerråd,

M o s k v a.

under samtalen ställdes till sovjetiskt förfogande. Såsom resultat av denna undersökning meddelade den sovjetiska regeringen i en note den 6 februari 1957, att på grundval av ett påträffat dokument slutsatsen borde dragas, att Raoul Wallenberg avled i Ljubljanskaja-fängelset i juli 1947.

Efter mottagandet av detta meddelande har svenska regeringen i olika omgångar till den sovjetiska regeringen överlämnat ytterligare uppgifter, enligt vilka Raoul Wallenberg skulle ha varit vid liv i Sovjetunionen vid betydligt senare tidpunkt än 1947, dels i fängelse i Vladimir och dels, enligt uttalanden av professor Myasnikov till professor Nanna Svartz vid sammanträffande i Moskva i januari 1961, på sovjetiskt sjukhus vid sistnämnda tidpunkt.

Senast begagnade jag de tillfällen som erbjöd sig vid utrikesminister Grömykos besök i Stockholm i mars 1964 och vid förutvarande ministerpresidenten Chrustjovs besök i Sverige i juni 1964, för att understryka vilken betydelse man från svensk sida fäster vid frågan. Vid dessa liksom vid andra tillfällen under senare år har man från sovjetisk sida hänvisat till den ovan nämnda noten av den 6 februari 1957 och tillagt att Raoul Wallenberg nu icke finns i Sovjetunionen.

Under många år har jag personligen följt detta ärende i en förhoppning att föra frågan till en tillfredsställande lösning. Genom det vänliga budskap, som den 16 oktober 1964 överlämnades till mig genom Sovjetunionens ambassadör i Stockholm, vet jag, att Ni är ense i det angelägna i att de svensk-sovjetiska förbindelserna vidareutvecklas och att vår målsättning därvidlag är gemensam. I denna anda tillåter jag mig att rikta till Eder en vädjan att Ni måtte personligen föranstalta om en sådan prövning av samtliga led i det förevarande ärendet och av de uppgifter, som från svensk sida ställts till förfogande rörande Raoul Wallenberg, att klarhet kan vinnas.

Jag kan försäkra Eder att ett tillmötesgående av denna min hemställan kommer att röna den största uppskattning från svenska regeringens och svenska folkets sida.

Med största högaktning

u/ Tage Erlander

P.M.

rörande samtalen mellan Stockholms-tidningens korrespondent Björkögren och byråchefen i MID Farafonov, som delvis jag själv, delvis sin hustru råkade - utan att själva delta där - åhöra på ambassadnottningen för svenska Filandlegationen den 17 februari 1965.

Björkögren frågade om hur samverkan om samarbete mellan kommunister och socialdemokrater skulle fattas och hur pass allvarligt det skulle tagas. Farafonov svarade på att man länge önskat "en dialog" med socialdemokratin. Den önskan hade funnits och uttryckts redan för lång tid sedan. Efter Chrusjtjovs avgång och de friare diskussionsmöjligheterna läge det intet närliggande där att detta tema togs upp av enskilda skribenter till Öppen diskussion, att det inte längre ensamt behandlades i partidokument. Detta bidrog till att nyansera frågeställningen, som också var av en sådan natur att den förtjänade vidsträcktare diskussion även utanför partiledningsorganen. Givetvis stöde då omedelbart diskussionsdeltagarna för sina egna åsikter.

Överhuvud var Farafonov angelägen att framhålla hur mycket "friare" det blivit efter Chrusjtjov, hur mycket "friare" debatter nu kunde föras både i pressen och man och man mellan - en frihet som Björkögren sade sig inte ha märkt så mycket utav.

Björkögren frågade om Wallenberg. "Han nu Wallenberg är så död som Hi ölger, varför kan Hi inte ge ett uttalande svar. Hi har ju Stalin-sidan att skylla på". Farafonov: "Vi har diskuterat ungefär på samma sätt uppe på avdelningen i MID och sagt till FÖB-männen att det borde finnas papper och uppgifter om honom, en diplomat borde inte försvinna så lätt". Omedelbart hade man svarat att tusentals vittnesbörd, både ryska och utländska, försvunnit mer eller mindre spårlost. Piden var sådan. Efter ytterligare

uttryckligen på detta som hade Parafonov påstått: "Vi vet ju hur
om det är det gäller opinioner". Det var emellertid omöjligt att avgö-
ra om detta var Parafonovs egen reflexion eller "KGB-männens". Björke-
gren frågade också vad Parafonov menade om de vittnen, som hävdade att
Hallenberg intill sen tid skulle ha varit i livet. Parafonov svarade
att när det gått sensation i en sak, dyker det alltid upp o.k. vittnen.

I övrigt betonade Björkegren starkt vilken positiv betydelse det
skulle ha för den svenska opinionen att få ett utförligt besked i vil-
ken riktning detta än ginge. Vilka obehagliga detaljer det än skulle
avslöja kunde det i längden inte annat än gagna Sovjets egen sak. Syst-
nad och vilgran att svara hade motsatt verkan. Parafonov kommenterade
inte direkt detta men syntes noggrant notera sig till minnes. Efter en
stund sade han: "Ja nu skrivs det inte riktigt så mycket oläkt om oss
som tidigare i svensk press. Snart kan man säga att våra tidningar inte
skriver mer fult om Sovjet än de gör om Sverige, sitt eget land. - Och
här, som ni märkt, kritiserar vi mer och mer oss själva".

Parafonov återkom till att det blev allt friare, att det förbe-
reddes "progressiva" förändringar inte bara i Sovjet utan också i de
andra "socialistiska" länderna. Björkegren sade något om Kina, som Pa-
rafonov nyste sig att skratta åt. Björkegren fortsatte med Östtyskland.
Parafonov påpekade att även där diskuterades "progressiva" förändringar.
Björkegren: "Så länge Kibricht-regimen sitter kvar har jag svårt att fö-
reställa mig någon progressiv förändring i Östtyskland", varpå Parafonov
överraskande och kryptiskt svarade: "Ja i Östtyskland ser det faktiskt
ut att Kändas Götarna som i Kina, fastän bakvägen - och det är förfärligt".

Samtalet avbröts här genom att andra ställde sig till Björkegren och
Parafonov. Här de åter blivit omringade frågade Björkegren vem som skulle
eftertäcka Kovaljov som chef för skandinaviska avdelningen i KGB. Parafonov
svarade att någon ännu inte var avgjord men skulle bli det inom de närmaste
dagarna. En kandidat vare förre ambassadören i Finland och tidigare vice
utrikesministern Gocherov. En kandidat vare också Parafonov själv - "Fast
min hustru säger att jag inte duger till det".

Samtalet fördes hela tiden i vänlig och hjärtlig ton.

De detta referat är sammantatt av åsikter som jag själv uppmättat, som
min hustru berättat och av kommentarer som Björkegren senare gjort, kan jag
inte i detalj svara för att allt är korrekt återgivet.

Skriva den 24 februari 1965.

Strängt förtrolig.

P.M.

Vid det samtal, som ägde rum den 22 mars 1965 i anslutning till att ambassadören Jarring till ministerpresidenten Kosygin överlämnade statsminister Erlanders brev i Wallenberg-ärendet, förklarade Kosygin bl.a., att Wallenberg dömt i fängelset på den tid och det sätt varom vi redan underrättats. Någon anledning till någon ny undersökning fanns alltså icke. Vad som anfördes i statsministerns brev om Vladimir-fängelset vore icke riktigt. Wallenberg dog i fängelset i Moskva som tidigare angivits. Och de uppgifter som av professor Svartz tillskrevs professor Mjasnikov vore helt felaktiga. Mjasnikov hade aldrig gjort några sådana uttalanden. Om ambassadör Jarring så önskade, kunde han uppsöka Mjasnikov och själv konstatera att så vore förhållandet.

På grundval av direktiv från regeringen, att ambassadör Jarring skulle såsom närmaste åtgärd hos tjänsteförrättande chefen för skandinaviska avdelningen i MID, ambassadören Kirsanov, med utgångspunkt från nyssnämnda uttalande av Kosygin, begära ett sammanträffande med Mjasnikov, ägde en överläggning rum hos utrikesministern den 27 mars angående det lämpliga procederet i detalj. Vid denna överläggning, i vilken deltog kabinettssekreteraren, ambassadören Jarring, chefen för politiska avdelningen och Virgin, diskuterades huruvida Jarring vid besöket hos Kirsanov skulle föreslå att det utlovade sammanträffandet mellan honom och Mjasnikov skulle ske på tre eller fyra man hand genom närvaro även av professor Svartz och - om så önskades - en representant för MID. Motivet för ett sådant förslag skulle vara att, om man icke vågade räkna med att MID skulle kunna förmå Mjasnikov till mer än ett sammanträffande direkt med svenska vederbörande till uppfyllelse av Kosygins uttalande, det vore angeläget att professor Svartz kunde vara med och en konfrontation komma

till stånd i ambassadörens närvaro. Skulle Kirsanov - vilket kanske var mest sannolikt - avvisa förslaget, skulle Jarring kunna insistera på att åtminstone själv såsom första åtgärd omgående få träffa Mjasnikov. Ur redovisningssynpunkt skulle härmed kunna vinnas, att varje möjlighet tillvaratagits att på ett maximalt sätt söka tillgodogöra sig ett eventuellt sammanträffande med Mjasnikov.

Under diskussionen framgick att förslaget vore förbundet med risken att Kirsanov - möjligen efter konsultation av Mjasnikov - skulle säga nej till detta och som konsekvens härav eventuellt även till ett sammanträffande mellan enbart Mjasnikov och Jarring. Denna risk bedömdes betydligt större än de risker och olägenheter som vore förbundna med linjen att Jarring icke redan gentemot Kirsanov skulle föra fram önskemålet om en konfrontation mellan professorerna i Jarrings närvaro. Risken med sistnämnda linje - som man bedömde måste tas - vore att Mjasnikov antingen sade nej till varje sammanträffande - och då kunde konfrontationsönskemålet aldrig framföras från svensk sida - eller att sammanträffandet mellan Jarring och Mjasnikov endast skulle leda till att den sistnämnde tillskrev professor Svartz skulden för ett missförstånd, varvid Jarring skulle sättas i situationen att icke kunna argumentera utan endast registrera.

Till de synpunkter som anfördes mot det inledningsvis omnämnda förslaget var även att Kosygin endast talat om ett sammanträffande mellan Mjasnikov och Jarring, varför önskemål som kunde anses gå utöver uttalandets räckvidd kunde skapa svårighet.

Önighet förelåg emellertid om att Jarrings syftemål skulle vara att uppnå en konfrontation mellan professorerna i egen närvaro, och att Jarring på direkt fråga av Kirsanov om vad han tänkt säga till Mjasnikov kunde och borde nämna detta. Det framhölls också, att ett sammanträffande på två man hand mellan Mjasnikov och Svartz visserligen i och för sig kunde vara angeläget men sannolikt av begränsat värde ur saksynpunkter. Även om ett sammanträffande på två man hand mellan Jarring och Mjasnikov icke ledde till något som helst resultat, vore detta dock av värde för att bereda Jarring tillfälle till personlig bedömning av Mjasnikov.

Vid överläggningen hos utrikesministern förde Jarring även fram frågan hur han skulle reagera vid ett eventuellt nytt sammanträffande med Kosygin i samband med att denne lämnade sitt svar till statsministern. Skulle Jarring därvid - om svaret såsom var att vänta var genomgående negativt även i vad gällde statsministerns önskan om en ny undersökning - insistera på att en sådan undersökning kom till stånd, eventuellt genom tillsättandet av en särskild juristkommission? Utrikesministern förklarade, att i den tänkta situationen Jarring icke rimligen kunde förväntas reagera på Kosygins svar genom att föreslå ett dylikt undersökningsförfarande.

Stockholm den 27 mars 1965.

(Eric Virgin)

Strängt förtrolig.

P.M.

Vid det samtal, som ägde rum den 22 mars 1965 i anslutning till att ambassadören Jarring till ministerpresidenten Kosygin överlämnade statsminister Erlanders brev i Wallenberg-ärendet, förklarade Kosygin bl.a., att Wallenberg dött i fängelset på den tid och det sätt varom vi redan underrättats. Någon anledning till någon ny undersökning fanns alltså icke. Vad som anfördes i statsministerns brev om Vladimir-fängelset vore icke riktigt. Wallenberg dog i fängelset i Moskva som tidigare angivits. Och de uppgifter som av professor Svartz tillskrevs professor Mjasnikov vore helt felaktiga. Mjasnikov hade aldrig gjort några sådana uttalanden. Om ambassadör Jarring så önskade, kunde han uppsöka Mjasnikov och själv konstatera att så vore förhållandet.

På grundval av direktiv från regeringen, att ambassadör Jarring skulle såsom närmaste åtgärd hos tjänsteförrättande chefen för skandinaviska avdelningen i MID, ambassadören Kirsanov, med utgångspunkt från nyssnämnda uttalande av Kosygin, begära ett sammanträffande med Mjasnikov, ägde en överläggning rum hos utrikesministern den 27 mars angående det lämpliga procederet i detalj. Vid denna överläggning, i vilken deltog kabinettssekreteraren, ambassadören Jarring, chefen för politiska avdelningen och Virgin, diskuterades huruvida Jarring vid besöket hos Kirsanov skulle föreslå att det utlovade sammanträffandet mellan honom och Mjasnikov skulle ske på tre eller fyra man hand genom närvaro även av professor Svartz och - om så önskades - en representant för MID. Motivet för ett sådant förslag skulle vara att, om man icke vågade räkna med att MID skulle kunna förmå Mjasnikov till mer än ett sammanträffande direkt med svenska vederbörande till uppfyllelse av Kosygins uttalande, det vore angeläget att professor Svartz kunde vara med och en konfrontation komma

till stånd i ambassadörens närvaro. Skulle Kirsanov - vilket kanske var mest sannolikt - avvisa förslaget, skulle Jarring kunna insistera på att åtminstone själv såsom första åtgärd omgående få träffa Mjasnikov. Ur redovisningssynpunkt skulle härmed kunna vinnas, att varje möjlighet tillvaratogs att på ett maximalt sätt söka tillgodogöra sig ett eventuellt sammanträffande med Mjasnikov.

Under diskussionen framgick att förslaget vore förbundet med risken att Kirsanov - möjligen efter konsultation av Mjasnikov - skulle säga nej till detta och som konsekvens härav eventuellt även till ett sammanträffande mellan enbart Mjasnikov och Jarring. Denna risk bedömdes betydligt större än de risker och olägenheter som vore förbundna med linjen att Jarring icke redan gentemot Kirsanov skulle föra fram önskemålet om en konfrontation mellan professorerna i Jarrings närvaro. Risken med sistnämnda linje - som man bedömde måste tas - vore att Mjasnikov antingen sade nej till varje sammanträffande - och då kunde konfrontationsönskemålet aldrig framföras från svensk sida - eller att sammanträffandet mellan Jarring och Mjasnikov endast skulle leda till att den sistnämnde tillskrev professor Svartz skulden för ett missförstånd, varvid Jarring skulle sättas i situationen att icke kunna argumentera utan endast registrera.

Till de synpunkter som anfördes mot det inledningsvis omnämnda förslaget var även att Kosygin endast talat om ett sammanträffande mellan Mjasnikov och Jarring, varför önskemål som kunde anses gå utöver uttalandets räckvidd kunde skapa svårighet.

Enighet förelåg emellertid om att Jarrings systemål skulle vara att uppnå en konfrontation mellan professorerna i egen närvaro, och att Jarring på direkt fråga av Kirsanov om vad han tänkt säga till Mjasnikov kunde och borde nämna detta. Det framhölls också, att ett sammanträffande på två man hand mellan Mjasnikov och Svartz visserligen i och för sig kunde vara angeläget men sannolikt av begränsat värde ur saksynpunkter. Även om ett sammanträffande på två man hand mellan Jarring och Mjasnikov icke ledde till något som helst resultat, vore detta dock av värde för att bereda Jarring tillfälle till personlig bedömning av Mjasnikov.

Vid överläggningen hos utrikesministern förde Jarring även fram frågan hur han skulle reagera vid ett eventuellt nytt sammanträffande med Kosygin i samband med att denne lämnade sitt svar till statsministern. Skulle Jarring därvid - om svaret såsom var att vänta var genomgående negativt även i vad gällde statsministerns önskan om en ny undersökning - insistera på att en sådan undersökning kom till stånd, eventuellt genom tillsättandet av en särskild juristkommission? Utrikesministern förklarade, att i den tänkta situationen Jarring icke rimligen kunde förväntas reagera på Kosygins svar genom att föreslå ett dylikt undersökningsförfarande.

Stockholm den 27 mars 1965.

(Eric Virgin)

Exc. lät och godkänd 28/3-65
He

Vid det samtal som ägde rum i anslutning till att ambassadören Jarring till ministerpresidentent Kosygin överlämnade statsminister Erlanders brev i Wallenberg-ärendet förklarade Kosygin bl.a., att Wallenberg dött i fängelset på den tid och det sätt varom vi redan underrättats. Någon anledning till någon ny undersökning fanns alltså icke. Vad som anfördes i statsministerns brev om Vladimir-fängelset vore icke riktigt. Wallenberg dog i fängelset i Moskva som tidigare angivits. Och de uppgifter som av professor Swartz tillskrevs professor Myasnikov vore helt felaktiga. Myasnikov hade aldrig gjort några sådana uttalanden. Om ambassadör Jarring så önskade, kunde han uppsöka Myasnikov och själv konstatera att så vore förhållandet.

På grundval av direktiv från regeringen att ambassadör Jarring skulle såsom närmaste åtgärd hos tjänsteför rättande chefen för skandinaviska avdelningen i MID, ambassadören Kirsanov, med utgångspunkt från nyssnämnda ut-

talande av Kosygin begära ett sammanträffande med Myasnikov, ägde en överläggning rum hos utrikesministern den 27 mars angående det lämpliga procederet i detalj. Vid denna överläggning, i vilken närvar kabinettssekreteraren, ambassadören Jarring, chefen för politiska avdelningen och Virgin, diskuterades huruvida Jarring vid besöket hos Kirsanov skulle föreslå att det utlovade sammanträffandet ^{mellan honom och} med Myasnikov skulle ske på tre eller fyra man hand genom närvaro även av professor Svartz och - om så önskades - en representant för MID. Motivet för ett sådant förslag skulle vara att, om man icke tvågade räkna med att MID skulle kunna förmå Myasnikov till mer än ett ytterligare sammanträffande direkt med svenska vederbörande till uppfyllelse av Kosygins uttalande, det vore angeläget att professor Svartz kunde vara med och en konfrontation komma till stånd i ambassadörens närvaro. Skulle Kirsanov - vilket kanske var mest sannolikt - avvisa förslaget, skulle Jarring kunna insistera på att åtminstone själv såsom första åtgärd omgående få träffa Myasnikov. Ur redovisningssynpunkt skulle härmed ~~tänkas~~ kunna vinnas, att varje möjlighet tillvaratagits att på ett maximalt sätt söka tillgodo-

göra sig ett eventuellt sammanträffande med Myasnikov.

Under diskussionen framgick att förslaget vore förbundet med risken att Kirsanov - möjligen efter intern konsultation av Myasnikov - skulle säga nej till detta och som konsekvens härav eventuellt även till ett sammanträffande mellan enbart Myasnikov och Jarring. Denna risk bedömdes betänkligare än de risker och olägenheter som vore förbundna med linjen att Jarring icke redan gentemot Kirsanov skulle föra fram önskemålet om en konfrontation mellan professorerna i Jarrings närvaro. Risken med sistnämnda linje - som man bedömde måste tas - vore att Myasnikov antingen sade nej till varje sammanträffande - och då kunde konfrontationsönskemålet aldrig framföras från svensk sida - eller att sammanträffandet mellan Jarring och Myasnikov endast skulle leda till att den sistnämnde tillskrev professor Svartz skulden för ett missförstånd, varvid Jarring skulle sättas i situationen att icke kunna argumentera utan endast registrera.

Till de synpunkter som anfördes mot det inledningsvis omnämnda förslaget var även att Kosygin endast talat om ett sammanträffande mellan Myasnikov och Jarring, var-

för önskemål som kunde anses gå utöver uttalandets räckvidd kunde skapa svårighet.

Enighet förelåg emellertid om att Jarrings syftemål skulle vara att uppgå en konfrontation mellan professorerna i egen närvaro och att han på direkt fråga från Kirsanov om vad Jarring tänkt säga Myasnikov kunde och borde säga detta. Det framhölls även att ett sammanträffande på två man hand mellan Myasnikov och Svartz visserligen i och för sig kunde vara angeläget men sannolikt av begränsat värde ur saksynpunkter. Även om ett sammanträffande på två man hand mellan Jarring och Myasnikov icke ledde till något som helst resultat, vore detta dock av värde för att bereda Jarring tillfälle till personlig bedömning av Myasnikov.

Vid överläggningen hos utrikesministern förde ambassadören Jarring även fram frågan hur han skulle reagera vid ett eventuellt nytt sammanträffande med Kosygin i samband med att denne lämnade sitt svar till statsministern. Skulle Jarring därvid - om svaret såsom var att vänta var genomgående negativt även i vad gällde statsministerns önskan om en ny undersökning - insistera på att en sådan undersökning kom till stånd, eventuellt genom tillsättandet av en särskild juristkommission? Utrikesministern förklarade, att i den tänkta situationen Jarring icke rimligen kunde förväntas reagera på Kosygins svar genom att föreslå ett dylikt undersökningsförfarande.

Moskva den 11 maj 1965.

HP 1

Strängt förtroligt

Broder,

Jag blev i går uppringd av ambassadören Kirsenov som meddelade mig att professor Mjasnikov kommer att taga emot mig som i dag kl. 14 på Institut terapii på Petroverigskij pereulok 10. Härmed underrättade jag Dig omedelbart per telefon.

När jag i dag på utsatt tid infann mig på Institut terapii väntade redan sekreteraren Kosatjov från MID:s skandinaviska avdelning på professor Mjasnikova arbetsrum dit jag blivit förd av hans kvinnliga sekreterare. Kosatjov var, som Du erinrar Dig, med även vid samtalet hos Kosygin. Mjasnikov infann sig nästan omedelbart. Han förklarade för mig, att han anmodat utrikesministeriet att låta Kosatjov vara närvarande vid vårt samtal. Han hoppades, att jag inget hade att invända häremot till vilket jag svarade med ett självfallet inte.

Efter några inledande artighetsfraser - jag gratulerade honom till det "Gyllene stetoskopet" - sade jag, att jag var övertygad om

Kabinettsekreteraren B e l f r a g e,
Utrikesdepartementet.

att han väl hände till orsaken till mitt besök. Professor Nanna Svartz hade besökt honom i januari 1961 och därvid haft ett personligt samtal med honom om den försvunne svenske diplomaten Raoul Wallenberg. Hon hade då erfarit, att denne var vid liv, men i dåligt fysiskt tillstånd och intagen på ett sinnessjukhus. Som han väl visste hade professor Svartz' utsago givit anledning till nya framställningar från svenska regeringens sida om att Wallenberg skulle återsändas till Sverige. Jag sade honom, att jag väl hände till att han förnekat de uppgifter som vi fått från professor Svartz men icke förty måste vi tillmäta dessa största vikt eftersom hon framhåller att det inte kan vara fråga om någon missuppfattning.

När jag hunnit ungefär så långt blev jag avbruten av Mjasnikov som förklarade sig skola ge sin version av vad som förevarit mellan honom och professor Svartz vid tillfället i fråga. Han berättade därefter, utförligt, följande.

Professor Svartz, som han högt värderade som en vetenskapare av internationella mått - jag fick här in några ord om att han kunde utgå från en lika hög uppskattning från sin svenska kollegas sida - hade varit i Moskva i januari 1961, där hon hållit ett föredrag i sitt vetenskapliga ämne. I samband därmed hade hon i hans arbetsrum haft ett längre samtal med honom om deras gemensamma vetenskapliga problem och intressen. Mot slutet av detta hade hon bött att få ha ett enskilt samtal med honom. Han hade trott, att det gällde något vetenskapligt problem men han hade tagit upp vad han kallade ett humanitärt fall vilket gällde en svensk som hölles fången i Sovjetunionen. Hon hade frågat om han inte kunde ge sitt bistånd att få ut honom. Professor Svartz hade framhållit, att fångens moder, som var hennes patient, mycket led av ovissheten om sonens öde. Professor Svartz hade nämnt mannens namn, men han, Mjasnikov, hade vid den tiden aldrig hört detta namn och hade icke den ringaste uppfattning om vem han var.

Han hade inte sagt honom någonting. Professor Svartz hade framhållit, att det fanns många som hade vittnat om att han var i livet. Hon hade sagt, att han av allt att döma befann sig i fängelse i Vladimir. Nu var det en humanitär nödvändighet att få ut honom från Sovjetunionen. Troligen var han i dåligt tillstånd och det gällde att rädda ut honom snarast. Mjasnikov hade svarat, att han inte kände till fallet; han hade hänvisat henne att ta upp saken på hög nivå i utrikesministeriet endera direkt eller via ambassadör Sohlman. Professor Svartz hade emellertid vidhållit att han hade stora möjligheter att hjälpa genom att han kunde som läkare till Chrusjtjov gå direkt till denne och påkalla dennes hjälp. Mjasnikov hade svarat att han inte var Chrusjtjovs läkare, att Chrusjtjov var frisk och inte behövde någon läkare och inte hade någon anledning att söka företräde hos Chrusjtjov. Och för övrigt ville han inte lägga sig i ärendet utan hade åter hänvisat henne till rätt kanal. Hon hade emellertid varit mycket onständig och sagt "Vladimir, Vladimir, Vladimir" och begärt hans hjälp få ut Wallenberg därifrån. Hon hade upprepat att det var ett humanitärt fall.

Jag insköt här, att professor Svartz uppgett, att han sagt, att Wallenberg var vid liv men i dåligt tillstånd och på sjukhus. Detta förnekade Mjasnikov enfatiskt. Han hade inget annat sagt efter det att hon tagit upp fallet och återopat sina vittnen än att han inte kände till personen i fråga, att han aldrig hört hans namn, att han inte kunde veta om han var vid liv eller om han var död, eller om han var sjuk. Han kunde inte veta detta eftersom han aldrig hört talas om mannen. Hur professor Svartz kunnat missförstå honom på den punkten var en gåta för honom. Han ville gärna erkänna att hans tyska icke var så god - om hennes tyska ville han inte uttala sig - men professor Svartz hade förvandlat hans "konditionalis" till ett "presens".

Jag sade, att han och professor Svartz i vanliga fall brukat kunna göra sig förstådda med varandra på tyska och då borde det väl ha kunnat ske även vid detta tillfälle. Mjasnikov upprepade ännu mera energiskt att han aldrig sagt annat än det som han talat om för mig

och att det var honom fullständigt obegripligt att professor Svartz kunnat uppfatta hans "om han är vid liv" som ett "är vid liv". Han framhöll, att han redan - som jag väl kände till - hade skriftligen meddelat professor Svartz att hon missuppfattat allt. Om hon så önskade kunde han skriva ytterligare ett brev till henne i samma anda.

Mjasnikov gav därefter en längre utläggning om hur han som sysslade med medicinsk vetenskap och ursprungligen hade kommit från Leningrad till Moskva aldrig haft något med krigsfångefrågor och försvunna personer att göra. Varför skulle då professor Svartz ta upp en sådan fråga med honom? Han hade ju också gjort det enda han kunde göra - hänvisat henne till rätt instans.

Jag sade nu, att vi var i det läget att två utsagor stod mot varandra. Vårt förhållande till Sovjetunionen var i det stora hela gott men Wallenbergs-frågan stod där som ett olöst problem och vi måste söka skapa klarhet i den. Vi måste få klarhet i hur dessa motsatta åsikter kunde ha uppkommit. Jag sade mig tro, att det skulle vara till stor nytta om ett sammanträffande kunde ordnas mellan honom, professor Svartz och mig, där tillfälle gavs att verkligen tala ut om saken och få klarhet i det hela. Innan jag kom att säga något om Kosatjov, som satt mitt emot mig och som jag tänkt inbegripa i föreläget, sade Mjasnikov att även denne eller någon annan från utrikesministeriet i så fall borde vara närvarande. Jag sade mig ha själv tänkt föreslå detta; jag visste att professor Svartz var beredd att resa hit för ändamålet och jag framhöll att jag fann det angeläget att ordna denna sammankomst snarast möjligt. Mjasnikov förklarade sig beredd hurför när som helst; jag sade mig skola återkomma snarast med uppgift om den tid som kunde passa oss.

Men plötsligt mulnade Mjasnikov till och sade, att han inte kunde förestå vad ett sådant sammanträffande skulle tjäna till. (Här måste jag inskjuta att det alltid föreligger en möjlighet att Kosatjov sko-

kat på huvudet eller givit honom något annat avböjande tecken). Om professor Svartz komme hit, sade han, så komme hon endast att vidhålla sin teori. Han själv visste vad han hade sagt och någon ändring i hans utsago kunde det inte bli. Han hade sagt sanningen. Vad en professor Svartz hade att säga så kunde det inte ändra hans utsago. Och vad skulle då detta sammanträffande tjäna till?

Jag svarade, att jag ändå trodde det skulle vara nyttigt att de båda finge träffas och talas vid. Han finge av professor Svartz egen mun höra vad hon hade att säga och hon fick höra hans version och de finge söka en förklaring till sina olika uppfattningar.

Njasnikov fränhördade, nu i ganska irriterad ton, att det inte kunde tjäna något till. Professor Svartz komme av honom att få erfara det hon redan visste, vilket han nedlagt i skriftlig form till henne, och vilket han i utförligare form berättat för mig. Ett sammanträffande tjänade inget till. Han återkom till att jag tidigare under samtalen sagt, att jag trodde att ett sammanträffande skulle vara till nytta för att kasta ljus över vad som förevarit mellan de båda och att jag sagt att ett upplysande av Wallenbergs-frågan skulle vara till nytta för våra svensk-sovjetiska förbindelser. Men ett sammanträffande mellan honom och professor Svartz skulle inte kunna ge något bidrag till att förbättra våra politiska förbindelser. Han kunde inte komma med någon ny version av vad han redan sagt. Professor Svartz hade för övrigt vid det samtal de haft i januari 1961 inget sagt om att Wallenbergs-frågan redan sedan länge hade behandlats mellan svenska och sovjetiska regeringarna. Det hade man fått erfara senare, liksom att Wallenberg dött i fängelse 1947. När han hade talat med Hanna Svartz hade han inte haft en aning om denna fråga eller om von Wallenberg var.

Det blev en ganska hetsig argumentering som Njasnikov gick över till att det inte tjänade något till med ett sammanträffande som vi tänkt oss. Men eftersom han gått med på det en gång ställde jag till slut frågan rakt på sak: skulle han mottaga professor Svartz tillsam-

Han med mig och en representant för utrikesministeriet för att tala ut om saken? Nu svarade han ja, men tillade, att han inte kunde förstå vad det skulle tjäna till. Han kunde vid detta sammanträffande endast upprepa vad han redan sagt. Jag sade för min del att vi lika fullt mycket uppskattade att han gick med på detta sammanträffande - jag använde under samtalet aldrig ordet "konfrontation" då det har dålig klang på ryska - och att jag trodde det skulle vara till nytta för saken. Jag lovade att återkomma senare och tog därefter mitt avsked.

I det stora hela var Njasnikov mycket behärskad; det var egentligen endast mot slutet av vårt samtal, då jag framförde förslaget om "konfrontation", som han blev irriterad. Hans version av samtalet mellan honom och professor Svartz framfördes mycket lugnt men med stort eftertryck.

Gunnar Jarring

Anteckningar från samtal mellan statsminister Erlander och
Sovjetunionens ambassadör Belokhvostikov den 13 maj 1965
kl. 11.30.

Belokhvostikov anmälde att han med anledning av statsministerns brev till ministerpresident Kosygin av den 11 februari 1965 hade i uppdrag att meddela, att sovjetregeringen i sin note 1957 klarlagt att Wallenberg dog 1947. De undersökningar som nu gjorts hade bekräftat att så var fallet. Nanna Svartz' vittnesmål måste grunda sig på ett rent missförstånd.

Belokhvostikov framhöll vidare att fallet Wallenberg var en allvarlig sak som skadade förhållandet mellan Sovjetunionen och Sverige. Det fanns i vart fall kretsar som sökte utnyttja frågan i det syftet.

Statsministern framhöll att han för sin del förväntar sig ett skriftligt svar på sitt brev.

Belokhvostikov svarade att han inte hade någon instruktion i det avseendet och lovade återkomma.

Statsministern underströk att det var absolut nödvändigt att ett skriftligt svar lämnas. Sovjetunionens regering gjorde en felbedömning om man trodde att den svenska regeringen kunde underlåta att ge besked till den offentliga opinionen om alla faser i Wallenberg-affären.

Statsministern erinrade vidare om att han till ministerpresidenten Chrustjov framfört tankarna på en konfrontation mellan Nanna Svartz och Mjasnikov i närvaro av några framstående jurister.

Belokhvostikov verkade som om han inte kände till detta och frågade om han fick intelegrafera detta till Moskva.

Statsministern redogjorde då för Jarrings senaste sam-

tal i Moskva.

Belokhvostikov verkade vara informerad om dessa.

Statsministern framhöll härfter att det kanske var lika bra att Belokhvostikov inskränkte sig till att redogöra för sin regering vad som förekommit vid dagens samtal. Den svenska regeringen skulle återkomma sedan man talat med Jarring.

Belokhvostikov slutade med att säga att han delade statsministerns uppfattning att detta var en mycket allvarlig affär.

Stockholm den 13 maj 1965.

Anteckningar från samtal mellan statsminister Erlander och
Sovjetunionens ambassadör Belokhvostikov den 13 maj 1965
kl. 11.30.

Belokhvostikov anmälde att han med anledning av statsministerns brev till ministerpresident Kosygin av den 11 februari 1965 hade i uppdrag att meddela, att sovjetregeringen i sin note 1957 klarlagt att Wallenberg dog 1947. De undersökningar som nu gjorts hade bekräftat att så var fallet. Nanna Svartz' vittnesmål måste grunda sig på ett rent missförstånd.

Belokhvostikov framhöll vidare att fallet Wallenberg var en allvarlig sak som skadade förhållandet mellan Sovjetunionen och Sverige. Det fanns i vart fall kretsar som sökte utnyttja frågan i det syftet.

Statsministern framhöll att han för sin del förväntar sig ett skriftligt svar på sitt brev.

Belokhvostikov svarade att han inte hade någon instruktion i det avseendet och lovade återkomma.

Statsministern underströk att det var absolut nödvändigt att ett skriftligt svar lämnas. Sovjetunionens regering gjorde en felbedömning om man trodde att den svenska regeringen kunde underlåta att ge besked till den offentliga opinionen om alla faser i Wallenberg-affären.

Statsministern erinrade vidare om att han till ministerpresidenten Chrustjov framfört tankarna på en konfrontation mellan Nanna Svartz och Mjasnikov i närvaro av några framstående jurister.

Belokhvostikov verkade som om han inte kände till detta och frågade om han fick intelegrafera detta till Moskva.

Statsministern redogjorde då för Jarrings senaste sam-

tal i Moskva.

Belokhvostikov verkade vara informerad om dessa.

Statsministern framhöll härfter att det kanske var lika bra att Belokhvostikov inskränkte sig till att redogöra för sin regering vad som förekommit vid dagens samtal. Den svenska regeringen skulle återkomma sedan man talat med Jarring.

Belokhvostikov slutade med att säga att han delade statsministerns uppfattning att detta var en mycket allvarlig affär.

Stockholm den 13 maj 1965.

Anteckningar från samtal mellan statsminister Erlander och
Sovjetunionens ambassadör Belokhvostikov den 13 maj 1965
kl. 11.30.

Belokhvostikov anmälde att han med anledning av statsministerns brev till ministerpresident Kosygin av den 11 februari 1965 hade i uppdrag att meddela, att sovjetregeringen i sin note 1957 klarlagt att Wallenberg dog 1947. De undersökningar som nu gjorts hade bekräftat att så var fallet. Nanna Svartz' vittnesmål måste grunda sig på ett rent missförstånd.

Belokhvostikov framhöll vidare att fallet Wallenberg var en allvarlig sak som skadade förhållandet mellan Sovjetunionen och Sverige. Det fanns i vart fall kretsar som sökte utnyttja frågan i det syftet.

Statsministern framhöll att han för sin del förväntar sig ett skriftligt svar på sitt brev.

Belokhvostikov svarade att han inte hade någon instruktion i det avseendet och lovade återkomma.

Statsministern underströk att det var absolut nödvändigt att ett skriftligt svar lämnas. Sovjetunionens regering gjorde en felbedömning om man trodde att den svenska regeringen kunde underlåta att ge besked till den offentliga opinionen om alla faser i Wallenberg-affären.

Statsministern erinrade vidare om att han till ministerpresidenten Chrustjov framfört tankarna på en konfrontation mellan Nanna Svartz och Mjasnikov i närvaro av några framstående jurister.

Belokhvostikov verkade som om han inte kände till detta och frågade om han fick intelegrafiera detta till Moskva.

Statsministern redogjorde då för Jarrings senaste sam-

tal i Moskva.

Belokhvostikov verkade vara informerad om dessa.

Statsministern framhöll härafter att det kanske var lika bra att Belokhvostikov inskränkte sig till att redogöra för sin regering vad som förekommit vid dagens samtal. Den svenska regeringen skulle återkomma sedan man talat med Jarring.

Belokhvostikov slutade med att säga att han delade statsministerns uppfattning att detta var en mycket allvarlig affär.

Stockholm den 13 maj 1965.

Anteckningar från samtal mellan statsminister Erlander och
Sovjetunionens ambassadör Belokhvostikov den 13 maj 1965
kl. 11.30.

De Belokhvostikov anmälde att han med anledning av statsministerns brev till ministerpresident Kosygin av den 11 februari 1965 hade i uppdrag att meddela, att sovjetregeringen i sin note 1957 klarlagt att Wallenberg dog 1947. De undersökningar som nu gjorts hade bekräftat att så var fallet. Nanna Svartz' vittnesmål måste grunda sig på ett rent missförstånd.

Belokhvostikov framhöll vidare att fallet Wallenberg var en allvarlig sak som skadade förhållandet mellan Sovjetunionen och Sverige. Det fanns i vart fall kretsar som sökte utnyttja frågan i det syftet.

Statsministern framhöll att han för sin del förväntar sig ett skriftligt svar på sitt brev.

Belokhvostikov svarade att han inte hade någon instruktion i det avseendet och lovade återkomma.

Statsministern underströk att det var absolut nödvändigt att ett skriftligt svar lämnas. Sovjetunionens regering gjorde en felbedömning om man trodde att den svenska regeringen kunde underlåta att ge besked till den offentliga opinionen om alla faser i Wallenberg-affären.

Statsministern erinrade vidare om att han till ministerpresidenten Chrustjov framfört tankarna på en konfrontation mellan Nanna Svartz och Mjasnikov i närvaro av några framstående jurister.

Belokhvostikov verkade som om han inte kände till detta och frågade om han fick intelegrafera detta till Moskva.

Statsministern redogjorde då för Jarrings senaste sam-

tal i Moskva.

Belokhvostikov verkade vara informerad om dessa.

Statsministern framhöll härafter att det kanske var lika bra att Belokhvostikov inskränkte sig till att redogöra för sin regering vad som förekommit vid dagens samtal. Den svenska regeringen skulle återkomma sedan man talat med Jarring.

Belokhvostikov slutade med att säga att han delade statsministerns uppfattning att detta var en mycket allvarlig affär.

Stockholm den 13 maj 1965.

Strängt förtrolig

Sammanfattning av statsministerns samtal med fru von Dardel
den 18 juni 1965 kl. 1600-1700.

Övriga närvarande: Överdirektör von Dardel, Nina von Dardel?, advokat Nisser och författare Rudolph Philipp.

Statsministern lämnade en redogörelse för sina två samtal med Kosygin om R.W. Han utelämnade därvid endast detaljerna omkring N.S. och M. Den sistnämnde omtalades dock som "Sohlmans vittne" (fru von Dardels benämning). Statsministern framhöll att Kosygin enligt hans uppfattning varit helt ärlig i sina svar och att det nu sannolikt inte längre var möjligt att ens hoppas på att vinna full klarhet i fallet.

Redogörelsen avbröts vid flera tillfällen av Philipp, som kommenterade kommunisternas opålitlighet och förmåga att ändra taktik när det passade dem. Han framhöll bl.a. att de skulle ha ändrat taktik om Erlander hotat avbryta besöket, att man talat med fel person; Kosygin vore bara en marionett. Brezjnev var den som bestämde och Sjelepin(?) den som egentligen visste något och som skulle kunna lämna några uppgifter. Det skulle vidare ha varit omöjligt att man på så kort tid skulle ha kunnat göra någon undersökning.

På direkt fråga av fru von Dardel meddelade statsminis-

tern att han numera visste vem som på rysk sida hade gjort de sista undersökningarna om W. Han sade vidare att han inte hade någon möjlighet att göra någon bedömning av denna utredningsman.

Statsministern upplyste att Kosygin gått med på att på en enda punkt medverka till ytterligare utredning. Han kunde dock inte nu avslöja något om denna punkt.

Statsministern frågade om inte tidpunkten nu var kommen att ge en fullständig offentlig redogörelse av vad som förekommit i ärendet. Han avbröts här av Philipp som frågade om Erlander därmed avsåg en total publicering innefattande även sådant som avslöjade rena tjänstefel av UD-tjänstemän. (Han nämnde därvid Söderbloms namn.)

Erlander undrade om det verkligen fanns anledning att i detta sammanhang ta upp dessa frågor. Regeringen skulle redovisa allt som kunde belysa ärendet Wallenberg. Om Philipp därutöver ville starta ett gräl om hur frågan handlagts så stod det honom fritt. Det skulle dock inte tjäna Wallenbergs sak utan ge intryck av att det rädde delade meningar om frågan i Sverige. Det skulle bara gagna den sovjetiska regeringen.

Philipp påstod här att han i nyhetssändningarna i radio den 17 juni vid tre tillfällen hört Erlander säga att han fått ta del av allt det ryska materialet och därmed bibragts uppfattningen att inte mer fanns att göra. Betydde det att Erlandet ändrat uppfattning sedan 1961? P. hade detta uttalande

upptaget på band, men när E. begärde att få höra det, framhöll P. att han säkert lätt skulle kunna få uppgiften bekräftad av Sveriges Radio. E. ansåg det vara ytterst osannolikt att han fällt något sådant yttrande, eftersom han inte fått ta del av något material hur gärna han än velat det. Han ville dock inte utesluta att någon formulering varit slarvig och därför kunnat leda till missförstånd. P. ansåg att det var viktigt att missförståndet rättades till och frågade om han fick meddela tidningarna att E. gjort ett tillrättaläggande. Advokat Nisser och herr von Dardel framhöll att det ju inte var klart att E. uttalat sig som P. sagt och att det självklart var statsministern som själv skulle göra ett uttalande om det erfordrades.

Man återgick härfter till frågan om publiceringen och statsministern framhöll att en offentlig redovisning vore svår att undvika, eftersom det på rysk sida skulle uppfattas som ett tecken på att vi själva ansåg att våra uppgifter hade ringa värde.

Advokat Nisser delade denna uppfattning men uttalade att publiceringen ej borde omfatta justitierådets utredning. Hans uppfattning delades av herr och fru von Dardel som båda ifrågasatte värdet av den utredningen.

Statsministern anförde att tyvärr var det på det sättet att vi stod på säkrare grund när det gällde tiden före 1947. Det vore ju möjligt att ryssarna valt året 1947 för sin sista

uppgift just därför att de visste att så var förhållandet.

Nisser och familjen Dardel åberopade då vittnesmålen av Kraemer, Schöggel och Brugger. Statsministern sade att han ej kunde erinra sig att någon av dessa träffat W. så sent som vid mitten av 50-talet. Han skulle kontrollera detta.

Nisser underströk att justitierådens utredning ej var övertygande. Han förde fram tanken att ett par nya justitieråd skulle kopplas in och granska framför allt det senaste vittnesmålet.

Statsministern sade att han själv varit inne på den tanken, men att det fanns en hake. Det nya vittnet hade ändrat sig.

Nisser framhöll att en sådan undersökning givetvis ej skulle ha något bevisvärde men att juristernas bedömning skulle vara värdefull.

Därmed avslutades samtalet..

Under samtalet gång tillfrågades statsministern vid ett tillfälle om han inte 1961 trott att R.W. levde och om han nu ändrat uppfattning om det vittnesmål som han grundat denna tro på. Statsministern svarade att eftersom han begärt W:s utlämnande innebar det att han vid det tillfället trodde att R.W. var vid liv. Däremot lämnade statsministern inget besked om vad han nu trodde eller inte trodde.

Stockholm den 18 juni 1965.

Valfrid Paulsson

Feb. 24. 6. 65.

Keep Name!

Värmligt tack för din brev som kom igår
 o. ett varmt tack för din lyckliga lyshologram som jag icke fått
 trots att jag lämnade Stålmans fönt 16 e.m. Dina var hos Kerstin
 Högfors & sin namn på tavlan i väntan till huras men telegram
 & med hade ju kommit till början med res. per telefon.

Vad tycker i Rosario beträffar så skrev jag då - 1959 - till Ellen Hagen vad jag införde av Kasper Nyman o. hans fru o. vedolbarhet efter deras hemkomst från en fjärding hos Finland-Syds-amerika kollekt. agent detsamma. Genom E. N. bad fru v. Borell mig anmäla om ny o. detalj i relation av tyskerna berättelse. När det kom till till Karl - den med sjukhuset jag inte tyckt om - så var en stor låg bjässe, lila fet, långa ben, i en "ryggvad" o. en halsbjässe - förskade nästan allt, pratade om någon lott o. På fjärdingen hade han träffat försvarets tysk, då kom till i Rosario, men tidigare krigsfångne i ~~Sydtyskland~~ Ryssland, där han nästan vid Volga under en (lång?) tid arbetat tillfälligt med Wallenberg; det gällde viss lastning av gräns.

Des' is nu' bare ete Sveriges ambassadör gör en per-
sönlig besök hos denne agent (som torde ha et husv. her)
P. R. erio, var adress p. fik. isis per telef. från Rovers kontor

Address (Mr?) Alcaraz, Fabrega & Co.
Cardenas 1450

Cordoba 1452

Bozaris

Agardine

Åbo, 24. 6. 65.

Käre Nanna!

Mycket tacks för ditt brev som kom igår
o. ett varmt tack för din lyckönskningstelegram som jag icke fått
trots att jag lämnade Steln fönt 6 e.m. Dina var hos Karlins
Höjffers o. så namn på farlan i subien till hurs men telegram
o. mig hade ju kommit till borgen med gas per telefon.

Vad tycker i Rosario beträffar så skrev jag då - 1959 -
till Ellen Hagen vad jag uppenbar en Kapten Nyman o. hans fru o.
meddelade efter deras hemkomst från en tjänst hos Finland-Syds
ameriska bolags agent detsamma. Genom E.H. bad fru v. Wessell
om en hjälp om ny o. detaljerad relation av tyskarnas berättelse. När
det kom till Karl - den enda sjukplanen jag inte tyckte om -
så var en stor lapp gjord, liksom jag, sålde den, ingen "nyttig" o.
en hushålls - förbrukade nästan allt, präbade om någon lott o.
På tjänsten hade han träffat följande tyske, då kom till
Rosario, men tidigare krigsfånge i ~~Finland~~ Ryssland, där han
något stannat vid Volga under en (lång?) tid arbetat tillfälligt
med Wessellberg; det gällde viss lastning av pråmar.

Det är nog bäst att Sveriges ambassadör gör en per-
sonligt besök hos denne agent (som torde ha en hel del mer)
i Rosario, vars adress jag får i så per telefon från Dorens kontor

eller (Mr?) Alcazar, Fabrega & Co (Suz?)

Cordoba 1452

Rosario

Argentina

Mycket
tacks
för
ditt
brev
som
kom
igår
o. ett
varmt
tack
för
din
lyckönskningstelegram
som
jag
icke
fått
trots
att
jag
lämnade
Steln
fönt
6 e.m.
Dina
var
hos
Karlins
Höjffers
o. så
namn
på
farlan
i
subien
till
hurs
men
telegram
o. mig
hade
ju
kommit
till
borgen
med
gas
per
telefon.
Vad
tycker
i
Rosario
beträffar
så
skrev
jag
då - 1959 -
till
Ellen
Hagen
vad
jag
uppenbar
en
Kapten
Nyman
o. hans
fru
o.
meddelade
efter
deras
hemkomst
från
en
tjänst
hos
Finland-Syds
ameriska
bolags
agent
detsamma.
Genom
E.H.
bad
fru
v. Wessell
om
en
hjälp
om
ny
o.
detaljerad
relation
av
tyskarnas
berättelse.
När
det
kom
till
Karl
- den
enda
sjukplanen
jag
inte
tyckte
om -
så
var
en
stor
lapp
gjord,
liksom
jag,
sålde
den,
ingen
"nyttig"
o.
en
hushålls
- förbrukade
nästan
allt,
präbade
om
någon
lott
o.
På
tjänsten
hade
han
träffat
följande
tyske,
då
kom
till
Rosario,
men
tidigare
krigsfånge
i
Finland
Ryssland,
där
han
något
stannat
vid
Volga
under
en
(lång?)
tid
arbetat
tillfälligt
med
Wessellberg;
det
gällde
viss
lastning
av
pråmar.
Det
är
nog
bäst
att
Sveriges
ambassadör
gör
en
personligt
besök
hos
denne
agent
(som
torde
ha
en
hel
del
mer)
i
Rosario,
vars
adress
jag
får
i
så
per
telefon
från
Dorens
kontor
eller
(Mr?)
Alcazar,
Fabrega
& Co
(Suz?)
Cordoba
1452
Rosario
Argentina

Stockholm den 1 september 1965.

P 2

1 bil.

Strängt förtroligt.

Broder,

./.

Från professor Svartz har jag mottagit i avskrift bifogade brev med önskemål om några språkliga ändringar i redogörelsen för hennes samtal i Moskva i juli.

Jag vore tacksam för Din kommentar till hennes ändringsförslag.

Eric Virgin

Ambassadören G. Jarring,

M o s k v a.

Minister E. Virgin
U.D.

För den händelse den utförliga redogörelsen över juli 65 skulle komma att läsas, skulle jag gärna vilja ha några rent språkliga ändringar i densamma.

Sid 1: rad 7 nerifrån: titeln "ambassadör" insätts före Alexandra.

Sid 2: rad 6 uppfifrån: ..."på det lasarett där jag först tjänstgjorde".

Sid 2: rad 9 uppfifrån: han var administrativ chef för sjukhuset (så har jag sagt i tidigare redogörelse).

Sid 2: rad 9 nerifrån: Borde det inte vara något som markerar uppehåll i tid? T.ex. tankstreck eller nytt stycke framför "Så kom det" etc.

Sid 2: andra rad nerifrån: kan "ganska" strykas? Kan "då" på samma rad utgå?

Sid 3: rad 3 uppfifrån: Jag fann därför etc.

-"-: rad 10 nerifrån: ...förts till Ljubljanskaja-fängelset.

Sid 3: rad 6 nerifrån: "utom i smärre (i stället för små) detaljer".
"Dessa händelser är egendomliga, när etc."

Sid 4: rad 1: Smoltsov bort veta redan då.

Sid 4: rad 5: "Sedan" kan syfta på uttrycket flera månader i meningen före. Därför vore det tydligare att säga: Efter förhören kom meddelandet den 18 augusti...

Sid 4: rad 2 nerifrån: i stället för "och då föll" föreslås punkt efter personer och därefter "Mina tankar föll då på prof..."

Sid 5: rad 2: kan "det är så att" utgå?

rad 3: en svår och angelägen fråga.

rad 6: "Jag berättade bl.a. för..."

Sid 7: rad 11 uppfifrån: föreslår att "vara" utbytes mot "förhålla sig".

Sid 8: sista raden första stycket: "rättvis handling av den nya ledningen".

Sid 11: sista stycket: S." Det gäller i första hand två punkter (i st. för satser). Samma stycke i fjärde raden har ett

par ord fallit bort: Wallenberg var svårt sjuk -
hur han visste det vet inte jag".

Sid 12: rad 2: borde inte ett "också" sättas in här "var också ett
misstag".

Sid 13: rad 8: "en sådan fråga" bör hellre ändras till "denna fråga".
Två rader senare vet jag att något saknas efter "hela världen".
Jag sade efter världen: "och berätta om sina under-
sökningar och även komma till Sverige".

Sid 15: rad 9: det bör kanske stå "När det nu talas om vår regering".

Sid 17: rad 2: kan knappast förstås av utomstående. Går det för sig att
säga: S. "Granskning av jurister har aldrig disku-
terats beträffande vårt samtal" (detta är ju ende-
ningen fastän jag kanske uttryckte mig nästan
oförståeligt).

Sid 17: rad 14: "person" strykes.

Sid 20: rad 5: kan det stå "två månader senare - efter det första sam-
talet".

Sid 21: rad 11: det är möjligt att jag uttryckte mig suddigt, men ordet
"hände" före året 1947 måste väl ändå ändras
till "angavs" eller dylikt.

Samma rad, "Det är ju f.ö. erkänt". Det borde vara: "Det har ju
f.ö. erkänts". Här borde vara punkt och sedan stå:
"Man håller dock fast vid etc."

Nu nämnda ändringar borde kunna göras i den text, som finns. Anser
Ministern det riktigare, att en del av dem sätts som kommentar av mig,
har jag givetvis intet att invända mot detta. Jag ber om ursäkt för
dessa slarviga noteringar, men ville gärna sända brevet redan i kväll.

Eder

Nanna Svartz

Avskrift:

Moskva den 2 september 1965.

Strängt förtroligt

Broder,

Till svar på Ditt brev av den 1 september angående professor Svartz' ändringsförslag tar jag här nedan ställning till de ändringar som behöver kommenteras. Övriga accepteras alltså av mig.

Sid. 1: rad 7 nerifrån

Jag går gärna med på denna ändring, men var Kollontaj ambassadör vid den tiden eller envoyé?

Sid. 2: rad 9 nerifrån.

Gärna tankstreck eller nytt stycke.

Sid. 2: rad 2 nerifrån.

"ganska" bör nog stå kvar. Jag minns att tolken översatte så. "då" kan utgå.

Sid. 17: rad 2.

Det är ju en väl kraftig omskrivning som S. här föreslår. Jag skulle inte gärna vilja göra en sådan ändring. Ryssarna skulle här med lätthet kunna anklaga oss för förvanskning.

Sid. 20: rad 5.

Tillägget här tycker jag också skulle bli angripbart av samma skäl som föregående.

Nu tycker jag att det inte kan vara av så oerhört stor be-

Ministern V i r g i n,

Utrikesdepartementet

tydelse att "slipa" vidare på denna text. Den kommer ju icke att publiceras. Samtalet var ju till stor del ganska emotionellt och alltför mycket avslipningar tar bort det rätta intrycket av vad som förevarit.

(u) Gunnar Jarring

Stockholm den 7 september 1965.

Strängt förtroligt

Broder,

Jag har funderat på den fråga Du ställt i Ditt brev av den 2 september rörande professorerna Fribergs och Biörcks besök i Sovjetunionen.

Det är ju inte så lätt att ge råd i denna fråga. Den synpunkt jag främst skulle vilja framhålla, är att Du inte bör göra något som kan bidra till att avslöja vittnets identitet. Det är väl då svårt att inte efterkomma önskemålet att inbjuda båda de sovjetiska akademikerna. Någon plausibel förevändning för att Du icke inbjuder den ene av dem är väl svår att lämna. Emellertid kan Du förmodligen lugnt räkna med att den ene av ryssarna tackar nej. Skulle han mot förmodan tacka ja, är det väl ändå osannolikt att han infinner sig, för den händelse hans namn dessförinnan kommit att figurera i pressdiskussionen i samband med vitboken. Skulle vittnets identitet kunna bevaras, är väl å andra sidan ingen större skada skedd, om han verkligen skulle komma till Din bjudning.

Dick Bergström, som idag lunchat med Biörck, har av denne ombetto fråga Dig, om Du skulle ^{kunna} ordna så, att han fick träffa den nye hälsovårdsministern Kurasov.

Leif Belfrage

Ambassadören G. Jarring,
M o s k v a.

Strängt förtrolig.

Bitr.

17.9.65
Lewenhaupt/CvH
a f förtr. k t
Amb. Jarring, Moskva
/Lewenhaupt

P.M.

Enligt instruktion hade jag i dag bett Sovjetunionens t.f. chargé d'affaires att besöka mig kl. 11.

Jag sade herr Tchouriline att jag hade fått i uppdrag av utrikesministern att till honom överlämna den dokument-samling i Wallenberg-ärendet som regeringen avsåg att publicera senare idag. Just nu, tillade jag, börjar ett sammanträde med utrikesnämnden, och det var utrikesministerns önskan att Sovjetunionens representant skulle få del av handlingarna samtidigt som nämndens ledamöter.

Herr Tchouriline sade att Sovjetunionens regering vil kände till alla dokument i affären Wallenberg. Detta hade den förelarat för svenskarna på alla olika nivåer, från stats- och utrikesministrarna. "Vi tror inte den bok som man nu publicerar kommer att vara ägnad att förbättra relationerna mellan våra båda länder. Det är därför ingen idé att jag tar emot boken utan tackar nej."

Herr Tchouriline tog därefter direkt upp ett helt annat ämne, som inte berör de svensk-sovjetiska förbindelserna.

Samtalet fördes i helt normal atmosfär.

Stockholm den 16 september 1965.

A. Lewenhaupt

Moskva den 24 november 1965.

1 bil.

Förtroligt

Broder,

./.

I anslutning till skriftväxling i särskild ordning översänder jag härmed den nekrolog över professor Hjaenikov, som var införd i Pravda den 22 november 1965. Som jag redan nämnt är den hyllning som Hjaenikov nu fått något ganska enastående - varken jag eller Lundström kan erinra oss ha sett något liknande annat än då någon hög regerings- eller partimedlem gått bort. Redan av undertecknare är likaledes imponerande - man frågar sig om de alla varit utsatta för hans medicinska omsorger.

Det enda som var nytt för mig i Hjaenikova biografi var att han under kriget var Sovjetmarinens chefterapeut. Han har ju alltid hävdat att han inte haft med något militärt eller med krigsfångar att göra - men marinen har väl aldrig kommit in i bilden då det gällit Wallenborgsaffären.

Gunnar Jarring

Kabinettsekreteraren B o l f r a g e,
Utrikessdepartementet.

Översättning

Pravda 22.11.1965

Alexander Leonidovitj Mjasnikov

Den 19 november 1965, i sin skaparkrafts blomma, avled hastigt den framstående representanten för sovjetisk klinisk medicin, en av vår tids främsta kardiologer, känd över hela världen, ledamoten av Sovjetunionens medicinska akademi, professor Alexander Leonidovitj Mjasnikov.

Alexander Leonidovitj föddes år 1899. Efter utexaminering från Moskva-universitetets medicinska fakultet arbetade han en tid på Första Lenin-gradska medicinska institutets klinik under ledning av Georgij Fjodorovitj Lang. Alexander Leonidovitj Mjasnikovs glänsande egenskaper som kliniker, pedagog och forskare gjorde det möjligt för honom att redan 1932 besätta professuren i invärtes sjukdomar vid Medicinska institutet i Novosibirsk. Sedermera innehade han professuren i invärtes sjukdomar vid Tredje Lenin-gradska medicinska institutet samt vid Marinens medicinska akademi, och från 1948 till de sista dagarna av sitt liv arbetade han som professor i sjukhusterapi vid Moskvas första medicinska institut. Samtidigt var han ständig chef för medicinska vetenskapsakademiens terapeutiska institut.

Under stora fosterländska kriget var Alexander Leonidovitj Mjasnikov sovjetiska marinens chefterapeut. Han gjorde flera färder med agerande marinenheter och omhändertog den medicinsk-metodiska ledningen av den terapeutiska vården inom marinen.

De sista två decennierna av hans liv ägnades huvudsakligen åt kardiologiska frågor. Tillsammans med G.F. Lang utarbetade Alexander Leonidovitj Mjasnikov den neurogena teorin för hypertoni, vilken numera vunnit världs-erkännande. Alexander Leonidovitj och hans lärjungars talrika kliniska och experimentella undersökningar rörande ateroskleros utgör ett värdefullt bidrag till den internationella läkarvetenskapen. Resultaten av dessa undersökningar finns nedlagda i stora monografier över hypertoni och ateroskleros, vilka är vidsträckt kända och blivit utgivna i översättning i många länder.

Alexander Leonidovitj Mjasnikovs insatser som kardiolog har fått internationellt erkännande i form av det s.k. "Guldstetoskopet".

Av stort värde är även hans arbeten rörande leverns patologi, inom hämatologin och om infektionssjukdomar, vilka han sammanfattat i en rad monografier. Han har också författat en rad utomordentligt värdefulla handböcker för läkare och studenter.

Alexander Leonidovitj Mjasnikov har spelat en stor roll i utbildningen av unga forskare: under hans ledning har 30 doktorer och 100 medicine kandidater tagit sina grader.

A.L. Mjasnikovs glänsande föreläsningar samlade och drog till sig massor av åhörare.

Alexander Leonidovitj Mjasnikov förenade sitt omfattande vetenskapliga och pedagogiska arbete med vidsträckt offentlig verksamhet. Han var ordförande i allryska therapeuticsällskapet, vice ordförande i allunionella kardiologsällskapet och hedersledamot i ett flertal utländska sällskap och akademier.

Alexander Leonidovitj Mjasnikov har också under olika tider varit redaktör för ett flertal inhemska och utländska tidskrifter, för en handledning i terapi i flera band samt ansvarig redaktör för tidskriften "Kardiologi". Alexander Leonidovitj Mjasnikovs mångsidiga och nyttiga verksamhet har högt värdesatts av sovjetregeringen, som förlänat honom Leninorden, Röda Stjärnans orden, Röda Fanans arbetsorden samt ett flertal medaljer.

Outtröttlig energi, oerhörd arbetsförmåga, organisatorisk begåvning, djup bildning, bredd och djärvhet i ställandet av nya frågor, fruktbringande vetenskaplig, medicinsk, pedagogisk och samhällslig verksamhet var alltid utmärkande för Alexander Leonidovitj Mjasnikov.

Det lusa minnet av Alexander Leonidovitj Mjasnikov, en underbar vetenskapare och läkarhumanist och en charmerande personlighet, kommer alltid att bevaras av dem, som kände honom, arbetade tillsammans med honom eller hade tillfälle träffa honom.

L.I. Brezjnev, A.N. Kosygin, A.I. Mikojan, K.T. Mazurov, A.P. Kirilenko, G.I. Voronov, P.N. Demitjev, S.P. Trapeznikov, B.V. Petrovskij, N.N. Blochin, V.A. Baltijskij, V.V. Trofimov, A.F. Serenko, Ju.Je. Danilov, M.G. Sirotkina, A.N. Burnazian, V.Ch. Vasilenko, V.V. Zakusov, V.A. Rjazanov, Je. V. Schmidt, A.M. Markov, V.V. Kovanov, S.A. Sarkisov, S. Ja. Tjikin, A.V. Sergejev, N.F. Izmerov, A.I. Nesterov, Je.M. Tarejev, P.Je. Lukomskij, Je.I. Tjazov, V.V. Mensjikov och andra.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

CHIFFERTELEGRAM

HP 1 SW

Från Moskva

Avsant den telex 19 kl.

Inkom den 25 / 11 19 65kl. 9.20

384

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 3

334.

Personligt för kabinettssekreteraren Ditt 278 quarto. Jag har talat med UAR:s ambassadör som själv är läkare och som var personlig vän med Hjasnikov han säger sig vara säker på att han avlidit av hjärtinfarkt. Begravningen ägde rum 23 november på Novodevitj-kyrkogården (Jungfruklostret) där bl.a. Kalontaj är begravd. Fäss meddelandet om begravningen insändes fredagskuriren.

Jarring

Coll.:
Dep U 32 B

UR 1 SW

CHIFFERTELEGRAM

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Från Moskva

Avsänt den telex 19 kl.

Inkom den 25 / 11 19 65 kl. 9.20

384

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 4

384.

Personligt för kabinettssekreteraren Ditt 278 quarto. Jag har talat med UAR:s ambassadör som själv är läkare och som var personlig vän med Mjaenikov han säger sig vara säker på att han avlidit av hjärtinfarkt. Begravningen ägde rum 23 november på Novodevitjé-kyrkogården (Jungfruklostret) där bl.a. Kollontaj är begravd. Tass meddelandet om begravningen insändes freagokuriren.

Jarring

Coll.:
Dep U 32 B

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Belfrage
CHIFFERTELEGRAM

Från Moskva

Avsant den tel/ex 19 kl.

Inkom den 25 / 11 19 65kl. 9.20

384

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 2

*Prof. Savitsky
informerad
25/11 Be*

384.

Personligt för kabinettssekreteraren Ditt 278 quarto. Jag har talat med UAR:s ambassadör som själv är läkare och som var personlig vän med Mjasnikov, han säger sig vara säker på att han avlidit av hjärtinfarkt. Begravningen ägde rum 23 november på Novodevitjé-kyrkogården (Jungfruklostret) där bl.a. Kallontaj är begravd. Tass meddelandet om begravningen insändes fredagskuriren.

Jarring

Coll.:
Dep U 32/B

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

P 2 En I
Moskva den 25 november 1965.

1 bil.

Broder,

I anslutning till vår korrespondens i särskild ordning översänder
jag härmed det TASS-meddelande om Mjasnikovs begravning som återgi-
vits i pressen.

./.

Gunnar Jarring

Kabinettsekreteraren B e l f r a g e,
Utrikesdepartementet.

P 2 En I

Bil. t. hbr Jarring-Belfrage
den 25.11.65

Översättning ur Moskovskaja Pravda 23.11.65

A.L. Mjasnikovs begravning

I går följde moskvaborna den framstående sovjetiske läkaren A.L. Mjasnikov på hans sista färd. Begravningen ägde rum på Novodevitjij-kyrkogården.

A.L. Mjasnikovs förtidiga död, framhölls det i talen vid sorgeshögtiden, innebär en stor förlust för den sovjetiska läkarvetenskapen. För att bevisa den framstående vetenskapsmannen den sista tjänsten hade kommit hans kollegor och andra vetenskapare. Bland de närvarande befann sig också många av dem, som A.L. Mjasnikov återställt till hälsa.

- - -

CHIFFERTELEGRAM

Från Moskva

Avsant den telex 19 kl.

Inkom den 23 / 11 19 65 kl. 10.45

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 4

381.

För Belfrage personligen. Ditt 274.

P r i m o. Min tanke bakom ett kondoleansbrev till hälsovårdsministern var närmast att vi icke skulle ge intryck av "bad losers". Nanna Svartz har alltid understrukt Mjasnikovs storhet som forskare och internationell vetenskapare även vid det långa samtalet med honom i juli. När han nu är död syntes mig ett erkännande av hans vetenskapliga storhet kunna ges i en kondoleans till hälsovårdsministern. Att utrikesministeriet skulle erfara härom utgår jag från. Att helt tåga syntes mig, oavsett vad sanningen i hans och Svartz motsäggande uppgifter må vara, kunna ge ett intryck av brist på generositet, närmast kanske så uppfattat i utrikesministeriet. Självfallet hade jag tänkt att min kondoleans skulle vara personlig och icke på regeringens vägnar. Kondoleansen är emellertid ingen hjärtesak för mig och ovanstående tjänar endast till att förklara min inställning.

S e c u n d o. Jag kan icke brevledes få fram meddelande till Biorck förrän tidigast lördag, en vecka efter dödsfallet. Eftersom Biorck före sin hitresa själv uttryckte särskilda önskemål att Mjasnikov skulle inbjudas till mig syns det mig vara helt oskyldigt om exempelvis Hamilton eller någon honom underställd tjänsteman ringde upp Biorck och sade att jag, under framhållande att de träffats hos mig, ville underrätta honom om Mjasnikovs frånfälle.

T e r t i o. Av texten till Pravda-nekrologen, vilken översändes till Dig fredagens kurir, framgår endast att "han avled hastigt" vilket väl närmast tyder på infarkt. Jag ska försöka utröna dödsorsaken. Jag har aldrig hört talas om att han behandlat någon av ambassadörerna i Moskva men ska diskret känna mig för.

Q u a r t o. Jag vill understryka att det väl knappast tidigare förekommit att någon person utanför toppskiktet i parti och regering vid sitt fränfälle fått en sådan överväldigande hyllning genom namnunderskrifter - i Mjasnikovs fall icke mindre än 37 ledande personer.

Jarring

K. Holmberg
CHIFFERTELEGRAM

Från **Moskva**

Avsant den **telex** 19 kl.

Inkom den **23 / 11** 19 65 kl. **10.45**

Utskrivet i **4** ex. Detta är ex. nr **3**

ms
381.

För Belfrage personligen. Ditt 274.

P r i m o. Min tanke bakom ett kondoleansbrev till hälsovårdsministern var närmast att vi icke skulle ge intryck av "bad losers". Nanna Svartz har alltid understrukt Mjasnikovs storhet som forskare och internationell vetenskapare även vid det långa samtalet med honom i juli. När han nu är död syntes mig ett erkännande av hans vetenskapliga storhet kunna ges i en kondoleans till hälsovårdsministern. Att utrikesministeriet skulle erfara härom utgår jag från. Att helt tåga syntes mig, oavsett vad sanningen i hans och Svartz motsäggande uppgifter må vara, kunna ge ett intryck av brist på generositet, närmast kanske så uppfattat i utrikesministeriet. Självfallet hade jag tänkt att min kondoleans skulle vara personlig och icke på regeringens vägnar. Kondoleansen är emellertid ingen hjärtesak för mig och ovanstående tjänar endast till att förklara min inställning.

S e c u n d o. Jag kan icke brevlades få fram meddelande till Biorek förrän tidigast lördag, en vecka efter dödsfallet. Eftersom Biorek före sin hitresa själv uttryckte särskilda önskemål att Mjasnikov skulle inbjudas till mig syns det mig vara helt oskyldigt om exempelvis Hamilton eller någon honom underställd tjänsteman ringde upp Biorek och sade att jag, under framhållande att de träffats hos mig, ville underrätta honom om Mjasnikovs frånfälle.

T e r t i o. Av texten till Pravda-nekrologen, vilken översändes till Dig fredagens kurir, framgår endast att "han avled hastigt" vilket väl närmast tyder på infarkt. Jag ska försöka utröna dödsorsaken. Jag har aldrig hört talas om att han behandlat någon av ambassadörerna i Moskva men ska diskret känna mig för.

Q u a r t o. Jag vill understryka att det väl knappast tidigare förekommit att någon person utanför toppskiktet i parti och regering vid sitt frånfalle fått en sådan överväldigande hyllning genom namnunderskrifter - i Mjasnikovs fall icke mindre än 37 ledande personer.

Jarring

Belfrage
CHIFFERTELEGRAM

Från Moskva

Avsant den **telex** 19 kl.

Inkom den **23 / 11** 19 65 kl. 10.45

Utskrivet i **4** ex. Detta är ex. nr 2

381.

För Belfrage personligen. Ditt 274.

P r i m o. Min tanke bakom ett kondoleansbrev till hälsovårdsministern var närmast att vi icke skulle ge intryck av "bad losers". Nanna Svartz har alltid understrukt Mjasnikovs storhet som forskare och internationell vetenskapare även vid det långa samtalet med honom i juli. När han nu är död syntes mig ett erkännande av hans vetenskapliga storhet kunna ges i en kondoleans till hälsovårdsministern. Att utrikesministeriet skulle erfara härom utgår jag från. Att helt tåga syntes mig, oavsett vad sanningen i hans och Svartz motsägande uppgifter må vara, kunna ge ett intryck av brist på generositet, närmast kanske så uppfattat i utrikesministeriet. Självfallet hade jag tänkt att min kondoleans skulle vara personlig och icke på regeringens vägnar. Kondoleansen är emellertid ingen hjärtesak för mig och ovanstående tjänar endast till att förklara min inställning.

S e c u n d o. Jag kan icke brevledes få fram meddelande till Biorck förrän tidigast lördag, en vecka efter dödsfallet. Eftersom Biorck före sin hitresa själv uttryckte särskilda önskemål att Mjasnikov skulle inbjudas till mig syns det mig vara helt oskyldigt om exempelvis Hamilton eller någon honom underställd tjänsteman ringde upp Biorck och sade att jag, under framhållande att de träffats hos mig, ville underrätta honom om Mjasnikovs frånfälle.

T e r t i o. Av texten till Pravda-nekrologen, vilken översändes till Dig fredagens kurir, framgår endast att "han avled hastigt" vilket väl närmast tyder på infarkt. Jag ska försöka utröna dödsorsaken. Jag har aldrig hört talas om att han behandlat någon av ambassadörerna i Moskva men ska diskret känna mig för.

Q u a r t o. Jag vill understryka att det väl knappast tidigare förekommit att någon person utanför toppskiktet i parti och regering vid sitt fränfalle fått en sådan överväldigande hyllning genom namnunderskrifter - i Mjasnikovs fall icke mindre än 37 ledande personer.

Jarring

P. M.

avgående samtal mellan professorerna
Nanna Svartz och A. L. Nyström på ~~den~~ den
senares tjänsterum på Institutet för terapi,

~~Petrov~~ Petrovichskij persulok 10, Moskva

fredagen den 6 juli 1965. Övriga närvarande:

ambassadör Gunnar Jarring, ambassadrådet

G. N. Farafonov och ~~förra~~ sekreteraren I. A.

Kosatjav. Samtalet började kl 1100 och

avslutades 13 45.

Efter en inledning som berörde en del

gemensamma ~~och~~ vetenskapliga och

akademiska kontakter övergick samtalen

till Wallenberg-frågan.

M. Vi har kommit hit för en fråga som inte är

avgörande för frågan av oss.

S. jag behåller mycket av jag kommit hit för denna
 fråga och vi egentligen borde äga oss åt veten-
 skapliga problem. - Jag ^{vill} ~~shall~~ en frist på bakgrunden
 till mitt intresse för Raoul Wallenberg. Det började
 i mars
 redan 1945 och jag bodde hos Alexandra Kallandag
 på Bolsjaja Kalkuzjskaja-hus i Moskva. Jag följde med
 henne från Lening till Moskva. (då hon av sin regering ^{härskade} över
 sjuk, det var därför jag ombads följa med henne.
 Under den tid vi var tillsammans i Moskva tog
 han emot flera besök av minster Löderblom.
 Vid sin tillfärd, innan dörrarna var riktigt stängda,
 höjde jag att han ville tala om Raoul Wallenberg.
 Först senare läste jag i pressen om det stora
 Löderblom-utskottet av Kallandag. Det gick ut
 på att Wallenberg tagits under ^{be} skydd av
 sovjetiska myndigheter och att han befann
 sig väl. När jag kom tillbaka till Löderblom ¹⁹⁴⁵

uppsöktes jag av en gammal patient, Raoul
 Wallenbergs mor. Nu heter hon von Dardel. Hennes
 far var chef för en av de medicinska kliniker
 på det lasarett där jag tjänstgjort. Hennes make,
 alltså Raoul Wallenbergs styvfar, samarbete
 jag med i talen är på Karolinska ^{sjukhuset} ~~instituttet~~. Han
 var administratör och jag var chef för medicinska
 kliniken. Fru von Dardel bad mig upprepa
^{första} gånger göra något för sonen. En särskild anledning
 berättade hon där att jag hade många vänner
 i Sovjetunionen och att jag väl kunde kalla in
^{(med henne och andra}
 skulle jag inte kunna säga om fallet Raoul
 Wallenberg? Hon berättade en hel del detaljer
 som hon erfarit om sonens vistelse i Sovjet-
 unionen. Jag sade, att jag var läkare och forskare
 och inte politiker och därför inte hade an-
 ledning syssla med sådana saker. Så kom

(när) år 1960

deigen inbjudan till mig att föreläsa vid den

medicinska akademin i Moskva och att delta i

(rheumatologisk

en kongress här som professor Neslerov ordnat. Jag

~~hade fått~~ fick

vissa om denna inbjudan långt i förväg, ~~men~~ och

kom då att tänka på

~~tänkte då~~ att jag i alla fall, för alla eventualiteter,

borde sätta mig in i fallet Raoul Wallenberg. Jag

köpte ~~den~~ ^{därför} den utgåvan som regeringen givit ut

1957. Jag läste den ganska noggrant. Jag frampe-

rades då särskilt av några saker. Jag hade upp-

repade gånger hört att Kalloukaj sagt till vår

utrikesminister att Raoul Wallenberg befann

sig i Sovjetunionen och att han befann sig under

sovjetiskt skydd och att hans egendom var lagat

i förvar. - Jag fann följande uppgifter i den Uika

boken ~~so~~ ^{anmärkningsvärda} särskilt ~~intressant~~. År 1957 kom det från

det sovjetiska utrikesministeriet en officiell

not som om talade att ^{Wallenberg} ~~av~~ att att dotter hade

~~Wallenberg~~ dött i Ljubljanka-fängelset den 17
 juli 1947. Det var då ännu att förvänta att ^{det} tio
 dagar senare, den 27 juli 1947, ~~att~~ avhörs för-
 hört, såväl i Ljubljanka-som Leforjovskaja-fängelser-
 na med en flertal personer - som inte skulle
 i samma cell som Raoul Wallenberg - med undan-
 tag av en av dem. Det är egentligen att låsa
 att de hade uppgivit ~~en~~ identiskt samma
 sak. De talade ^{bl.a.} ~~om~~ att Raoul Wallenberg
 var svensk diplomat och i den egenskapen haft
 hand om judeärenden och judevärförelser - av
 typen - i Budapest. De talade också om
 att de erfarit genom krascher från ^{Wallenberg} ~~Wallenberg~~ andra,
 att Raoul Wallenberg och hans chaufför
 Langfelder fört till fängelset 1945. Så be-
 stämdes också att Raoul Wallenberg fördes
 1945 från Ljubljanka till Leforjovskaja-

fängelser. Dessa fångar som berättat detta
 är beredda att gå så långt och dessutom är
 utpräglat ensamtade inom i små delar.

Med ^{egenkänslighet} ~~är så intressant~~ ut man berättar att

att den 18 augusti 1947 kom en notis från

byråschif. Vår han säger att Raoul Wallenberg

är död i Sovjetunionen. Inom kortet av

(försäkras till "en månad" d. j.)

~~En~~ två månader skulle det antas ha varit att

Raoul Wallenberg sannolikt var död vid det

fängelsehären ^{Lan} Moltsov bort vid. Tre

dagar senare kom det förhöret med fångar från

olika länder om Raoul Wallenberg i två

olika fångelser. Han måste antas ha varit

och känd - det var inte fångelsepersonal

(Definitivt ^{få} fångarna sattes i ensamtal med ^{flera månader})

som ledde förhöret. Sedan kom meddelandet

den 18 augusti, att han var död i Sovjet-

~~En~~ anmälan. Det var ^{denna bristande överensstämmelse} som gjorde att jag

kom till den slutligen att jag kunde höra mig
får om Raoul Wallenberg. Sedan kom ytterligare

uppgifter i pressen, innan jag reste. Det var
uppgifter från tre olika personer som suttit i

Vladimir-fängelset. De hade varit i ~~Korpus~~
~~Korpus~~

2 och 3. De sade, att med säkerhet hade

Raoul Wallenberg vistats i Vladimir-

fängelset på 50-talet. Det sades också att

han sannolikt var sjuk eftersom han lidit

vårdats på fängelsessjukhuset, men den saken

är kanske mindre säker. ~~En~~ ^{Det} hade familjen

von Dardel fått ytterligare upplysningar att

Raoul Wallenberg skulle vara i livet be-

tydligt senare. Min mening var, att jag redan

över hit, i januari 1961, att försöka ta

kan labi med mittter ~~Lennart~~
Lennart

kände mycket väl sedan tre år samvaro i

Löschblau, då han utmärkade sig kallantaj

under hennes sjukdom. Det visade sig anslutit

icke framgångsrikt att få audiens hos ~~Samuel~~ ^{Samuel} Sengjans

~~under det~~

~~hos~~ jag var i besök. När man då åter efter

andra, som man kan tala med, letar man

~~efter~~ ^{bland} topparna och ^{bland} moraliskt högtstående

personer och då får man många tankar på pro-

fessor ~~Hjäsniikov~~ ^{Hjäsniikov}. Han hade visat mig alla

största vänligheten. Jag berättade också om

att blanda in honom i dessa frågor, men

i bland ut det så att man besvaret göra

utgår i en ^{stär} ~~liden~~ fråga, så griper man

efter tillfället. Jag berättade för professor

~~Hjäsniikov~~ ^{Hjäsniikov} det som jag en berättat, men

inte alls så detaljerat. ^{Ex.} ~~Lä~~ har professor

~~Hjäsniikov~~ ^{Hjäsniikov} aldrig hört något om Vik-

boken och dess uppgifter. Jag berättade

för professor ~~by~~asnikov att det inte fanns någon
 bevisning om att Raoul Wallenberg befannit sig i
 fängelse i Loughmionen. Jag berättade också,
 att det var helt sannolikt att Wallenberg

befannit sig i Vladimir-fängelset på 1950-talet
 och att uppgifter om att han levde inkommit ^{relativt} sällan.

Det var också jag som berättade detta och inte
 professor ~~by~~asnikov. Efter att ha berättat detta

frågade jag om han kände till familjen Raoul Wallen-
 berg. Han svarade då ja. Jag tyckte ^{egentligen} att

det inte var så märkvärdigt att Loughmionens

främling ^{ent} ~~svap~~ kände till familjen Wallenberg

- kanske hade han ^{(till telefonledes diskuterat Wallenbergs} tagit upp ^{W.S.} hans sjukdom när

han var. - Jag gick ^{här} vidare och påpegade även

att det sagts att Raoul Wallenberg varit sjuk.

Nå svarade professor ~~by~~asnikov: "ja, han är i
 mycket dåligt tillstånd, han är mentalsjuk."

Samtalet gick vidare en stund - det ^{var} ^{här} kanske

om
 (detaljer som ^{mera} är) avseendeliga. Jag var än en gång på-
 peka, att det var jag som berättade. Professor
 Myasnikov måste när tvivel ha fått uppfattningen
 att jag ^{i det tillf} kände till Wallenbergs öden i Sovjetunionen.
 Han kunde antaga fr, att han talade med någon
 som var ^(god som känd) känt till Raoul Wallenbergs ~~öden~~ i
 Sovjetunionen. Det var också en annan person som
^{kallad av Myasnikov}
 kom in i rummet ^{med vilken jag talade. Jag}
^(Myasnikov)
^(Ht. och jag)
 utmunde för honom inte att vad ~~ja~~ vi talade om
 men jag skrev på ett papper "antachi Raoul
 Wallenberg" för att det skulle vara fört klart
 vilken
~~vi~~ vi talade om. - Vid senare samtal har
 professor Myasnikov sagt, att jag har missför-
 stått honom. Jag har också fått ett brev från
 honom i vilket det sägs att jag missförstått
 honom på grund av hans dåliga flykta.

Jag har från min sida från häriet att jag
 alltid har varit mycket båt att första professor
 byggnad. Jag är mycket båt som den att jag
 behöver våra professor byggnad obekant.
 Men det var när av mig att ^{inte} säga att jag är
 säker på vad jag hade. Jag har från häriet
 i brev till minister Senjous och också
 i brev till professor byggnad att orsaken
 till det stora intresse jag fick för denna fråga
^{huvudsakligen}
 var ~~det~~ min bekantship med Raoul
 Wallenberg var som har bidragit mycket
 av denna intresse under många år. Han
 talat med alla människor han träffar
 om Raoul Wallenberg. Den andra orsaken
 till mitt och andras intresse är att det här
 gäller en svensk diplomat som vilken
 det sagts att han med en rent okontroversiell

med fristämle fullgöra den uppgift som han
får sig anförtrodd, nämligen att rädda människo-

liv undan tysharna. Det har sagts, har jag hört,

att ^{Wallenberg} ~~han~~ skulle varit spion, men detta tror ingen

på i vårt land; jag har ^{också} talat med många

nygrare som liksom det säger att han inte kan

ha varit det - varken för tyskar eller

amerikanare. ^{Även} Den allmänna uppfattningen

i vårt land är att han var vid liv 1961 -

men sjuk. Ingen vet, utöver regeringen, om

mina samtal med professor ^{my} Myasnikov.

Jag har aldrig talat med mina vänner om

Darbels om mina samtal. Det har inte till

att jag undviker van Darbels på senare år

för att inte komma i samtal med den.

Jag har inte sett honom van Darbel på

ett år. ^{Det} ~~han~~ talas ~~det~~ alltjämt mycket

i Västland

ofta om Raoul Wallenberg. Det från händes, att
han var svensk diplomat och att han räddat
många från döden i gaskammarna. Vi förstår

mycket väl att det kan vara så, att ledningen

~~alltså~~ alltid inte har haft klart för sig var han vistades -
kanske han förflyttats länge bort. Kan hända

hur man vid de senaste undersökningarna

inte kunde fastställa var han vistades. Kan

J har han ^{samlad på senare år} varit på platser som ledningen inte

känner till. ~~på senare år~~. Men om man

koga ginge igenom alla detaljer kunde

man ~~fin~~ ^{fin} (antagning) men det borde vara

möjligt genom en mycket noggrann under-

sökning att få fram var han är, så mycket

som detta har diskuteras med väster och

annat mellan svenska regeringen och

sovjetregimen. Det bästa för båda

länderna skulle vara en full klarhet vilket
 i detta fall. Det skulle stå klart i hela världen
 att det var en stor sak om den nya ledningen
 utredde detta med hänsyn till alla som
 vittnar om Raoul Wallenbergs öde. Jag ^{tristhet} ~~vill~~
 ~~säga~~ säga, att så vitt jag kan förstå så skulle det
 vara en missup ^{av} ~~för~~ ^{att tro} ~~förståelse~~ att det
 skulle innebära en prestige-förlust att
 bringa klarhet i denna sak. En mycket
^{stark} ~~stor~~ källa till missnöje från svensk sida
 skulle undanröjas om det skapades full
 klarhet och vår tacksamhet skulle bli
 oerhört stor. Tro inte, att vi skulle ge
 sak av alla detaljer om vi får klarhet
 i fallet i sin helhet. Vi skulle uppfatta
 det som en utskäppt stor handling och
 känna stor tacksamhet. Jag är alldeles

15. ^{okt}
Övertygats om att man på andra håll i världen
skäms över att man inte kan se på andra håll i världen
som en stor och rättvis handling.

M. Det är också min tur. Först och främst vill
jag säga att större delen av professor
Lervitzs långa anförande har en allmän
politisk karaktär som jag inte kan
kommentera. Andra delar av det vi
sagt har en psykologisk karaktär och det
kan söttas i sammanhang med att vi är
mycket nära lierad med familjen som har
lidit mycket och förlorat en familje-
medlem. Jag kan dela de moraliska
aspekterna som driver professor Lervitz i
hennes handling. Men jag är mycket
ledsen - jag kan inte ge någon personlig
hjälp i denna angelägenhet. Det är

min mening att en person inte spelat någon
 roll i detta sammanhang. För jag då ju över
 till faktiskt såvårde vårt samtal som hade
 till vissförstånd. I början av samtalet
 berättade professor Svartz om fallet och jag
 sade att jag som följde av eder berättelse
 fick jag ~~ingen~~ kännedom om fallet - men
 endast som följde av professor Svartz be-
 rättelse. Jag upprepade, att för vårt
 samtal hade jag ingen aning om fallet,
 jag kunde inte till absolut inte till
 kunnat. Namnet var helt obekant för mig.
 Endast av det som sagts mig av professor
 Svartz fick jag kännedom om Wallenberg
 och i den interpretation som han gav.
 Jag kunde inte veta något om det.
 Jag har inget att göra med fängelser

eller fængelsesjækkens eller med krigsfanger
 eller med militær overvågningsbetjent. Efter

kriget blev jeg en helt civil medarbejder.

Desuden har jeg aldrig en særlig

myndighed til at behandle nogle

uønskede eller andre krigsfanger. Derfor

kan jeg ^{ikke} ha set eller ha hørt taler om

Wallenberg. Jeg vet bare at jeg var her

højt ^{op} eller set Wallenberg og jeg fik

vide at jeg ska ha hørt om honom. Jeg

skulle ha varit psykiskt avvarnad om

jag skulle ha påstått att jag set honom

eller hørt om honom. Derfor kan jag till

vad professor Løvén sagt endast anföra

att han måste ha missförstått mig.

Vi säger, att jag sagt att han är i livet.

Jag sade: "om han är i livet kanske

han kan vara sjuk! Om man förmodar att
han tilliv så kan man förstå att för-
moda att han kan vara sjuk på ena eller
andra sättet. I sådana här vändningar
ligger kanske orsaken till att vi uppfattat
mina ord som icke förmodanden utan
påskåner. Jag tackade ju med er helt
mänskligt och trodde inte att vi hade
något officiellt eller halvofficiellt
uppdrag. Glade jag tror, att vi hade
det, skulle jag självofallet omedelbart
ha tillkallat en talak som hade fått
skriva ut det. Professor Ljung har
tillförlitligt uttalat tycke. Tro mig:
jag hade ingen anledning att säga något
som jag inte visste, något som vi
tillskrives mig av professor Ljung.

Alla hos oss känner väl till att jag inte haft
 något att göra med krigsfångar. I Vladimirs
 har jag aldrig varit förrän 1963 då jag reste
 dit med mina söner för att se på de gamla
 katedralkyrorna där. Jag har aldrig haft
 något ^{att göra} med dessa speciella institutioner
 (fängelset G. J.) i Moskva. Jag minns
 att vi bad mig att tala om ~~ett~~ Wallenberg
 med Christján. Vi kommer ihåg jag sade,
 att jag inte är hans läkare och att han
 är helt frisk och inte behöver läkare.
 Vi frågade då, vem vi skulle vända
 oss till. Jag rekommenderade utrikes-
 ministeriet. Det var jag som gav en
 telefonnummer till Senjanov och Leni
 och med hjälp av honom. Jag berättade
 för Senjanov att professor Svoboda

kommit hit med en speciel fråga. Benjamen
 svarade då, att det var bäst han kom
 till honom. I slutet av vårt samtal och
 mot bakgrunden av alla de uppgifter som
 vi framfört sade jag till er att denna
 beaktade källan var död. Denna var
 min slutliga efter att vad vi beaktat
 för mig. Vi svarade då mycket emotionellt
 "Nej, han måste vara vid liv!" På grund
 av att jag inget visste om denna facit utan
 vad jag hört av er tänkte jag att vi hade
 en slags fix idé, vilket alla människor
 kan ha. Det är det hela.

S. Ett par saker vill jag säga till, jag
 har aldrig sagt att professor Nyström
 sett Raoul Wallenberg eller undersökt
 honom. Det har jag aldrig sagt.

W. I am brew!

S. Jag har sagt att professor Nyström har
känne till jaget.

M. Endast från professor Nyström, egna ord!

S. Så säger professor Nyström att jag kanske
hade

(~~skulle ha haft~~) officiellt uppdrag.

W. Jag talade om halvofficiellt uppdrag.

S. Jag hade inget officiellt eller halvofficiellt
uppdrag: jag ~~var här~~ som privatperson.

M. Jag går mest på det. Det var ett viktigt
samband. Det var endast resmätare som
blev olyckligt.

S. Jag har aldrig sagt, att professor Nyström
var Christoffers lärare. - Det är ytterst
beaktligt att vi inte kan komma överens
i denna fråga. det här gäller.

Ur. Men vad menar vi med att komma överens?

1. Det gäller ^(i första hand) två saker: Det är ^(först) att professor Ljarsen har sagt att han kunde bli fälld.

Men han gjorde det uti sig inte. Det andre

är att han kunde bli att Raoul Wallenberg

— var svårt sjuk — han uti sig inte sig. Men

gärna sig att skulle vilja gå med på,

personligt, uti ena händelsen, att sig begär

en uti sig, så kan sig det inte. — Men låt

oss tänka på vad som ^{Com Wallenbergs} samband mellan oss
och kan ha på vad som ändå finns.

Det kan också ^{således} vara en uti sig.

här kan uti sig ^(understått och) Ljarsen ^(behandla)

^(och som återges i "vita boken")
de vittnesmål som finns? Meddelandet

om hans död 1947 måste ^(säg uti sig) vara ^(falskt)

och innebära en förväring av person

uppgiften av den 18 augusti 1947 att

han inte var bänd i Sovjetunionen ~~väst~~
^{var}
 bara en misslag.

m. Jag förstår inte ert frägor av denna slag
 ska diskuteras i Teoretiska Institutet och
 med mig. Jag är inte diplomat, jag är
 inte regeringsrepresentant, jag har inte att
 göra med krigsfångar, jag är inte jurist
 jag har aldrig haft med Wallenberg att
 göra. Jag har aldrig hört något om honom
 före mitt samtal med er. Jag ber er att
 befria mig från detta. Jag träffar ofta
 utlännigar både utomlands och inom
 Sovjetunionen. Men jag har aldrig disku-
 terat några politiska frågor med dessa
 eller med källor och ingen har ställt
 sådana frågor. Jag är kardiolag. Jag
 träffar ni vill diskutera sådana

frågor med mig. Jag trodde vi ville tala med
 mig av rent mänskliga skäl. Av ren höflighet
 talade jag med er. Jag ber er att inte anse
 diskutera sådana frågor med mig, kätterska
 skapserien brukar inte göra det. När vi
 senare kom in på detaljer svarade jag er
 att jag inte visste något om fallet; att
 - eftersom jag inte kände till fallet - jag
 inte kunde uttala mig över sig och han
 eller jag hade. Det är därför vårt samtal
 aldrig uppfattats korrekt. Vad Christján
 beträffar förnekar vi inte att vi frågade
 mig om jag var hans läkare. Det var jag
 som sade att jag inte behandlade
 Christján. Två frågor: vi påstod att
 jag skulle ha sagt att jag visste att
 Wallenberg var sjuk och att jag kände

till faller för ett samtal. Detta förklarar
 jag här och hämt. Jag ville bara vissa
 viktiga. Min officiella klänning till att
 mig inte att vara nöjd här. Jag tror att
 missförståndet uppstår på grund av
 min djupa tysta. Jag tror det var bättre
 att vi undgav att missförstånd uppstår
 på grund av min djupa tysta och att jag
 sagt "om" och "jag vet inte om" - det har
 kanske kunnat förstås på två sätt.

5. Jag vet vissa, att det är mycket obekvä-
 mligt att ta upp en sådant här politiskt
 samtal med en kollega. Jag är beredd över
 att jag sagt upp tid med en sådan fråga
 med en som är upptagen av viktiga
 vetenskapliga uppgifter. Professor
 Krasnikov bör få vara sig främ i hela

världen och även komma till Sverige.

Jag hoppas att han inte ska bli så upp-

tagen av denna fråga att han inte ska

hinna med sin vetenskap. Jag uppskattar

Svenska Läroverksamhetens inbjudan att

komma till Sverige i september. - Men

jag kommer tillbaka till de två frågorna

Har mycket jag att fråga Professor Ljarsen-

kan det skulle ^{vilja} gå med på att en miss-

förstånd uppstår på grund av hans

tyska, så kan jag inte göra det. Det

vore orätt av mig.

M. Varför denna? Jag har sagt att min tyska

var dålig och det var inte ett språk.

Vi har uppfattat villkorslätter som

påståenden saker.

J. Jag ^{var} ~~stod~~ på spåren och brände upp på

Jag har alltså förstått professor Ljarsmiks
tycka väl. Jag kan inte gå efter på den
punkten.

U. Jag skulle vilja veta om ni fortfarande
tror att jag håller om Wallenberg och hans
idéer efter att vad jag förklarar för?

Jag, professor Ljarsmik, hade inga
möjligheter att se honom eller ha en

kontakt om honom. Jag har aldrig sagt vad
ni påstod. Jag tror verkligen att ni

dåliga tycka. Kanske var den betydligt

- men jag har aldrig sagt ~~det~~ om

Wallenberg att ni tillskriver mig. Jag

kanske har missförstått era frågor och

jag svarade kanske inte på de frågor

ni ställde. Jag vill upprättligt att

missförstånden skingras. Jag skriver

och så efter klarhet. Alla i Sovjetunionen
 vet, att jag aldrig haft att göra med sådana
 frågor. Om jag skulle påstå att jag vet
 något om fallet så skulle fallet bli fört
 att jag vore psykiskt oövervinnlig, att jag vore
 en idiot. Jag har aldrig haft att göra med
 fångelser eller krigsfångslager. Jag har inget
 haft att göra med de organ som lysslar
 hemmet. Vi kan på samma grunder säga att
 jag begår något bra, att jag dödar någon.
 Jag skulle vilja be er förstå att
 det samhälle inte haft någon position
 karaktär. Det bygger på en missförstånd.
 Jag kan inte längre tala om det. En annan
 fråga är svenska regimens ansvar för
 vad Sovjetregimen. Den får lösas på

~~de~~ diplomatisk väg. Vi talade om att man i

Loenipe tror, att han är i livet. Vi tror

alltså icke på vad vår regering säger.

Juonje fann bes jip er att inte draga upp i

i det här fallet eller i en diskussion kring

det här fallet. Jip har inget att säga.

Jip är inte anställd i utrikesministeriet

jip vet inget om de väter som överstämmer

regeringen genom ambassadör Sohlman

Shichai till sovjetiska regeringen. Jip

har träffat Sohlman ofta men han har

aldrig frågat mig om fallet. Men han

har frågat skulle jip ha svarat på

samma sätt som jip gjorde till ambassa-

dör Juvip.

J. Jip är fullt medveten om att vi icke

^{bruka} (syndar med politik och jag tror att det
 i första tillfället vi, via mig, kommer i
 på sådana frågor. Jag har aldrig sagt att
 professor Nyström har besökt fängelser
 eller fänges.

U. Ja, det förstår jag.

S. När det nu talas om regeringen, så vill
 jag säga att jag ansåg mig tungen att meddela
 regeringen om mitt samtal.

U. Det är synd! Vi har skänt en regering i
 en obehövligt låge, därför att vi på grund
 av en dåligt samtal, som vi dåligt förstår
 den som regering vilse.

^{starta}

S. ~~Nu~~ vill jag säga att officierna tillräckligt
 med viktiga utgångs punkter som samtal med
^{blåst} att bedöma
~~för att kunna bedöma den första viktigaste~~
~~meningen med samtalet som var att~~
 U. En sak till - vi talade om att vi i de
 hade något officiellt eller halvofficiellt

uppdrag. Men när berättar ni att ni
 berättade det för er regering när ni kom
 tillbaka. Om jag hade vetat det i förväg
 så skulle jag ha tillkallat en stenograf
 och jag skulle ha visat hennes uppställ-
 ning för professor Lörz. Om alla uppgifter
 om Wallenberg, som ni talar om, grundas
 på samma metod som ni har haft så
 förstår jag att de leder till missförstånd
 och kan förstå på grundval av privat-
 samtal göra anledningen till regeringens
 I. Jag förstår er i detta. Det kan hända att
 jag inte anseledbart skulle ha berättat
 det, men för eller senare ^{hade} ~~vetat~~ jag varit
 goda det. Men jag hade inget uppdrag.
 Vad beträffar övriga vittnesmål så

bygger de på utprägade uppfattningar och
 / har bedömts av två jurieråd. ^(d.v.s. högt uppsatta juride-) Man får
 vite som professor bysantikens underhåll-
 den. Och eftersom det är tvivelaktigt på
 den punkten, så vill jag ytterligare betona
 / att dödsstraffet måste ^{beropa} ~~innehålla~~ en
 förutsebarhet av personerna.

M. Det är inte den riktiga platsen att diskutera
 denna fråga här.

S. Vi dröj ^{ej} ~~drag~~ upp frågan om de andra vittnes-
 målen.

M. Ja, en förklaring måste vara riktig. Utgången
 som bygger på vårt samtal måste ha upp-
 stått genom uttillskänd.

S. ^{Vårt} ~~Ja~~ ^{här ja inte till det som är} ~~högt~~ samtal är ju inte grundat av
 juristerna.

vi' har båda skuld. Men om jag hade
vetat att vi skulle tala om jorister så
skulle jag ha avvikat förlagget om en
måte som varit bättre för mig.

J. Det har aldrig diskuterats, det har aldrig

varit på tal, det går de andra den

Vi drog upp andra frågor, nämligen *de tidigare* vittnesmålen.

Men det hindrar inte att jag väntar på för
vis min uppfattning.

U. Nu ska vi tala som vetenskapsmän.

Jag förstår inte hur vi efter att som

sagt kan förstå att jag hävde ~~att~~

Wallenberg för mitt samtal och att jag

ett hantel. Kan vi förstå detta? Kan

vi förstå detta på grundval av ett

samtal som födes från min sida på

det här sättet?

1. Jag kan förstå att ni vill göra gämnare
en annan uppfattning. Men det hindrar
inte att ni kände till fallet och ni kan

ha hört detta från någon annan person.
~~Jag har inte sagt att ni sett det~~
~~men~~ jag finner det inte särskilt viktigt om

ingen annan person kände till professen

2. ^{detta} byråkraten om fallet, en svensk diplomat

3. Man kan tänka och tycka mycket
om att jag hört det från någon annan person.

Men jag känner ingenting till om det fall
ni relaterat och har inget hört från

ingen annan person. Kriget är en kort
period. I följde av kriget kan vissa

utövare av öden ha blivit svåra.

Det fanns utövare som en gång döda

men som kan bli rädda. Det har skrivits

mycket i vår litteratur här. Men

krishjättar som kom till baka ut de över
 dödförklarade. De kom hem och fann att
 hustrun gifte sig och plötsligen hade
 hustrun två män - en gammal och en
 ung - det finnes många sådana fall i
 vår litteratur. Jag kan förstå hur kom-
 plicerat ett människohöde kan vara
 - och det var därför jag i mitt samtal
 med er använde konditionalis. Jag
 gör i princip und på att sådana fall
 kan finnas även i fråga om Wallenberg
 förklarar jag även en gång att jag fick en
 anhängigt hit och fick veta samtal här
 aldrig hört hans namn och aldrig sett
 honom.

J. Ja, att vi sett honom har jag aldrig
 påstått. ^(Det vet jag ingenting med säkerhet om)

krijsfångens som redan varit dödförklarade

kommit hem. Nu hoppas vi ^{ivrigt} i Sverige

att den svenske diplomaten Raul

Wallenberg, som förmodat så många gå,

också kommer hem.

U. Det är såh som vår regeringarna och jag

kan inte svara på den. Jag tycker, i

min egen skap av specialiserat, kan inte

förstå vilken orsak det skulle finnas

för sovjetregimen att fortfarande hålla

på Wallenberg. Undersöker man hans

ide det kan inte vi tala om.

S. Jag förstår, att det kan vara överflöd

att göra det, men det är dock av värde

att vi talar om det. Det kan anses

olämpligt av professor Nyström

sympunkti att tala upp det här ömhet

- det har jag förstän. ^{var} ~~han~~ regeringen har ägnat
 så mycket tid åt det ^{med det var} Raoul Wallenbergs
 när ^{han} har givit mig anledning att ta upp
 frågan ^{personligen}. Men vi är hela svenska folket
 resonerar om den saken inte då vi på
 alla ^{vårt och Edra} handhåller och bringa fullt klavert
 i ^{saken} den? Sen har jag att att en gång för
 upprepa min bestämda övertygelse
 att att jag inte missförstår er på dessa
 två punkter ^{jag förpackat mig vid} och jag väntar vidhålla
 den. I ^{vill jag fastslå att vi} öppenhet hade vi att han var
 sjuk och att han var mentalt sjuk.
 Vi kan väl betänka att vi inte kan
 längre. Jag på min sida hade hoppats
 att professor Ungasniker skulle ha
 varit mera positiv.

h. På vilken sätt kunde jag ha varit mera positiv?

^{bestämd}

1. Enligt min ^{bestämd} uppfattning svarare professor

^{den}

2. Byggsenheten är vi kände till faller. 77

^{i förväg}

3. Förstås ^{i förväg} att den andra punkten skulle vara

^(men jag återgår till punktet I)

svårare än ju med på. Det var väl något

konsistenta vi skulle kunna komma

^(Limington)

77 faller. (Den saken borde vi ^{med} kunna

~~inställas~~ gå med på.)

4. Jag vill inte ingenting. Det är naturligt

— en användas för att diplomatiskt

ans.

^{som sagt}

5. Den andra punkten i ^{som sagt} svarare, det medger

77, men det är min bestämda uppfattning

^{Wallenberg}

att vi sagt, att han var sjuk och att

han var mycket sjuk.

6. Den första punkten tredje med uttryck

99
< <

om att jag inte kände till hans namn.

Det är bara anmärkning ~~och~~ att sådana

fall kan hänta under en krig. Jag kunde

vite ha lagt hans namn på minnet. Jag
 visste inte vem vi talade om. Jag fick
 inte förstå mycket senare genom andra
 kanaler vad saken gällde och om Wallen-
 bergsfrågan. Jag sade, att jag inte visste
 om han var levande eller död, om
 han var på sjukhus eller inte, om han
 var sjuk eller inte. Jag vet inget om
 den här människan. Vad skiter av
 allt samtal hade jag: jag tror han är
 redan död och vi svarade "Nej!"
 Jag kunde inte säga något med säkerhet.
 Jag kunde inte säga.

1. Precis det som professor Ljarsen har
 (i mars 61)
 nu sagt sade vi för människan senare.
 2. Ja, det är riktigt men so what?
 3. Vi sade vi ^{alltså} andra ringen vi träffades

så det i absolut rikigt. beträff det samtalen
 u. jag sade, att det inte visste något om
 personen i fråga.

J. Men då hade ju Christján varit om säker.
 J. Vi kanske inte behöver resonera om detta.
~~Men~~ Jag tycker det viktiga i samtalen i

jämmer. Jag kan inte gå ut på att det

är en misstänkt. Det är ^{berklagen} tydligt att det inte
 fanns vittnen då.

u. Jag vet inget om detta. Jag har inte talat
 med Christján.

J. ^(Hypotet) Vad ska jag säga? <sup>(Professorn svarar om absolut
 nödvändigt inför detta)</sup> ~~Vad ska jag säga?~~ <sup>(Professorn svarar om absolut
 nödvändigt inför detta)</sup>

u. Jag kan säga er att jag aldrig träffade
 Christján. Jag har träffat honom innan
 han blev universitetspresident under Itals

liv. Det var när denne var ung och

gick.

vi hoppas, kan vi hoppas, för
 upp frågan för hoppom undersökning så
 tar den upp även detta vid samtal-
 chern där inte finns några vittnen.

vi hoppas, jag upprepade det här
 många gånger som helst, att ^{fallet} det ska
 tas upp till ^{my} undersökning. Och det finns
 ju all anledning att tro att det som
 hände 1947 ^{i augusti} var en missöpp. Det är ju

f.ö. okänt, men man finner fast vid att
 Wallenberg ^{i juli} ~~här~~ ^{den 10 juli} 1947. Men det finns vittnen
^{id} ~~den~~ ^{den för dödsfallet} ^{ansluta till punkterna}
~~senare~~. (Det här vittnesförhör ^{10 dagar} ~~senare~~
^{sedan} ~~sedan~~ ^{senare} har det kännit till andra
 vittnen också.

u. Eftersom en samtal var sig utifrån
 kanner för vid samtal och inte här

högst sannan häng med mig eller mi
 verksamhet eller jag än vi har diskuterat
 frågan till slut. Vi har inte kommit till
 det slutliga sam ni eller jag vill.

4. Jag tror inte heller att vi kan komma
 längre. Jag hoppas professor Byström
 kan komma till Liseleuren den 21
 september. Efter som vi har ^{detta} ~~ett~~
 samtal behöver den frågan inte komma
 upp då.

6. Jag tycker för i början men tyvärr kan
 jag inte komma i september. I maj var
 jag i Schweiz och till hösten för jag till
 USA. Jag kan inte ständigt resa - jag
 måste också arbeta på mitt
 stora institut.

Strängt förtrolig.

P.M.

angående statsminister Erlanders samtal med ministerpresident
Kosygin den 11 juni 1965 angående Wallenbergfrågan.

Erlander sade sig vilja konstatera att de bilaterala svensk-sovjetiska förbindelserna vore gynnsamma så när som på att Wallenbergfrågan ännu icke kunnat uppklaras.

Jag vill, sade statsministern, ej vid detta tillfälle gå in i detaljer, då tiden ej medger en fördjupad diskussion. För den svenska regeringen och för den svenska opinionen är detta emellertid en mycket viktig fråga. På tre punkter önskar man ytterligare upplysningar.

1) I Ert svar 1957 angavs förekomsten av anteckningar om en person Wallenberg som avled i juni 1947 och det förmodades att denne var identisk med den svenske diplomaten Wallenberg. I senare uttalanden har den sovjetiska regeringen skärpt sitt uttalande och denna förmodan har blivit visshet. Man grundar sig tydligen på utredningar som företagits efter 1957. Vi tror att det skulle vara viktigt för svensk opinion om det funnes möjlighet att göra tillgängliga de undersökningar som företagits och som tydligen lett till förändringen från en förmodan till denna visshet.

2) Vidare vittnesmålen. Vi förstår att man från sovjetisk sida tycker vi fäster stort värde vid dem. Vittnesmålen utgöres av uttalanden från krigsfångar som återvänt från Sovjetunionen. De anser sig ha sammanträffat eller haft kontakt med Wallenberg.

Kosygin:

Vistas de nu i Västtyskland?

Erlander:

I Västtyskland och i Österrike, Italien och Schweiz. Vi har låtit några framstående domare granska vittnesmålen. Dessa har kommit fram till slutsatsen att även om vittnesmålen ej utgör full bevisning de dock innebär stor sannolikhet. Det vore mycket värdefullt att få ta del av sovjetiska synpunkter härpå eller ev. motbevisning. Ett sådant klarläggande skulle vara nyttigt.

3) Det viktigaste är att en svensk vetenskapsman (Nanna Svartz) som har en förståelsefull inställning till Sovjet haft ett samtal med en sovjetisk vetenskapsman, professor Mjasnikov. Hon har tolkat samtalet så att Wallenberg fortfarande skulle finnas i livet. Mjasnikov har sagt att detta är fel uppfattat. Det föreligger alltså vittnesmål av en svensk internationellt känd vetenskapsman som strider mot vittnesmål av en lika framstående sovjetisk vetenskapsman. Bägge är av hög kvalitet och har en så stark ställning att de blir trodda.

Kosygin:

Hur kunde bägge bli trodda när Mjasnikov dementerade?

Erlander:

Var och en blev trodd i sitt land. Vi har lyckats förmå Nanna Svartz att hålla helt tyst om denna sak. Nu frågar jag Er, om Ni har något emot en konfrontation där de två får tala ut för att klara upp missförstånd. I bästa fall kan man komma fram till enhetlig bedömning. I vart fall har då regeringarna bemödat sig. Frågan är av stort intresse. Detta moln på en annars blå himmel kan genom tillmötesgående av dessa tre önskemål avlägsnas.

Kosygin:

När jag mottog Ert brev genom ambassadör Jarring begärde jag en ny undersökning. Jag har fått alla dokument med dödsdag och uppgift att Wallenberg kremerats och icke finns i livet. Jag har meddelat Er detta. Hur kan Ni på allvar tro att vi bevarar honom i Sovjetunionen? Varför skulle vi behöva honom? Om vi hade honom i Sovjetunionen, skulle vi utlämna honom genast. Men vi kan inte det för han dog. Vittnesmålen är tillkomna i provokations-syfte för att komplicera våra förhållanden. Man skulle kunna få en soldat att säga vad som helst som man vill ha bevisat. Särskilt om de får pengar kan de skriva vad som helst. Jag förstår att det är en svår och komplicerad sak för Er och för hans familj men vi har ej mer att säga. Vi har gjort allt. Vi vill ej sitta på de anklagades bänk.

Erlander:

Jag vill inte framföra några anklagelser.

Kosygin:

Vid tillfället var det krig och tiotals miljoner människor dog. Wallenberg dog även. Jag kan inte säga om det var för något

gott eller dåligt, om det var rättvist eller inte. Men att han dog kan jag försäkra Er. Ni kan hålla med mig om att vi ej skall söka skapa svårigheter. Om vi hade honom skulle vi skicka tillbaka honom men vi har honom ej. Det är en myt. Det finns ingen levande Wallenberg. Om han fanns i livet, skulle vi finna honom mycket fort. Vi vet vilka som finns i våra fängelser. En statsminister kan fort finna en levande men ej en död. Professor Mjasnikov har förklarat att han aldrig talat om Wallenberg. Han har överhuvud taget ej hört talas om dennes namn. Det berodde tydligen på språksvårigheter. Han talade dålig tyska. Jag kan försäkra Er, att ej heller Wallenbergs kropp finns kvar. Han dog år 1947. Det enda vi har är en anteckning i ett fängelseregister att han dog 1947. Det finns ej något hopp. Jag ser inget moln på vår himmel. Det är artificiellt i så fall. Vi kan ej göra mera. Det är en fråga som ingen kan lösa. Man kan ej återuppliva en död människa. Om han skulle finnas i Sovjetunionen, skulle han genast föras tillbaka.

Erlander:

Vi hinner ej diskutera mera. Vi önskar emellertid få del av de upplysningar på vilka sovjetregeringen grundade sitt kategoriska nej. Vi tvingas offentligt redovisa frågan. Vittnesmålen kommer att ge intryck av trovärdighet. Det skulle vara fördel för bägge parter att visa upp resultatet av Era undersökningar. Detta gäller förändringen av antagandet i noten år 1957 till visshet, vittnesmålen värde samt samtalet Svartz-Mjasnikov. Det skulle vara av värde för våra förbindelser om man kunde säga att sovjetiska parten gjort dessa undersökningar. Ett skriftligt svar på framställningen vore önskvärt.

Kosygin:

Jag skall försöka ge det. Jag har redan lämnat ett svar men skall göra det ännu en gång. Men hur länge skall jag fortsätta med detta? Jag har ju givit ett svar och kan inte säga något nytt. Ställ oss inte i ett läge som om vi var skyldiga. Det fanns ingen dokumentation under kriget.

Erlander:

Jag anklagar ingen.

Kosygin:

Även om Ni gjorde det, skulle vi ej känna oss skyldiga. Det var krig och många dog eller kom till andra länder. Många kom även

till Sverige. Antalet är så stort att skulle jag skriva en lista på alla dessa namn skulle Ni aldrig ha tid att läsa listan. Jag har fått fängelseanteckningen att Wallenberg dog i Ljubljanka-fängelset. Det finns ingenting mer och ingen personlig dossier över Wallenberg. Varför vet vi icke. Jag har gjort allt vad jag kan. Om jag svarar kan jag endast giva ett och samma svar.

Erlander:

Jag har endast bett om material. Finns inget material blir detta även ett svar. Synd att detta moln skall finnas. Det är beklagligt att vi inte kommit närmare en lösning.

Kosygin:

Ni har själv släppt upp molnet. Ur sovjetisk synpunkt finns endast en klar himmel. Det ankommer på Sverige att ta bort molnet.

Stockholm den 22 juni 1965.

PM
an ~~Stations~~ ^{Stadt} und Koryn
den 11. Juni an Wallenberg-Son.

Erlauben Sie mir, meine herzlichsten
an die Wallerbergs Werk- und
Wohlfahrt und ~~persönlich~~ zu sein an
für die Wallenberg-Son. auch ich mich
hoffe.

Ich will, auch ~~erklären~~, es ist
auch ~~einige~~ ~~für~~ ~~in~~ ~~der~~
da ~~die~~ ~~die~~ ~~es~~ ~~und~~ ~~der~~
Es ist ~~die~~ ~~die~~ ~~die~~ ~~die~~ ~~die~~
wenn ~~die~~ ~~die~~ ~~die~~ ~~die~~ ~~die~~

vanligt

mycket bra att få ta del av sovjetiska synpunkter härpå eller ev. motbevisning. Ett sådant klarläggande skulle vara nyttigt.

3) Det viktigaste är att en svensk vetenskapsman (Wanna Svartz) som har en förståelsefull inställning till Sovjet haft ett samtal med en sovjetisk vetenskapsman, professor Mjasnikov. Hon har tolkat samtalet så att Wallenberg fortfarande skulle finnas i livet. Mjasnikov har sagt att detta är fel uppfattat. Det föreligger alltså vittnesmål av en svenskt internationellt känd vetenskapsman som strider mot vittnesmål av en lika framstående sovjetisk vetenskapsman. Bägge är av hög kvalitet och har en så stark ställning att de blir trodda.

K:

Hur kunde bägge bli trodda när Mjasnikov dementerade?

E:

Var och en blev trodd i sitt land.

Vi har lyckats förmå Wanna Svartz att hålla helt tyst om denna sak. Nu frågar jag Er, om Ni har något emot en konfrontation där de två får tala ut för att klara upp missförstånd. I bästa fall kan man komma fram till enhetlig bedömning. I vart fall har då regeringarna bemödat sig. Frågan är av stort intresse. Detta moln på en annars blå himmel kan genomtill-

Mötesgående av dessa tre önskemål avlägsnas.

K:

*Jag
P.M. nr I*

i klaus
Jag är ense med statsminister Erlander ~~en~~ be-
dömningen av de sovjetisk-svenska förbindelserna.
anser heller inte att några egentl
Jag tror ~~inga~~ svårigheter finns och jag tror ej hel-
veten
ler att några svårigheter ~~uppstår~~ i framtiden. Jag
tror att vi kan samarbeta i FN för freden och för
avlägsnande av ~~den~~ internationell spänning. *en* Vi skulle
kunna utveckla samarbetet ytterligare efter vår för-
vär
måga och ~~krafter~~ för att främja freden och *in an* göra det
bättre för våra folk. Förslag härom kan ~~framföras~~ *uppges* ge-
nom utrikesministerierna. Vi skall informera Er om
våra avsikter. Handelsförbindelserna är helt normala.
För en tid sedan avslutades ett sexårsavtal. Vi ut-
arbetar för närvarande en ny femårsplan. Kanske kan
vi nå överenskommelse om köp och försäljningar i
större skala än som fastställts i sexårsprotokollet.
och mer
Även kultursamarbetet är bra. Jag övergår därefter
till den sista frågan om Wallenberg.

När jag mottog Ert brev genom ambassadör Jarring
begärde jag en ny undersökning. Jag har fått alla do-
kument med dödsdag och uppgift att Wallenberg kremere-
rats och icke finns i livet. Jag har meddelat Er det-
ta. Hur kan vi på allvar tro att vi bevarar honom i
Sovjetunionen? Varför skulle vi behöva honom? Om vi
hade honom i Sovjetunionen, skulle vi utlämna honom
genast. Men vi kan inte det för han dog. Vittnesmålen

är tillkomna i provokationssyfte för att komplicera våra förhållanden. Man skulle kunna få en soldat att säga vad som helst som man vill ha bevisat. Särskilt om de får pengar kan de skriva vad som helst. Jag förstår att det är en svår och komplicerad sak för Er och för hans familj men vi har ej mer att säga. Vi har gjort allt. Vi vill ej sitta på de anklagades bänk.

E:

Jag vill inte framföra några anklagelser.

K:

Vid tillfället var det krig och tiotals miljoner människor dog. Wallenberg dog även. Jag kan inte säga om det var för något gott eller dåligt, om det var rättvist eller inte. Men att han dog kan jag försäkra Er. Vi kan hålla med mig om att vi ej skall skapa svårigheter. Om vi hade honom skulle vi skicka tillbaka honom men vi har honom ej. Det är en myt. Det finns ingen levande Wallenberg. Om han fanns i livet, skulle vi finna honom mycket fort. En statsminister kan fort finna en levande men ej en död. Professor Mjasnikov har förklarat att han aldrig talat om Wallenberg. Han har överhuvud taget ej hört talas om dennes namn. Det berodde tydligen på språksvårigheter. Han talade dålig tyska. Jag kan försäkra Er, att ej heller Wallenbergs kropp

P. Wallenberg

Det är en myt

*Vi vet alla om
Wim i sin
längelse.*

finns kvar. Han dog år 1947. Det enda vi har är en anteckning i ett fängelseregister att han dog 1947. Det finns ej något hopp. Jag ser inget moln på vår himmel. Det är artificiellt i så fall. Vi kan ej göra mera. Det är en fråga som ingen kan lösa. Man kan ej återuppliva en död människa. Om han skulle finnas i Sovjetunionen, skulle han genast föras tillbaka.

E:

Vi minns ej diskutera mera. Vi önskar emellertid få del av de upplysningar på vilka sovjetregeringen grundade sitt kategoriska nej. Vi tvingas offentligt redovisa frågan. Vittnesmålen kommer att ge intryck av trovärdighet. Det skulle vara fördel för bägge parter att visa upp resultatet av Era undersökningar. Detta gäller förändringen av antagandet i noten år 1957 till visshet, vittnesmålen värde samt sattalet Svartz-Mjasnikov. Det skulle vara av värde för våra förbindelser om man kunde säga att sovjetiska parten gjort dessa undersökningar. Ett skriftligt svar på framställningen vore önskvärt.

K:

Jag skall försöka ge det. Jag har redan lämnat ett svar men skall göra det ännu en gång. Men hur länge skall jag fortsätta med detta? Jag har

ju givit ett svar och kan inte säga något nytt.
Ställ oss inte i ett läge som ^{om} vi var skyldiga. Det
fanns ingen dokumentation under kriget.

E:

Jag anklagar ingen.

K:

Även om Ni gjorde det, skulle vi ej känna oss
skyldiga. Det var krig och många dog eller kom till
andra länder. Många kom även till Sverige. Antalet
är så stort att skulle jag skriva en lista på alla
dessa namn skulle Ni aldrig ha tid att läsa listan.
Jag har fått fängelseteckningen att Wallenberg
dog i Ljubljanka-fängelset. Det finns ingenting
mer och ingen personlig dossier över Wallenberg.
Varför vet vi icke. Jag har gjort allt vad jag kan.

Jag ~~skall~~ ^{skall} skriva ett och samma svar.

Om is varar
kan is andart
fira

E:

Jag har endast bett om material. Finns inget
material blir detta även ett svar. Synd att detta
moln skall finnas. Det är beklagligt att vi inte
kommit närmare en lösning.

K:

Ni har själv släppt upp molnet. Ur sovjetisk
synpunkt finns endast en klar himmel. Det ankom på
Sverige att ta bort molnet.

Samtal mellan Statsminister Erlander och Ministerpresident
Kosygin i Kreml den 17 juni 1965.

Erlander: Sedan har vi den fråga som tyvärr är lite besvärande att ta upp igen. Får jag säga några ord om den fråga som vi talade om vid bordet under lunchen i Kreml. Jag kommer tillbaka till den.

Kosygin: Var så god!

Erlander: För det första vill jag ha sagt att vi utan vidare tror på uppriktigheten i vad ni, herr Ministerpresident, har sagt oss. Men denna affär har en rad mycket förbluffande drag. Till och med mycket bestämda anhängare av goda förbindelser mellan Sverige och Sovjetunionen har kommit till det resultatet att någonstans måste det ligga ett missförstånd i botten. Därför tror jag, att det ligger i båda regeringarnas intresse att allmänna opinionen finge en möjlighet att bilda sig en klar uppfattning om hela affären. Vi kommer att, tro-
ligen under sommaren, lämna en redogörelse för den. Men det blir ändå bara en halv redogörelse om man inte samtidigt får lämna en redogörelse för Sovjetunionens bedömning. Det vi framför allt skulle vilja ha är det material som framkommit vid edra upprepade undersökningar. Vi skulle vara tacksamma om det kunde tillställas oss för publicering. Vi har vittnesmål från början av 1950-talet från Vladimir. Dessa framlade vi 1956.

Kosygin: Vem har lämnat dessa vittnesmål?

Erlander: Hemvändande fångar. Vi har gått igenom ett mycket stort material och sorterat bort alla som inte verkat sannolika. Härigenom kan många av dessa vittnen lämnas åt sidan men några ter sig vid granskning ha sannolikhetens prägel. Om det finns något material som kan motbevisa de vittnesmål som avlämnades i samband med vår hemställan 1956 så vore det mycket bra om vi kunde få det. Slutligen har vi professor Mjasnikov. Det vore mycket bra om de två finge avge var sitt vittnesmål under ett sammanträffande och vi finge publicera dessa. Hennes vittnesmål kan man inte gå förbi. Hon

har en stark ställning i allmänna opinionen hemma i Sverige. Dessutom anses hon allmänt vara Sovjetvän. Affären måste på ett eller annat sätt klaras upp. Det kan ske genom att redovisa det material som finns.

Kosygin: Ni ställer mig i en mycket svår position. Inte därför att det är svårt att svara. Ni hyser misstro mot oss och vill ha nya undersökningar, kräver av oss att vi ska komma med dementier av era vittnesmål. Vi säger att han dog 1947, men ni vill göra nya undersökningar. Visserligen är ni kanske i en svår situation. Ni kanske är utsatt för påtryckning av några som vill störa våra relationer. Ni talar om dokument. Jag kan inte säga om det var med rätt eller orätt som han arresterades. Många människor gick under och även Raoul Wallenberg. Han dog 1947 i Ljubjanka och det finns en anteckning härom i fängelsejournalen. Mer har vi inte, vi har inga vittnen, jag har inget att meddela därutöver. Om ni så tog mig om strupen och skakade mig så skulle det inte gå att skaka fram något. Mjasnikov känner jag personligen inte. Men om ni insisterar på att de ska träffas, så låt dem träffas i Moskva. Ni säger att Svartz är en hederlig människa. Våra människor säger att Mjasnikov är hederlig. Jag har ingen lust att lära känna honom. Jag har mycket annat att göra. Men jag skulle vilja hoppas att man inte använder Wallenbergsaffären för provokation. Miljoner dog och i Tyskland dog miljoner av våra människor i koncentrationsläger. Se vad fascismen åstadkom under kriget! Hos er talas det inte så mycket om de fascistiska ogärningarna men däremot drar ni upp en människas öde. Om vi hade honom skulle ni ha fått honom. Om vi hade honom vad skulle vi då ha honom till? Han skulle endast bringa oss olycka. Alla andra som vill resa ut till Sverige eller Norge har vi släppt. Jag går med på ett sammanträffande mellan Mjasnikov och Svartz. Men jag gör det endast på grund av personlig aktning för Statsministern eftersom jag anser ett sådant sammanträffande meningslöst.

Erlander: Vi har endast en önskan - att klara upp denna affär. Det vore en bra sak om vi kunde få ett svar av det slag som ni här skisserat. Ett svar som vi kunde publicera. Mitt resonemang är exakt detsamma som när det gällde besättningsmännen på några svenska båtar som råkat hamna i Leningrad under kriget.

get. Vi fick i fjor ett besked. Det finns kanske några reaktionärer som skulle kunna tänkas vilja fortsätta utnyttja den saken nu. Men beskedet publicerades och i princip dog därmed diskussionen ut. Vi borde göra på samma sätt här.

Kosygin: Jag var i Leningrad då. Ni kanske har varit på kyrkogården där 500.000 människor ligger begravda. Om vi skulle skapa klarhet om alla våra marinsoldater som omkom i Östersjön under kriget så skulle det vara omöjligt. (Här sade K. något om "krav på svenska regeringen att klarlägga de ryska marinsoldaternas öde.") Jag har inget emot att det publiceras om Wallenberg men det får inte bli någon provokationsakt. Inte därför att vi är rädda för att det skulle skada Sovjetunionens reputation men det skulle komplicera våra förhållanden. Det finns tydligen folk som vill försvåra våra förhållanden.

Erlander: Jag nämnde endast sjömännen i Leningrad för att belysa att det torde vara i Sovjetunionens intresse att framlägga ett material som den svenska opinionen kan acceptera. Jag hoppas att Ministerpresidenten har förstått mig rätt.

Kosygin: Jag har förstått, men jag tog endast tillfället i akt till en allmän utveckling.

Erlander: Jag hoppas att vår publicering av materialet icke kommer att uppfattas som provokation. Vi har endast en önskan - att förbindelserna mellan Sverige och Sovjetunionen blir så bra som möjligt.

Kosygin: Vems är felet för det här? Ja, det är Hitlers och hans medarbetares som skapade allt eländet i Europa. Det är till honom vi ska skicka räkningen.

Samtalet avslutades med en serie repliker, i vilka Erlander hävdade, att det endast fanns ett sätt att avsluta denna affär så att den icke skadade förbindelserna Sovjetunionen-Sverige. Det var att klarlägga hela affären genom att ställa ett utförligt material till förfogande. Hela syftet med de här framförda kraven var att få en fullständig redovisning på alla de punkter där det för närvarande vid en opartisk granskning framstår mycken oklarhet. Erlander hänvisade till vid samtalet den 11 juni framställda tre frågor. Han noterade med tacksamhet att ett sammanträffande mellan de två sista vittnena skulle arrangeras men beklagade att hållningen i övrigt var negativ.

Samtal mellan Statsminister Erlander och Ministerpresident
Kosygin i Kreml den 17 juni 1965.

Erlander: Sedan har vi den fråga som tyvärr är lite besvärande att ta upp igen. Får jag säga några ord om den fråga som vi talade om vid bordet under lunchen i Kreml. Jag kommer tillbaka till den.

Kosygin: Var så god!

Erlander: För det första vill jag ha sagt att vi utan vidare tror på uppriktigheten i vad ni, herr Ministerpresident, har sagt oss. Men denna affär har en rad mycket förbluffande drag. Till och med mycket bestämda anhängare av goda förbindelser mellan Sverige och Sovjetunionen har kommit till det resultatet att någonstans måste det ligga ett missförstånd i botten. Därför tror jag, att det ligger i båda regeringarnas intresse att allmänna opinionen finge en möjlighet att bilda sig en klar uppfattning om hela affären. Vi kommer att, troligen under sommaren lämna en redogörelse för den. Men det blir ändå bara en halv redogörelse om man inte samtidigt får lämna en redogörelse för Sovjetunionens bedömning. Det vi framför allt skulle vilja ha är det material som framkommit vid edra upprepade undersökningar. Vi skulle vara tacksamma om det kunde tillställas oss för publicering. Vi har vittnesmål från början av 1950-talet från Vladimir. Dessa framlade vi 1956.

Kosygin: Vem har lämnat dessa vittnesmål?

Erlander: Hemvändande fångar. Många av dessa vittnesmål kan lämnas åt sidan men några ter sig vid granskning ha sannolikhetens prägel. Om det finns något material som kan motbevisa de vittnesmål som avlämnades i samband med vår hemställan 1956 så vore det mycket bra om vi kunde få det.

Slutligen har vi professor Mjasnikov. Det vore mycket bra om de två finge avge var sitt vittnesmål under ett sammanträffande och vi finge publicera dessa. Hennes vittnesmål är besvärande. Hon har en stark ställning i allmänna opinionen hemma i Sverige. Dessutom har hon rykte att vara Sovjetvän. Affären måste på ett eller annat sätt bringas till ett slut. Klokaste sättet är att redovisa det material som finns.

Kosygin: Ni ställer mig i en mycket svår position. Inte därför att det är svårt att svara. Ni hyser misstro mot oss och vill ha nya undersökningar, kräver av oss att vi ska komma med dementier av era vittnesmål. Vi säger att han dog 1947, men ni vill göra nya undersökningar. Visserligen är ni kanske i en svår situation. Ni kanske är utsatt för påtryckning av några som vill störa våra relationer. Ni talar om dokument. Jag kan inte säga om det var med rätt eller orätt som han arresterades. Många människor gick under och även Raoul Wallenberg. Han dog 1947 i Ljubjanka och det finns en anteckning härom i fängelsejournalen. Mer har vi inte, vi har inga vittnen, jag har inget att meddela därutöver. Om ni så tog mig om strupen och skakade mig så skulle det inte gå att skaka fram något. Mjasnikov känner jag personligen inte. Men om ni insisterar på att de ska träffas, så låt dem träffas i Moskva. Ni säger att Svartz är en hederlig människa. Våra människor säger att Mjasnikov är hederlig. Jag har ingen lust att lära känna honom. Jag har mycket annat att göra. Men jag skulle vilja hoppas att man inte använder Wallenbergsaffären för provokation. Miljoner dog och i Tyskland dog miljoner av våra människor i koncentrationsläger. Se vad fascismen åstadkom under kriget! Hos er talas det inte så mycket om de fascistiska ogärningarna men däremot drar ni upp en människas öde. Om vi hade honom skulle ni ha fått honom. Om vi hade honom vad skulle vi då ha honom till? Han skulle endast bringa oss olycka. Alla andra som vill resa ut till Sverige eller Norge har vi släppt. Jag går med på ett sammanträffande mel-

lan Hjasnikov och Svartz. Men jag gör det endast på grund av personlig aktning för Statsministern eftersom jag anser ett sådant sammanträffande meningslöst.

Erlander: Vi har endast en önskan - att få bort denna affär. Det vore en bra sak om vi kunde få ett svar av det slag som ni här skisserat. Ett svar som vi kunde publicera. Mitt resonemang är exakt detsamma, som när det gällde besättningsmännen på några svenska båtar som råkat hamna i Leningrad under kriget. Vi fick i fjor ett besked. Det finns kanske några reaktionärer som skulle kunna tänkas vilja fortsätta utnyttja den saken nu. Men beskedet publicerades och i princip dog därmed diskussionen ut. Vi borde göra på samma sätt här.

Kosygin: Jag var i Leningrad då. Ni kanske har varit på kyrkogården där 500.000 människor ligger begravda. Om vi skulle skapa klarhet om alla våra marinsoldater som omkom i Östersjön under kriget så skulle det vara omöjligt. Jag har inget emot att det publiceras om Wallenberg men det får inte bli någon provokationsakt.⁴⁾ Det skulle komplicera våra förhållanden. Det finns tydligen folk som vill försvåra våra förhållanden.

Erlander: Jag vill endast, att ni ger oss ett svar, i vilket det kommer fram ett material som den svenska opinionen kan acceptera. Jag hoppas att Ministerpresidenten har förstått mig rätt.

Kosygin: Jag har förstått, men jag tog endast tillfället i akt till en allmän utvikning.

Erlander: Jag hoppas, att vår publicering av materialet icke kommer att uppfattas om provokation. Vi har endast en önskan - att förbindelserna mellan Sverige och Sovjetunionen blir så bra som möjligt.

Kosygin: Vems är felet för det här? Ja, det är Hitlers och hans medarbetares som skapade allt eländet i Europa. Det är till honom vi ska skicka räkningen.

+) Inte därför att vi är rädda för att det skulle skada Sovjetunionens reputation men

Erlander: Jag hoppas att det inte ska ligga kvar som en belastning på förbindelserna mellan Sovjetunionen och Sverige.

Kosygin: Nej, nej, det är jag övertygad om att det inte kommer att bli.

Erlander: Men om vi finge något som kunde publiceras så vore det bra.

Kosygin: Den här saken med Svartz och Mjasnikov får ni ordna genom MID.

Samtal mellan Statsminister Erlander och Ministerpresident

Kosygin i Krenl den 17 juni 1965.

Erlander: Sedan har vi den fråga som tyvärr är lite besvärande att ta upp igen. Får jag säga några ord om den fråga som vi talade om vid bordet under lunchen i Krenl. Jag kommer tillbaka till den.

Kosygin: Var så god!

Erlander: För det första vill jag ha sagt att vi utan vidare tror på uppriktigheten i vad ni, herr Ministerpresident, har sagt oss. Men denna affär har en rad mycket förbluffande drag. Till och med mycket bestämda anhängare av goda förbindelser mellan Sverige och Sovjetunionen har kommit till det resultatet att någonstans måste det ligga ett missförstånd i botten. Därför tror jag, att det ligger i båda regeringarnas intresse att allmänna opinionen finge en möjlighet att bilda sig en klar uppfattning om hela affären. Vi kommer att, troligen under sommaren lämna en redogörelse för den. Men det blir ändå bara en halv redogörelse om man inte samtidigt får lämna en redogörelse för Sovjetunionens bedömning. Det vi framför allt skulle vilja ha är det material som framkommit vid edra upprepade undersökningar. Vi skulle vara tacksamma om det kunde tillställas oss för publicering. Vi har vittnesmål från början av 1950-talet från Vladimir. Dessa framlade vi 1956.

Kosygin: Vem har lämnat dessa vittnesmål?

Erlander: ~~Hemvändande följande~~. Många av dessa vittnesmål kan lämnas åt sidan men några ter sig vid granskning ha sannolikhetens prägel. Om det finns något material som kan motbevisa de vittnesmål som avlämnades i samband med vår hemställan 1956 så vore det mycket bra om vi kunde få det.

*2 Vi har gått igen om
all material som vi har
och som vi har fått alla
med verk och sammanlita.
Härigenom kan man
av denna riktning.*

Slutligen har vi professor Mjasnikov. Det vore mycket bra om de två finge avge var sitt vittnesmål under ett sammanträffande och vi finge publicera dessa. Hennes vittnesmål är besvärande. Hon har en stark ställning i allmänna opinionen hemma i Sverige. Dessutom ^{är hon} ~~har hon~~ ^{allt väl nära} ~~rykte att vara~~ Sovjetvän. Affären måste på ett eller annat sätt ^{bläddras upp} ~~bringas till ett slut~~. ^{Det kan inte} ~~Klokaste sättet är~~ genom att redovisa det material som finns.

Kosygin: Ni ställer mig i en mycket svår position. Inte därför att det är svårt att svara. Ni hyser misstro mot oss och vill ha nya undersökningar, kräver av oss att vi ska komma med dementier av era vittnesmål. Vi säger att han dog 1947, men ni vill göra nya undersökningar. Visserligen är ni kanske i en svår situation. Ni kanske är utsatt för påtryckning av några som vill störa våra relationer. Ni talar om dokument. Jag kan inte säga om det var med rätt eller orätt som han arresterades. Många människor gick under och även Raoul Wallenberg. Han dog 1947 i Ljubjanka och det finns en anteckning här om i fängelsejournalen. Mer har vi inte, vi har inga vittnen, jag har inget att meddela därutöver. Om ni så tog mig om strupen och skakade mig så skulle det inte gå att skaka fram något. Mjasnikov känner jag personligen inte. Men om ni insisterar på att de ska träffas, så låt dem träffas i Moskva. Ni säger att Svartz är en hederlig människa. Våra människor säger att Mjasnikov är hederlig. Jag har ingen lust att lära känna honom. Jag har mycket annat att göra. Men jag skulle vilja hoppas att man inte använder Wallenbergsaffären för provokation. Miljoner dog och i Tyskland dog miljoner av våra människor i koncentrationsläger. Se vad fascismen åstadkom under kriget! Hos er talas det inte så mycket om de fascistiska ögärningarna men däremot drar ni upp en människas öde. Om vi hade honom skulle ni ha fått honom. Om vi hade honom vad skulle vi då ha honom till? Han skulle endast bringa oss olycka. Alla andra som vill resa ut till Sverige eller Norge har vi släppt. Jag går med på ett sammanträffande mel-

lan Njasnikov och Svartz. Men jag gör det endast på grund av personlig aktning för Statsministern eftersom jag anser ett sådant sammanträffande meningslöst.

klara nog
~~klara nog~~
Erlander: Vi har endast en önskan - att ~~få bort~~ denna affär. Det vore en bra sak om vi kunde få ett svar av det slag som ni här skisserat. Ett svar som vi kunde publicera. Mitt resonemang är exakt detsamma, som när det gällde besättningsmännen på några svenska båtar som råkat hamna i Leningrad under kriget. Vi fick i fjor ett besked. Det finns kanske några reaktionärer som skulle kunna tänkas vilja fortsätta utnyttja den saken nu. Men beskedet publicerades och i princip dog därmed diskussionen ut. Vi borde göra på samma sätt här.

9 [Här sade jag något om Kras för honom i Leningrad att skicka honom till Leningrad]
Kosygin: Jag var i Leningrad då. Ni kanske har varit på kyrkogården där 500.000 människor ligger begravda. Om vi skulle skapa klarhet om alla våra marinsoldater som omkom i Östersjön under kriget så skulle det vara omöjligt. Jag har inget emot att det publiceras om Wallenberg men det får inte bli någon provokationsakt. Det skulle komplicera våra förhållanden. Det finns tydligen folk som vill försvåra våra förhållanden.

29 närm de erlander gällande i Leningrad för att klara att det borde vara enklare att framgå att material
Erlander: ~~Jag vill endast, att ni ger oss ett svar, i vilket det kommer fram ett material som den svenska opinionen kan acceptera.~~ Jag hoppas att Ministerpresidenten har förstått mig rätt.

inlämnat
Kosygin: Jag har förstått, men jag tog endast tillfället i akt till en allmän utveckling.

inlämnat
Erlander: Jag hoppas, att vår publicering av materialet icke kommer att uppfattas som provokation. Vi har endast en önskan - att förbindelserna mellan Sverige och Sovjetunionen blir så bra som möjligt.

Kosygin: Vems är felet för det här? Ja, det är Hitlers och hans medarbetares som skapade allt eländet i Europa. Det är till honom vi ska skicka räkningen.

+) Inte skicka ett vi skicka ett till det skulle skada Sovjetunionens positioner men

Le l m

Erlander: Jag hoppas att det inte ska ligga kvar som en belastning på förbindelserna mellan Sovjetunionen och Sverige.

Kosygin: Nej, nej, det är jag övertygad om att det inte kommer att bli.

Erlander: Men om vi finge något som kunde publiceras så vore det bra.

Kosygin: Den här saken med Svartz och Mjasnikov får ni ordna genom MID.

Enligt min mening är detta alltså för sammanhang. Erlander uttryckte sig tydligt om att detta material som dröjs om en del med.

O. P.

Nu fattas ett par repliker till för slutet. Nu kan präparaten i utskriften. Innehållet som ett uttryck som för material från Erlander. Detta underrättar eller förhands om från Kosygin.

Samtalet avslutades med en serie repliker, i vilka Erlander hävdade, att det endast fanns ett sätt att avsluta denna affär så att den icke skadade förbindelserna Sovjetunionen-Sverige. Det var att klarlägga hela affären genom att ställa ett utförligt material till förfogande. Hela syftet med ^{de} ~~mina~~ ^{cu} framförda krav ^{nu} här är att få en fullständig redovisning på alla de punkter där det för närvarande vid en opartisk granskning framstår mycken oklarhet. Erlander hänvisade till vid samtalet den 11 juni framställda tre frågor. Han noterade med tacksamhet att ett sammanträffande mellan de två sista vittnena skulle arrangeras, men beklagade att hållningen i övrigt var negativ.

*Frågor väsentliga
som väntar på mig*

Samtal mellan Statsminister Erlander och Ministerpresident Kosygin i Kreml den 17 juni 1965.

Erlander: Sedan har vi den fråga som tyvärr är lite besvärande att ta upp igen. Får jag säga några ord om den fråga som vi talade om vid bordet under lunchen i Kreml. Jag kommer tillbaka till den.

Kosygin: Var så god!

Erlander: För det första vill jag ha sagt att vi utan vidare tror på uppriktigheten i vad ni, herr Ministerpresident, har sagt oss. Men denna affär har en rad mycket förbluffande drag. Till och med mycket bestämda anhängare av goda förbindelser mellan Sverige och Sovjetunionen har kommit till det resultatet att någonstans måste det ligga ett missförstånd i botten. Därför tror jag, att det ligger i båda regeringarnas intresse att allmänna opinionen finge en möjlighet att bilda sig en klar uppfattning om hela affären. Vi kommer att, troligen under sommaren lämna en redogörelse för den. Men det blir ändå bara en halv redogörelse om man inte samtidigt får lämna en redogörelse för Sovjetunionens bedömning. Det vi framför allt skulle vilja ha är det material som framkommit vid edra upprepade undersökningar. Vi skulle vara tacksamma om det kunde tillställas oss för publicering. Vi har vittnesmål från början av 1950-talet från Vladimir. Dessa framlade vi 1956.

Kosygin: Vem har lämnat dessa vittnesmål?

Erlander: Hemvändande fångar. Många av dessa vittnesmål kan lämnas åt sidan men några ter sig vid granskning ha sannolikhetens prägel. Om det finns något material som kan motbevisa de vittnesmål som avlämnades i samband med vår hemställan 1956 så vore det mycket bra om vi kunde få det.

Slutligen har vi professor Mjasnikov. Det vore mycket bra om de två finge avge var sitt vittnesmål under ett sammanträffande och vi finge publicera dessa. Hennes vittnesmål är besvärande. Hon har en stark ställning i allmänna opinionen hemma i Sverige. Dessutom har hon rykte att vara Sovjetvän. Affären måste på ett eller annat sätt bringas till ett slut. Klokaste sättet är att redovisa det material som finns.

Kosygin: Ni ställer mig i en mycket svår position. Inte därför att det är svårt att svara. Ni hyser misstro mot oss och vill ha nya undersökningar, kräver av oss att vi ska komma med dementier av era vittnesmål. Vi säger att han dog 1947, men ni vill göra nya undersökningar. Visserligen är ni kanske i en svår situation. Ni kanske är utsatt för påtryckning av några som vill störa våra relationer. Ni talar om dokument. Jag kan inte säga om det var med rätt eller orätt som han arresterades. Många människor gick under och även Raoul Wallenberg. Han dog 1947 i Ljubjanka och det finns en anteckning härom i fängelsejournalen. Mer har vi inte, vi har inga vittnen, jag har inget att meddela därutöver. Om ni så tog mig om strupen och skakade mig så skulle det inte gå att skaka fram något. Mjasnikov känner jag personligen inte. Men om ni insisterar på att de ska träffas, så låt dem träffas i Moskva. Ni säger att Svartz är en hederlig människa. Våra människor säger att Mjasnikov är hederlig. Jag har ingen lust att lära känna honom. Jag har mycket annat att göra. Men jag skulle vilja hoppas att man inte använder Wallenbergsaffären för provokation. Miljoner dog och i Tyskland dog miljoner av våra människor i koncentrationsläger. Se vad fascismen åstadkom under kriget! Hos er talas det inte så mycket om de fascistiska ogärningarna men däremot drår ni upp en människas öde. Om vi hade honom skulle ni ha fått honom. Om vi hade honom vad skulle vi då ha honom till? Han skulle endast bringa oss olycka. Alla andra som vill resa ut till Sverige eller Norge har vi släppt. Jag går med på ett sammanträffande mel-

13476

Erlander: Jag hoppas att det inte ska ligga kvar som en belastning på förbindelserna mellan Sovjetunionen och Sverige.

Kosygin: Nej, nej, det är jag övertygad om att det inte kommer att bli.

Erlander: Men om vi finge något som kunde publiceras så vore det bra.

Kosygin: Den här saken med Svartz och Mjasnikov får ni ordna genom MID.